

Ujumbe wa Wamishonari wa Biblia

Sehemu ya II B: Agano Jipya

Steef van 't Slot, PhD

The Bible's Missionary Message
Ujumbe wa Wamishonari wa Biblia

Picha ya Jarada

Ndugu yangu *Frans van 't Slot*

© Steef van 't Slot, 2015 b

Kimetafsiriwa na Samwel M. Kengela

Kimeundwa na
Pasta Japhet Nkurunziza
E-mail: jphtnkurunziza@gmail.com
Tel: +25768648215

Yaliyomo

Uidhinishaji kwa ‘Ujumbe wa Utume wa Biblia’	v
Shukrani	vii
Dibaji ya Mwandishi	viii
Utangulizi	ix
Jinsi ya Kutumia Kitabu Hiki	x
Sura ya I Maoni ya Mitume: Nyaraka Nyingine	1
1. <i>Yakobo</i>	2
2. <i>Petro wa Kwanza</i>	6
3. <i>Petro wa Pili</i>	9
4. <i>Kuharakisha Kuja kwa Bwana</i>	12
5. <i>Waebrania</i>	15
6. <i>Yuda</i>	20
7. <i>Yohana wa Kwanza</i>	23
8. <i>Yohana wa Pili & wa Tatu</i>	27
9. <i>Ufunuo</i>	31
Sura ya II Theolojia ya Mateso	36
1. <i>Gharama ya Uanafunzi</i>	37
2. <i>Gharama ya Utume</i>	40
3. <i>Kifungo</i>	43
4. <i>Petro na Paulo Wafungwa</i>	46
5. <i>Mateso ya Kitume ya Paulo</i>	49
Sura ya III Makabiliano ya Nguvu njia ya 2 Mbadala ya Mitume	52
1. <i>Ivyakozwe n'intumwa</i>	53
2. <i>Ivyabishurive Yohana</i>	57

Sura ya IV	Utume & Siku za Mwisho -2-	60
1.	<i>Luka</i>	61
2.	<i>Matendo</i>	63
3.	<i>Wakorintho wa Kwanza</i>	65
4.	<i>Wathesalonike</i>	67
5.	<i>Ufunuo</i>	73
6.	<i>Je, Kanisa liko wapi katika Ufunuo?</i>	76
Sura ya V	Kilele	80
	<i>Mada Kumi na Mbili za Kitume katika Ufunuo Zimetimizwa</i>	81
Viambatanisho		85
1.	<i>Wanawake katika (Utume) Huduma</i>	86
2.	<i>Karama za Ukombozi za Kanisa katika Ulimwengu Unaoendelea</i>	90
Vitabu Vingine vya Steef van 't Slot		94
Vitabu Vilivyotumiwa		95
Kuajiri kwa Utume		97

Uidhinishaji kwa ‘Ujumbe wa Utume wa Biblia’

‘Lazima ukutane na rafiki yangu Mholanzi,’ akasema rafiki yangu Mbelgiji yapata miaka kumi iliyopita. ‘Ameandika na kufundisha baadhi ya nyenzo bora ambazo nimeona kwenye misingi ya Biblia ya utume’. Muda mfupi baadaye nilitambulishwa kwa Dk. Steef na uhusiano kati yetu ukaanzishwa kuhusu lengo la pamoja la kuzoeza wamishonari ulimwenguni pote. Tangu wakati huo nimekuwa na pendeleo la kufundisha na Steef katika Afrika.

Kazi ambayo amefanya katika vitabu hivi vilivyosahihishwa ni ya thamani kubwa. Tunathibitisha kwamba ni lazima kwamba wote wanaohudumu katika tamaduni mbalimbali wawe na ufahamu wazi wa maoni ya Mungu kuhusu utume kama inavyofunuliwa katika Maandiko Matakatifu. Hivi ndivyo majuzuu haya yanavyo. Steef ametafuta mstari kwa mstari na mstari kwa mstari. Ni rasilimali tajiri kwa mwanafunzi anayeanza na mtaalam wa kitaaluma ambaye hufundisha na kuandika katika viwango vya juu zaidi.

Ninashukuru hasa kwa kazi hii nzuri. Ninaamini itakuwa chombo kinachonukuliwa mara nyingi na muhimu kwa miaka ijayo. Kwa hivyo kama wewe ni mgeni katika masomo ya misheni, unataka kuelewa moyo wa Mungu kwa ulimwengu au unafahamu kabisa na unatafuta uvumbuzi mpya na uchambuzi wa wazi na matibabu ya ufagiaji mzima wa maandiko, hii ni lazima kwako.

Natabiri kuwa utajikuta ukiacha mara kwa mara kuabudu tu, ukimshukuru Mungu kwa upendo wake mkuu kwa ethne zote.

Upendo huu ulimsukuma Baba kutoa dhabihu kuu - kuruhusu Mwanawe mwenyewe kufa - kutoa njia ambayo kila mmoja wetu anaweza kusamehewa na kupitishwa katika familia Yake. Kurasa hizi na zikutie moyo uwe mtangazaji wa ‘habari njema’ hii kwa wale ambao bado hawajaisikia, popote walipo kwenye sayari hii.

Paul Strand, Profesa Mhadhili Mwandamizi na Mshauri wa Mafunzo
Huduma za Kimataifa za Bethania
Bloomington, Minnesota USA

Uidhinishaji kwa ‘Ujumbe wa Utume wa Biblia’

Ujumbe wa Kimishenari wa Biblia, Sehemu ya IIB - Agano Jipya, ni masahihisho ya kitabu cha awali cha Steef van 't Slot Bible Foundation for World Missions. Neno ‘marekebisho’ linaeleza mengi kuhusu mwandishi. Licha ya, au labda kutokana na, uzoefu wake wa misheni tayari kwa miongo mingi, anaendelea kutafuta njia bora zaidi za kusisitiza thamani ya umisheni ya Biblia nzima. Anafanya hivyo tangu mwanzo kwamba msingi wa umisheni uko katika Biblia. Lakini, kwa kuzingatia mkato huu, hamu ya mwandishi kwa uwazi ni kupanua utajiri wa ujumbe wa Biblia juu ya misheni. Anafanya hivyo kwa kutafuta uthibitisho zaidi wa vipengele vya utume katika Biblia na kwa kutafuta njia za kufundisha hata zaidi kuhusu ushahidi huu. Ingawa mwandishi ana Shahada ya Uzamivu, anafaulu kuwasiliana katika kiwango cha kundi analolenga: Wakristo wanaotaka kuwa wamisionari, lakini mara nyingi hawana elimu ya kutosha. Uzoefu wake katika kufanya kazi na kundi hili lengwa unamtia moyo kuendelea kutafuta umuhimu.

Yaliyo hapo juu yanafanya hiki, cha tatu na cha mwisho katika mfululizo, kuwa cha thamani katika kujifunza Biblia kama ‘kitabu cha misheni’, kinadharia na kimatendo. Na sio tu kwa walengwa waliotajwa, lakini pia kwa wale ambao walibarikiwa na elimu bora na wanataka kujifunza juu ya kuwasiliana na Wakristo kutoka kwa utamaduni wa mdomo.

Kwa dhati ninapendekeza kitabu hiki kama kitabu cha kujifunza juu ya misheni na kama faraja kwa wale wanaopata uzoefu wa kuitwa na Mungu katika nyanja za misheni.

Kees van der Wilden
Mkurugenzi Mshiriki
Tume ya Utume ya WEA

Shukrani

Ninataka kutoa shukrani nyingi kwa rafiki yangu Anton Kemp, ambaye alikuwa mwenyekiti wa timu yetu ya usaidizi ya Uholanzi (ambayo baadaye ilikua msingi wa ‘Maandalizi ya Utume’) katika miaka yetu barani Afrika. Alisoma yaliyomo katika Vitabu yote vitatu katika Kiholanzi, na akatoa maoni mengi yenye manufaa kuhusu kueleweka kwa maandishi na maelezo ya chini. Pia alipendekeza kuchapisha vitabu vitatu badala ya viwili.

Shukrani pia kwa rafiki yangu Kees van der Wilden, ambaye, mbali na kuandika aya ya uidhinishaji, alitoa ushauri muhimu sana wa jinsi ya kuunda muswada huu vizuri zaidi kuwa kitabu.

Dibaji ya Mwandishi

Mengi ya yaliyomo katika kitabu hiki yalichapishwa awali (na Hebron Theological College, Rynfield, Afrika Kusini, 2005) kama kitabu kimoja chenye kichwa cha habari cha Biblia Foundation for World Missions. Kitabu hiki kilikuwa kikubwa sana, chenye gharama kubwa sana kuchapishwa na kizito mno kukisafirisha na kurasa zake 281 katika ukubwa wa A-4.

Kwa hivyo niliifanyia kazi upya katika makala fupi 78, iliyochapishwa kati ya Aprili 2008 na Septemba 2014. Ninayachapisha sasa katika vitabu 3 vidogo vidogo, nikiamini kwamba vinafanya uzalishaji, matumizi na usafiri kuwa rahisi na bora zaidi.

Kitabu hiki cha tatu kina makala 25 kuhusu Agano Jipya; kitabu cha kwanza kilikuwa na makala 28 za Agano la Kale na kitabu cha pili pia kilikuwa na makala 25 kuhusu Agano Jipya. Ziliundwa kwa ajili ya ufundishaji wa moduli katika shule za Biblia, seminari za theolojia na vituo vya mafunzo ya wamishonari: kila makala moja inatumia takribani saa moja kufundisha. Kulingana na saa ngapi za kufundishia katika juma moja la shule, kila kitabu kinaweza kufundishwa kwa takribani juma moja - jambo ambalo linaifanya kuwa programu kubwa sana.

Kiwango chao na aina ya elimu inapendekeza ufundishaji wa mdomo, ambao kifungu hiki ni chombo endelevu, sio ambacho kinafaa kusimama peke yake. Inaweza pia kutumika kwa masomo ya Biblia au mahubiri na wakati wa majuma ya mapumziko au makongamano ya utume.

Naomba masomo haya yaongeze uelewa wako wa ujumbe wa Biblia juu ya na ujumbe wa utume kwa ulimwengu na kuchochea safari yako kutoka ufahamu wa awali hadi ushiriki wa shauku, mafanikio na wa kusisimua!

Steeff van 't Slot, Ede, The Netherlands, Majira ya Joto 2015

Utangulizi

Njia bora ya kujifunza ujumbe wa Kibiblia kuhusu misheni za ulimwengu sio kusoma kitabu juu yake (kama hiki) lakini kusoma Kitabu, haswa zaidi: kusoma Biblia kwa *macho ya kimisionari*. Huo pia ni mtazamo ambao watangulizi wake wawili waliandikwa: sehemu ya I juu ya Kale na sehemu ya II A juu ya Agano Jipya.

Katika juzuu la II A unapata maoni ya kimisiolojia juu ya injili, Matendo ya Mitume na nyaraka za Paulo.

Katika juzuu ya I unapata nusu ya kwanza ya mfululizo kuhusu siku za mwisho; nusu ya pili inaonekana katika kiasi hiki. Agano Jipya linaishia na kitabu cha Ufunuo na kwa sababu hiyo juzuu hili lilifaa zaidi kuliko II A, kukaribisha salio la maingizo yangu ya siku za mwisho.

Baadhi ya mada kuu hupitia juzuu zote tatu. La kwanza ni umoja kati ya Agano la Kale na Agano Jipya: yote mawili ni Neno la Mungu na yanazungumza juu ya Mungu yule yule. Vyote viwili vina umuhimu sawa: liite Agano la Kale kitabu cha picha na Agano Jipya kitabu cha maandishi, ukipenda. Wanasimulia hadithi sawa na kukamilishana.

Mada kuu ya pili ni kwamba, Mungu ni Mungu wa ulimwengu wote, ambaye jina lake linahitaji kuhubiriwa hadi miisho ya dunia. Makundi yote ya watu ulimwenguni yanahitaji kujua kwamba Yeye tu ndiye Mungu. Hakuna kundi la watu hata moja ambalo Hapendezwi nalo.

Nyingine ni kwamba, Mungu, ambaye hangeweza na hangeweza kuvumilia dhambi katika nyakati za Agano la Kale havumilii katika nyakati za Agano Jipya pia. Hajabadilika; Daima ametoa njia moja tu ya wokovu nje ya hukumu na bado Anatoa: leo ni imani katika Mwanawe Yesu Kristo. Kwa hiyo Ukristo ni wa kipekee: hakuna dini nyingine ambayo mungu wake hushuka ili kuokoa watu. Yesu Kristo pekee ndiye aliyefanya hivyo.

La mwisho ni kwamba, ikiwa kuna njia moja tu ya wokovu, kuna matokeo usipochagua njia hiyo. Mwanadamu ameumbwa akiwa chombo huru cha maamuzi; uhusiano kati ya mwanadamu na Mungu unawezekana pale tu mwanadamu anapochagua uhusiano huo kwa hiari.

Yesu alizungumza mengi kuhusu kuzimu kama mbadala mbaya sana. Ni Yeye pekee anayejua kile Anachozungumzia, na bado hatupendi kusikia kuhusu kuzimu siku hizi.

Ni wakati wa kumchukulia Mungu, Yesu na yaliyomo ndani ya Biblia kwa uzito tena. Tumekuwa huru sana na tunaelekea kufikiri kwamba barabara zote zinaelekea Roma, kama usemi unavyokwenda. Hebu turudi kwenye ujumbe kamili wa Biblia na kusikia na kutii maneno ya Yesu. Enzi ya neema itaisha hivi karibuni. Tutumie wakati wetu, kabla ya usiku kuingia.

Jinsi ya Kutumia Kitabu Hiki

Kwa mwanafunzi anayesoma nyenzo hizi ni muhimu sana kufanya hivyo kwa Biblia iliyofunguliwa: tafuta marejeo yote ya Maandiko ambayo yametolewa chini ya maelezo ya chini. Hilo litaongeza ujuzi wako wa Biblia sana. Kujadili maswali ya somo mwishoni mwa kila sehemu kutasaidia kuboresha uelewa wako na kuhifadhi kwa urahisi masuala makuu.

Sura ya I

Maoni ya Mitume: Nyaraka Nyingine

Utangulizi

Sura hii inazungumza kuhusu theolojia na matendo ya kitume ya Petro, Yohana, Yakobo na Yuda. Ingawa tunajua barua zao kutokana na usomaji wa Biblia, utaona kwamba bado kuna sehemu kubwa zilizofichwa katika mambo yasiyoeleweka ambayo mara nyingi sisi hupuuza. Haya hata hivyo ni muhimu kama tunataka kuweka mtindo wetu wa kitume wa karne ya 21 baada ya mifano ya kitume.

Wasomi wanatofautiana katika maoni kuhusu mpangilio wa nyaraka zisizo za Paulo. Katika kitabu hiki hili nimetumia mpangilio unaoupata katika Chronological Life Application Study Bible katika New Living Translation (toleo la 2).

Frank Viola alichagua mbinu tofauti kidogo. Anasema kwamba Mtawala Vespasian, ambaye alimrithi Nero mwaka wa 69 B.K, kwa sababu ya kazi yake huko Alexandria, aliweka mwanawe Domitian kuwa msimamizi wa ufalme huo na mtoto wake mwingine Tito kusimamia masuala ya kijeshi. Domitian alimhamisha Yohana hadi Patmo. Wote wanakubali hapa, lakini wasomi wengi kufikia sasa wameweka tarehe ya kitendo hicho katika miaka ya 90 wakati (tena) alitawala kama Mfalme wa Kirumi. Viola anasema kwamba Domitian alimhamisha Yohana uhamishoni wakati wa utawala wake wa kwanza wa muda na matokeo yake ni tarehe za injili ya Yohana, barua zake tatu na barua ya kwanza ya Petro mapema kama 65 B.K, barua ya pili ya Petro mwaka 67 B.K, ikifuatiwa na barua ya Yuda katika 68 B.K na hatimaye Ufunuo wa Yohana. katika mwaka wa 70 B.K. Mawazo yake ni kwamba, 'uzito wa ushahidi wa ndani katika kitabu cha Ufunuo unaonyesha kwamba kiliandikwa kabla ya uharibifu wa Yerusalemu mwaka 70 B.K.'¹

¹ Viola, *The Untold Story of the New Testament Church*, 2004:164-177.
Nimependekeza kitabu hiki.

1. *Yakobo*

Misiolojia ya Yakobo inatuonyesha hali halisi ya kusikitisha katika Kanisa la Wengi. Uchunguzi ulio hapa chini sio shutuma za upande mmoja kutoka kwa Wachache- hadi kwa Kanisa la Wengi.² Wote hufanya makosa, wanapaswa kutubu³ na kurekebisha uharibifu.

Kuna mayatima na wajane wengi katika Ukanda wa Kusini⁴ na pamoja na Wakristo wengi, swali hili ni sahihi, kwa nini mitume wa Magharibi wanafanya huduma, ambazo Kanisa la wenyeji linapaswa kufanya lenyewe?. Ukristo wa Kusini ni safi na usio na dosari kiasi gani katika suala hili? Huduma za kishetani ni wajibu wa kanisa la mtaa na hazikusudiwi kama kazi ya mitume wa tamaduni tofauti, isipokuwa katika maeneo ambayo hayajafikiwa ambapo huduma kama hizo zinaweza kutumika kufungua idadi ya watu kupokea injili.

Tukifafanua kifungu kimoja,⁵ tunaweza kuwaambia baadhi ya viongozi wasio wa Magharibi: 'Ndugu ... msionyeshe upendeleo. Tuseme mwanamume [mzungu] anakutana nawe, mtume wa Magharibi aliye na pesa nyingi, na mwingine anakuja bila hiyo pesa. Ikiwa unaonyesha uangalifu wa pekee kwa mtume tajiri na kusema 'Haya, tushirikiane', lakini mwambie mtume asiye na faida 'ndiyo, ndiyo' - lakini baadae unampuuzia - hamjabagua na kuwa waamuzi wenye nia mbaya? Je! Mungu hakuwachagua wale walio maskini machoni pako kuwa matajiri wa imani, ujuzi, uzoefu na ushauri? Lakini nyinyi mliwatukana wafanya kazi wake wasio na uwezo. Je, si wamisionari matajiri wanaokufanya utegemee fedha zao na kukuandikia ajenda zao? Je, toleo lao la 'ubia' si kweli uhusiano wa mwajiri na mwajiriwa? Je! hawakufanyeni watumwa kwa mali zao na wakakudhalilisha wewe na jina la Aliyekuumbeni? Mkionyesha upendeleo mnafanya dhambi.'

Zaidi ya hapo tunasoma kuhusu imani bila matendo.⁶ Mmoja wa viongozi wa marehemu wa Ukristo wa Kusini alieleza kuwa 'upana wa maili moja lakini kina cha inchi moja tu'?⁷ Yakobo analiita 'wafu'.

² Nikisema 'Kanisa Kubwa' namaanisha Kanisa katika Nchi za Kusini, pamoja na 'Kanisa Ndogo' Kanisa ya Magharibi

³ Yakobo 4:8-10,17

⁴ 1:7

⁵ 2:1-9

⁶ 2:14,17

⁷ Neno la marehemu mwanatheolojia wa Nigeria, Dr. Tokunboh Adeyemo

Waongofu wasio wanafunzi hawatabadilisha ulimwengu. Ulimwengu hauhitaji wasemaji zaidi, bali waendaji. Chukua Afrika: Ukristo ulienea sana, lakini athari yake kwa jamii mara nyingi ni ndogo. Hakuna sehemu duniani inayojua UKIMWI, umaskini, vita, matumizi mabaya ya madaraka na ufisadi kama bara la Afrika na nchi za kusini. Kwa hiyo, mashirika ya Kitume ya ng'ambo ya kitamaduni barani Afrika yanapaswa kujikita katika ufuasi na mafunzo ya uongozi, na kuhamasisha Kanisa kuwafikia wale ambao hawajafikiwa katika bara lake. Kikosi kazi cha mitume wa Magharibi kinapaswa kuwafundisha kuendeleza na kutunza jumuiya zao wenyewe na kuwatayarisha watakatifu kwa ajili ya huduma, badala ya kufanya huduma za mahali wenyewe. Kazi kama hiyo inapaswa kutegemea kanuni za kujitegemea, kuacha utegemezi wa fedha za kigeni na watumishi.

Yakobo anatoa mfano wa utunzaji wa kijamii (chakula na mavazi) kama uthibitisho wa dini ya kweli.⁸ Ni huduma kuu ya Magharibi: usafirishaji wa chakula na nguo kwa ajili ya maskini. Huduma kama hiyo ni uchangishaji rahisi na inasaidia kupunguza dhamiri za wafadhili. Lakini je, inasaidia? Inatuliza, lakini inashindwa kuendeleza jumuiya. Inabadilisha hali, lakini sio miundo. Katika baadhi ya matukio masoko ya kiasili yaliharibika kwa sababu wakulima wa ndani hawakuweza kushindana na ngano ya ng'ambo ya bure.

Nini kifanyike basi? Ni busara "kumpa mtu ndoano na kumfundisha kuvua samaki, kuliko kumpa samaki tu". Kunapaswa kuwa na misaada ya majanga, lakini hii isichukue nafasi ya maendeleo ya jamii. Kutoa vitu ni rahisi kuliko kuwafundisha watu kujijali wenyewe - ambayo pia huwakomboa utu na kujistahi. Je! hivi siyo Yakobo alivyomaanisha?

Baadaye, anaeleza 'hekima' ya kidunia, isiyo ya kiroho na ya kishetani.⁹ Hili linatukumbusha kuhusu wivu ulioko miongoni mwa viongozi wa kanisa maskini zaidi kwa sababu ya injili ya mafanikio wa aina ya Magharibi, inayotangazwa kila siku kwenye TV katika maeneo yao. Kwa bahati mbaya watu wengi wa Kusini walianguka katika ufahari wa makanisa makuu naya kuvutia yenye mifumo ya sauti ya gharama kubwa - wanaitaka pia.

Sambamba na hili mtu anakabiliwa na wivu juu ya hadhi ya wengine na majaribio makubwa ya kupora sifa ya mtu kwa kutumia vyeo vya kuvutia kama vile mtume na nabii (ambao wanaonekana kuwa wa heshima zaidi kuliko

⁸ 2:15,16

⁹ 3:14-16

'mchungaji'), daktari, kasisi, askofu, n.k. Kujikweza hivyo kusiko takatifu kunaweza tu kuibua dharau miongoni mwa watu wasioongozwa na 'msimamo mkuu' unaotaka kujenga milki kwa gharama ya Ufalme wa Mungu. Majisifu na majigambo hayo¹⁰ yamekuwa ugonjwa wa kishetani ulioenea sana, unaosababisha machafuko mengi (fikiria juu ya kutokutegemewa,¹¹ upotevu wa muda na pesa na kutokuwepo kwa uwajibikaji wa kifedha, kutaja machache) na mazoea mengine maovu.¹² Tuna nini duniani, sisi watu wa Magharibi. Mitume, mmeweza kukuza matunda kama haya? Toba inahitajika sana kwa pande zote mbili.

Malalamiko ya Yakobo dhidi ya tabia-ya-kanisa isiyofaa yanaendelea.¹³ Kuna ugomvi na mapigano katika Makanisa makubwa. Mengi yanasababishwa na masuala hayo hapo juu, lakini pia tunaona migawanyiko kama mifarakano ya kikabila, kimadhehebu, kitamaduni, kijamii na rangi. Mbali na kutamani, mauaji hutokea. Vipi? Hata kama haikuwa hivyo kihalisi, tunaweza kufikiria kuua uhusiano, sifa au uaminifu wa mtu mwingine¹⁴ na umoja katika Mwili wa Kristo. Mapigano hayatoi hata matokeo: 'Hampati kwa sababu hamuombi *Mungu*'.¹⁵ Mara nyingi uchangishaji usio na aibu wa Wakristo wa Kusini katika nchi za Magharibi ulichukua mahali pa kumwomba Mungu! Kwa kusahau kuuliza Mamlaka ya juu zaidi kuhusiana na mahitaji ya kifedha,¹⁶ viongozi wasio wa Magharibi wanaanguka katika mtego wa nia mbaya na kuangukia kutumikia mali badala ya *Mungu*.¹⁷ Neno la kumalizia la Yakobo 'mzinzi' liko mahali pake:¹⁸ kuna mengi ya 'kuoshwa, kutakaswa, kuomboleza, kulia, kuhuzunika na kunyenyekea' yanapaswa kufanywa¹⁹ kabla ya Kanisa kubwa kutarajia kuondolewa katika matatizo yake mengi.

Onyo lake linalofuata linawahusu Wakristo matajiri (pia katika nchi za Magharibi) ambao walitumia vibaya mali zao kwa malengo ya ubinafsi.²⁰ Kuifafanua katika msamiati wa kitume: 'Utajiri wako ulikosa manufaa ya milele

¹⁰ 4:16

¹¹ 5:12b

¹² 3:16

¹³ 4:1-3

¹⁴ 4:11

¹⁵ 4:2 (maneno ya malalo ni yangu)

¹⁶ Hagai 2:8; Zab 50:10

¹⁷ Mat. 6:24

¹⁸ Yakobo 4:4

¹⁹ 4:8-10

²⁰ 5:2-5

ambayo ungeweza kupata. Umepoteza uwezekano wa kuvikwa kitani nzuri.²¹ Dhahabu yako na fedha yako imekosa kusudi lake la kweli, na hasara hiyo itashuhudia dhidi yako na kukutekeza, wewe uliyerundika mali badala ya kuiwekeza katika mipango ya siku za mwisho. Mshahara mliokosa kuwalipa watenda kazi wa Ufalme, waliotoka kuwahubiria mataifa kwa ajili yenu unapiga kelele juu yenu. Vilio vya hawa wavunaji vimefika masikioni mwa Mwenyezi. Mliishi kwa anasa na ufahari [na] kujinenepesha huku siku ya hukumu ikikaribia.’ Yakobo anarudia ushauri wake wa ‘lienini na kuomboleza kwa sababu ya taabu inayokuja’²² – kwa maneno mengine: anawaita matajiri watubu.

Maneno ya mwisho ya Yakobo yanayohusiana na utume yanawahusu ndugu wanaotarajia mavuno ya kiroho, na kuwatia moyo wawe na subira mpaka Bwana atakapokuja,²³ yaani wakati utume mkuu utakapokamilika.²⁴ Anaonya kwamba sehemu ya mwisho ya mbio hizo itakuwa na mateso mengi, kama yale ya manabii walionena kwa jina la Bwana; na kwamba uvumilivu utakuwa na thawabu, yenye utajiri mwingi kuliko ilivyotazamiwa, kama ilivyokuwa kwa Ayubu.

Maswali ya Kujifunza

1. *Ni huduma zipi ambazo mitume wa Magharibi hawapaswi kufanya miongoni mwa makanisa katika Ukanda wa Kusini? Wanapaswa kufanya nini badala yake?*
2. *Ni aina gani ya mitume ambao mara nyingi hupendelewa na viongozi wa makanisa katika Afrika/kusini mwa dunia?*
3. *Eleza kwa maneno yako mwenyewe, unachofikiri Dk. Adeyemo alimaanisha na neno lake ‘upana wa maili lakini kina cha inchi tu’*
4. *Ni nini kinachoweza kuwa na hasara ya misaada ya maafa ya Magharibi kwa nchi maskini?*
5. *Ni mazoea gani mabaya huboresha ujenzi wa ‘falme’ za watu badala ya Ufalme wa Mungu?*
6. *Ni aina gani ya migawanyiko katika Kanisa la Afrika inapaswa kushughulikiwa ili kurejesha umoja?*
7. *Taja baadhi ya hasara za Afrika kuchangisha fedha miongoni mwa makanisa ya Magharibi*
8. *Yakobo anawapa onyo gani Wakristo matajiri kuhusu utegemeo wa mitume.*

²¹ Ufu. 19:8b

²² Yakobo 5:1

²³ 5:7-11

²⁴ Mat. 24:14

2. *Petro wa Kwanza*

Tunapolinganisha maeneo ya kijiografia ambayo watu waliopokea barua za Petro waliishi na wale wanaotajwa katika kitabu cha Matendo, tunaona mambo yanayoingiliana.²⁵ Huenda baadhi ya wazee katika makutaniko ambayo Petro anahutubia walimsikia akihubiri huko Yerusalemu miaka 30 iliyopita. Mekanisa haya yalikuwa yameimarishwa vyema lakini yaonekana yalikuwa na tatizo la kizazi cha pili ambalo Petro anatafuta kushughulikia;²⁶ hivyo mkabala wa ufuasi katika mafundisho yake.

Katika mstari wake wa kwanza Petro anahutubia mataifa, akizungumza kuhusu ‘neema iliyowajia’,²⁷ kama ilivyotabiriwa kotekote katika Agano la Kale. Petro haongei na Wayahudi wenzake katika Yerusalemu hapa, lakini anahubiri kinyume cha kitamaduni: hakuna vazi la Kiyahudi linalotumiwa kufunika injili.

Petro anapotuambia ‘tuishi kama wageni na wakaaji katika ulimwengu’²⁸ tunaweza pia kuhisi kutiwa moyo kuishi tukiwa mitume kati ya kikundi cha watu katika ulimwengu ambao si wetu. Tunaishi, lakini si wa huko. Utume una pande mbili, moja ni kubadilika, kuweka mazingira na kupata mwili kwa madhumuni ya kuondoa ugeni wote unaofikiriwa kutoka kwa ujumbe wa injili miongoni mwa kundi letu linalolengwa. Nyingine ni yale ambayo Petro anazungumza hapa: kama raia wa mbinguni tunapaswa kudumisha usafi na maisha matakatifu katikati ya kizazi chenye ukaidi na upotovu.²⁹ Kwa maneno ya kitume: kutochafuliwa na desturi za kitamaduni za kuabudu sanamu zinazotawala watu tunaowalenga; kufanana nao³⁰ ni hatua ya mbali sana.

Petro anazungumza kuhusu ‘watu ambao hapo kwanza hawakuwa taifa’.³¹ Kuna ulinganifu na Israeli wa Agano la Kale, kuhusu ‘watu waliochaguliwa, ukuhani wa kifalme, taifa takatifu la Mungu’, ambalo linatokana na mpango wa

²⁵ Linganisha 1 Pet. 1:1 na Mdo. 2:8-11

²⁶ 1 Pet. 2:2

²⁷ 1:10-12 (maneno ya mlalo ni yangu)

²⁸ 1:1,17; 2:11

²⁹ Fil. 2:15

³⁰ Utamaduni unaweza kufafanuliwa kama ‘kuzama ndani ya utamaduni bila tathmini muhimu ya Kibiblia’ (ufafanuzi wangu)

³¹ 1 Pet. 2:10. Kabla ya Israeli kuwa watu, ilikuwa ni ukoo wa baba (Yakobo) na wanawe kumi na wawili. Kabla ya Kanisa kuwa watu, lilikuwa ni ukoo wa Mtu mmoja (Yesu Kristo) na wanafunzi wake kumi na wawili

Mungu, mpango wa asili kwa ajili ya Israeli ilipokuwa tu imetoka Misri.³² Maana yake ni: pale ambapo Israeli ilishindwa kwa njia ya dhambi na kujipatanisha na mataifa yaliyowazunguka yenye kuabudu sanamu, watu wa Mungu ulimwenguni pote wanapaswa kufanikiwa kwa njia ya utakatifu.³³ Iwapo watapuuza utakatifu, watapelekwa uhamishoni. ndani ya Babeli ya kiroho, kanisa la uwongo litakalokuwa mpinga Kristo katika siku za mwisho.³⁴ Mungu hataonyesha uvumilivu zaidi kwa kanisa linalotenda dhambi leo kuliko alivyofanya kwa dhambi za Israeli miaka 2,600 iliyopita.

Kutokana na njia ya Petro ya kuwatia moyo wake za wasioamini³⁵ tunajifunza masomo ya kitume jinsi ya kusimama kama Wakristo katika jamii ya wapagani.³⁶ Dhana ya kawaida kati ya vifungu hivi ni kwamba matendo huzungumza zaidi kuliko maneno. Onyesho la tabia ya Kimungu huzungumza waziwazi, hata kabla lugha ya kienyeji haijaeleweka.

Tabia ya kimungu iliyodhihirishwa na mtume ina thamani kubwa zaidi kuliko uwepo wa mali za nje, kama vile mali, sifa, heshima au sura.³⁷ Afadhali mambo hayo ya nje yasiingizwe katika mchezo hata kidogo.

Tena tukifafanua, tunaweza kusema: 'Mitume, iweni wenye kujali unapoishi miongoni mwa watu unaolengwa na kuwatendea kwa heshima kama mshirika dhaifu wa kiroho katika kazi ya injili, ili kwamba hakuna kitakachohatarisha ushuhuda wako'.³⁸

Petro anaposema 'Daima muwe tayari'³⁹ anaashiria mtazamo wa balozi ambao si fursa ya utume – unapaswa kuwa wa kawaida miongoni mwa watoto wote wa Mungu – lakini ndio kiini cha huduma ya utume. Sauti ya ushuhuda inapaswa kuwa ya heshima kwa upole - kinyume cha mtazamo wa kiburi ambao unaweka 'mimi, Mkristo' juu na dhidi ya 'wewe, mwenye dhambi'.

Mungu alingoja kwa saburi katika siku za Nuhu.⁴⁰

³² Linganisha 2:5,9 na Kut. 19:5,6

³³ 1 Pet. 1:13-16; 2:11,12

³⁴ Ufu. 17 & 18

³⁵ 1 Pet. 3:1,2

³⁶ Linganisha na 2:12,15 & 3:16

³⁷ Ufafanua 3:3,4

³⁸ 3:7

³⁹ 3:15

⁴⁰ 3:20

Kristo alilinganisha siku za mwisho na siku za Nuhu,⁴¹ na tena Mungu anangoja kwa subira: Hataki mtu yeyote aangamie.⁴² Katika siku za Nuhu ni wachache tu waliookolewa - kulikuwa na mhubiri mmoja tu. Ni mitume wangapi tutawatuma kwa mamia ya mamilioni ambao hawajafikiwa ambao hata hawajasikia injili mara moja?⁴³

Habari njema kwa wafuasi wa dini za makabila wanaoishi kwa hofu ya pepo wabaya ni kwamba malaika wote, nguvu na mamlaka zote zinatiishwa kwa Kristo.⁴⁴ Aliwapenda vya kutosha hata akatoa uhai wake kwa ajili yao.⁴⁵ Yeye ndiye Mamlaka kuu zaidi na kwake amepewa uwezo wote mbinguni na duniani.⁴⁶ Kila amwaminiye hana hofu yoyote.

Wapagani wanapaswa kutoa hesabu kwa yeye ambaye anakuja kuhukumu. Kwa hiyo inatubidi kuendelea kuwaonya.⁴⁷ Ni utume wetu, iwe sisi ni mitume au la.

Kutoa ukarimu si tu wajibu mahususi wa mitume kuhusu wenzao wanaosafiri lakini pia ni fursa kubwa kwa washiriki wa kanisa.⁴⁸ Mitume husafiri sana na mara nyingi hutumia pesa zao nyingi kwa chakula na malazi ambayo yangetolewa bure na wenyeji washiriki wa kanisa.

Maswali ya Kujifunza

1. *Petro anazungumzia tatizo gani katika barna hii na alichagua njia gani?*
2. *Petro anazungumza na nani katika barna hii?*
3. *Ni pande gani mbili tunazoziona katika utume na ni ipi kati ya hizo mbili ambayo Petro anahutubia na jinsi gani?*
4. *Eleza maana ya tamaduni. Je, inaweza kuwa matokeo yake?*
5. *Ni somo gani zito kwa kanisa la leo, tunapolinganisha Kut. 19:5,6 pamoja na 1 Pet. 2:5,9?*
6. *Washiriki wa kanisa la mtaa wanawezaje kushiriki katika kuwezesha huduma ya umisionari?*

⁴¹ Mat. 24:37-39

⁴² 2 Pet. 3:9; 1 Tim. 2:4

⁴³ Rum. 10:13-15

⁴⁴ 1 Pet. 3:22

⁴⁵ Yoh. 3:16

⁴⁶ Mat. 28:18

⁴⁷ 1 Pet. 4:3-5,18

⁴⁸ 4:9

3. *Petro wa Pili*

Ikiwa tunaelezea mada kuu ya barua ya kwanza ya Petro kama 'msishangae kwa sababu ya mateso kutoka *nje*', tunaweza kustahili mada ya waraka wake wa pili kama 'Jihadharini na udanganyifu kutoka *ndani*'.

Utoshelevu wote wa imani katika Kristo unasisitizwa, kama vile kushiriki katika asili ya uungu.⁴⁹ Hakuna kitu kingine kinachohitajika kwa ustawi wa kiroho wa mwanadamu.

Katika aya inayofuata⁵⁰ Petro anasema kwamba wanafunzi wa Kristo wanawajibika kwa ukuaji wao wa kiroho. Hawawezi kubaki wakiwa tegemezi kwa mitume kwa hilo.

Mitume wanafanya vyema kuendeleza miundo mizuri ya kufundisha.⁵¹ Haimaanishi kwamba mitume wanahitaji kuendesha miundo hiyo. Ugawaji wa majukumu kwa wenyeji ni sehemu ya mafunzo ya uongozi asilia. Kufundisha bado ni muhimu, pia kwa waliokomaa kiroho.

Maneno 'tulipokuambia'⁵² yanamaanisha kutembelewa na Petro, labda zaidi ya mara moja. Pengine alisafiri kupitia Asia Ndogo akiona hatari iliyoongezeka ya mafundisho ya uwongo, ambayo alionya dhidi yake.⁵³ Pia aligundua kwamba si kila mtu alielewa barua za Paulo kwa usahihi⁵⁴ na kwamba walimu wa uongo walikuwa wamepotosha mafundisho yake.

Petro alikuwa shahidi aliyeshuhudia kwa macho huduma ya Kristo;⁵⁵ alikuwa na ushuhuda wa kibinafsi. Hii ni nyenzo ya lazima kwa kila mtume kwa sababu hakuna asiyeamini anayeweza kubishana nayo. Matukio yetu ya kipekee pamoja naye yanaunda sehemu muhimu ya uwasilishaji ambayo kwayo tunafanya utu wa Kristo na wokovu ujulikane kwa watu ambao bado hawajamjua Yeye. Petro anasisitiza umuhimu wa kuzingatia neno la manabii.⁵⁶

⁴⁹ 2 Pet. 1:3,4

⁵⁰ 1:5-11

⁵¹ 1:12-15

⁵² 1:16

⁵³ Sura ya 2

⁵⁴ 3:15,16

⁵⁵ 1:16b-18

⁵⁶ 1:19-21

Hili linahusika na maoni katika baadhi ya makanisa ya kiinjili leo, kwamba Agano la Kale ni la maana kidogo kuliko Jipya. Ile ya Kale ingawa ni nuru inayoangaza gizani, ikisababisha ukuaji wa kiroho (‘nyota ya asubuhi, ikizuka mioyoni mwenu’) mitume wanapaswa kufundisha kutoka katika Agano la Kale na kutia upendo kwa hilo miongoni mwa wanafunzi wao. Petro anasisitiza jambo hili.⁵⁷

Maelezo ya Petro kuhusu walimu wa uongo na makosa yao katika sura ya pili inatukabili na mpango wa uanafunzi usioweza kujadiliwa kwa waongofu wanya. Mitume wakifundisha neno la Mungu, linaloonyeshwa na maisha yao ya kimungu ili wanafunzi wao waweze kutambua uwongo kutoka kwa kweli, uwezekano wa kuwakubali walimu wa uwongo hupungua sana. Uanafunzi na mafundisho kamili ya kibiblia yanapaswa kuendeshwa kila mara.

Petro haachi kutoelewana anaposhiriki mawazo yake kuhusu nadharia ya ‘kuokolewa mara moja – ni kuokolewa milele.’⁵⁸

Sifa moja ya walimu wa uongo katika siku za mwisho ni kwamba wanadhihaki ahadi ya kurudi kwa Kristo.⁵⁹ Kuvunja tumaini hili la wakati ujao kunaua maono⁶⁰ yanayohitajika ili kuwafikia wale walio mbali ambao hawajafikiwa.⁶¹ Wakikana kwamba enzi ya neema itakwisha siku moja, wanaweka msimamo wao ili kwamba siku ya Bwana itawajia kama mwizi.⁶² Utume kwa ulimwengu hufa pale ambapo siku za mwisho inakufa.

Matarajio yetu ya kisiku za mwisho (na mahesabu?) hayapatani na ratiba ya Mungu ya wakati.⁶³ Tunafasiri subira Yake kuwa polepole, lakini Yeye kwa hakika hataki yeyote aangamie.⁶⁴ Kazi yetu ya kitume ni kutafsiri subira ya Mungu katika shughuli za wokovu.⁶⁵

⁵⁷ 3:2

⁵⁸ 2:20,21; 3:17

⁵⁹ 3:4

⁶⁰ Ufu. 7:9

⁶¹ Mat. 24:14

⁶² 2 Pet. 3:10

⁶³ 3:8

⁶⁴ 3:9

⁶⁵ 3:15a

Kuja kwa Bwana kunaweza kuharakishwa.⁶⁶ Kristo alisema kwamba atarudi baada ya injili kufika duniani kote.⁶⁷ Atadumisha kigezo hicho. Ukaribu wa kurudi Kwake unaweza kupimwa zaidi au kidogo dhidi ya maendeleo yanayofanywa katika utume kwa ulimwengu. Maendeleo yanaenda kasi wakati watu wengi zaidi wanatumwa kwenye miisho ya dunia. Yesu anatuambia tuwaombe watenda kazi⁶⁸ kwa kuwa mataifa yote, makabila, watu na lugha zote zitawakilishwa katika Ufalme.⁶⁹ Kristo hatarudi maadamu kuna makabila ya watu ambayo hajafikiwa. Huu ni ukweli uliopuuzwa katika Kanisa. Je, kuna hamu ndogo sana kwa Bibi-arusi kukutana na Bwana Arusi? Kilio cha ‘Amina, njoo Bwana Yesu’⁷⁰ ni vigumu kusikika. Jinsi uchungu na aibu. Je, sisi ni wavivu sana kumaliza utume mkuu na kutojali sana - kutokuwa na upendo, labda - kutamani kurudi Kwake? Ni mateso kiasi gani yanahitajika ili kutubadilisha?!

Maswali Ya Kujifunza

1. *Mnyanyaso ulitoka wapi katika barua ya kwanza ya Petro? Na kutoka wapi katika ile ya pili yake?*
2. *Eleza kwa nini kuwa na ushuhuda wa kibinafsi ni muhimu kwa kila mtume.*
3. *Toa sababu nyingi unazoweza kufikiria, kwa nini Agano la Kale ni sehemu ya lazima ya mafundisho ya Biblia.*
4. *Ni dawa gani bora dhidi ya uvutano wa walimu wa uwongo?*
5. *Je, Petro anafundisha kwamba ‘mara tu unapookoka, unaokolewa daima’? Fafanua jibu lako kutoka kwa 2 Petro.*
6. *Ni nini kinachoweza kuwa matokeo ya kutotarajia kwa bidii kurudi kwa Bwana?*

⁶⁶ 3:12

⁶⁷ Mat. 24:14

⁶⁸ 9:37,38

⁶⁹ Ufu. 5:9; 7:9

⁷⁰ 22:20

4. *Kuharakisha Kuja kwa Bwana*

Wengi wetu tumekua na dhana kwamba 'Bwana Yesu anaweza kurudi dakika yoyote, labda usiku wa leo au wiki ijayo. Je, uko tayari...?' Na hakika ya kutosha, Ametuambia tujitayarisha sikuzote, kwa sababu kuja Kwake kutakuwa, kwa wengine angalau, 'kama mwizi usiku'. Hata hivyo, maneno ya Yesu mwenyewe yanatulazimisha katika hali fulani ya uhalisi ya kimisiolojia, kwa sababu Yeye pia amesema kwamba 'kwanza injili ya Ufalme itahubiriwa mpaka miisho ya dunia' na kwamba '*ndipo* ule mwisho utakapokuja'.⁷¹, mradi utume mkuu haujakamilika hakutakuwa na kitu kama 'mwisho' (wa wakati huu, kutia ndani kuja Kwake). Yesu alitoa agizo Lake kuu kwa (wote) wanafunzi Wake, na hawa ndio wanaomaliza. Hitimisho rahisi ni kwamba, Yesu atarudi tu, mara tu agizo kuu litakapokamilika. Maswali husika yanakuwa basi 'tuko umbali gani na utekelezaji wake?' na 'tufanye nini ili kuharakisha mchakato huu?'

Kuharakisha huku kunawezekana, kulingana na Petro,⁷² ingawa inabakia kuwa kweli kwamba hakuna hata mmoja wetu ataweza kutabiri au kuhesabu siku hiyo ya siku zote. Lakini pamoja na kwamba Filamu ya Yesu imekuwa na maoni ya jumla ya watu bilioni 6 na injili inaweza kusikilizwa na 99% ya watu wote duniani kupitia redio katika lugha wanayoiielewa, ukweli ni kwamba bado 41% ya watu duniani hawajafikiwa au hata kidogo. -kufikiwa na injili. Tumetoka mbali sana, lakini bado hatujamaliza. Tunahitaji kwa umakini wa ukweli-kuangalia thamani ya kuota mchana kuhusu unyakuo unaokaribia kama wengine wanavyofanya, wakati bado kuna kazi nyingi sana za utume hazijafanywa. Je, theolojia zetu zisizo za kweli zilitufanya tulale usingizi kuhusiana na utekelezaji wa agizo kuu?

Ikiwa kuna kiasi kikubwa sana cha kuhubiri Ufalme ambacho bado kinapaswa kufanywa katika sehemu nyingi (zilizo ngumu, za mbali) za ulimwengu, basi tunahitaji kufanya nini? Mfano bora zaidi tunaopokea kutoka kwa 'Mmiliki wa Shamba la Mzabibu' (ambaye pia ni Bwana wa mavuno), kama alivyoonyeshwa na Yesu.⁷³ Kila baada ya saa chache anaenda sokoni kwa matumaini ya kuajiri watu zaidi kufanya kazi katika shamba lake la mizabibu. Hili linapatana na sala ambayo Yesu alifundisha wanafunzi wake 'mwombeni Bwana wa mavuno kwamba atume watenda kazi, kwa maana mavuno ni yako tayari, lakini watenda

⁷¹ Mat. 24:14 (maneno ya mlalao ni yangu)

⁷² 2 Pet. 3:12

⁷³ Mat. 20:1-16

kazi ni wachache'.⁷⁴ Tulichunguza kisa hicho hapo awali.⁷⁵ Kilicho muhimu zaidi kwa dhahiri, ni kuongezwa kwa wafanyakazi – na bado wafanyakazi zaidi. Yesu alisema hivyo, na pia methali yetu kwamba 'mikono mingi hufanya kazi nyepesi'. Kwa hiyo, ni mikono gani inahitajika? Tunahitaji 'mikono yote juu ya sitaha' - si tu mikono ya weupe, kinyume chake.

Wacha tuseme ukweli: ikiwa mzungu angeweza kumaliza kazi kuu, angefanya hivyo zamani. Kwa hiyo, inaonekana kuna sehemu za kazi ya kufanywa ambazo zinaonekana kuwa ngumu (pia?) kwa kikosi kazi cha kitume cha jadi, licha ya dhabihu kubwa walizotoa katika karne moja na nusu iliyopita.

Iwapo mzungu katika kipindi hiki angewafundisha wanafunzi wake kufanya utume kwenye tamaduni mbalimbali wao wenyewe, kazi kuu ingekuwa imekamilika kwa sasa - lakini kwa kiasi kikubwa hakufanya hivyo.

Tunahitimisha kwamba kuna haja kubwa ya kuhamasisha makanisa kwa ajili ya utume wa kitamaduni, na kutuma watu kutekeleza agizo la Kristo katika nchi ambazo tulikuwa tukiziona kama nyanja za utume. Baadhi ya hawa tayari wanabadilika na kuwa vikundi vya kazi vya mitume. Kanisa katika Ulimwengu Unaoendelea ni kubwa kwa idadi na ni tajiri kwa karama za ukombozi.⁷⁶ Kizazi kipya cha mitume kutoka katika Kanisa hili la Walio Wengi hakiwezi kukosa: wao ni zana muhimu zinazohitajika ili kumaliza kazi kuu, na ni imani yangu yenye nguvu. kwamba bila wao haitakamilika hivi karibuni. Ni mikono inayoweza kufika pale ambapo mikono myeupe mpaka sasa haijafika. Hata hivyo, mikono hii myeupe ina jukumu muhimu katika kuwawezesha wale wasio wazungu kuwa washirika wao kazini. Kivipi?

Kwanza, wanahitaji kujua na kuelewa kwamba agizo kuu limetolewa kwa Kanisa zima, pamoja na wao wenyewe, na sio tu kwa sehemu nyeupe ya Kanisa. *Kisha*, wanahitaji kukubali kwamba kumiliki fedha chache kuliko ndugu zao wazungu, si sababu ya kutofanya utume; ni zaidi sababu ya kufanya utume kwa njia tofauti. *Tatu*, ikiwa tunakubali kanuni ya ukaribu wa kitamaduni, inakuwa dhahiri kwamba Waafrika kati ya Waafrika au Waasia miongoni mwa Waasia wanaweza kufanya kazi ya kitamaduni kwa haraka zaidi kuliko watu wa Magharibi wanavyoweza, kwa sababu hawa wana vizuizi vikubwa vya kitamaduni vya kuvuka.

⁷⁴ 9:37,38

⁷⁵ Tazama Kitabu IIA, Sura I/3

⁷⁶ Tazama kiambatanisho/2

Si haki kwamba watu husikia injili mara mbili maadamu wengi hawajaisikia hata mara moja. Ningependa kukuachia mfano mmoja tu wa kuzingatia. Bara la Afrika bado lina takriban makabila 990 ya watu ambao hawajafikiwa, na takriban 50 kati yao wana idadi ya zaidi ya milioni moja.⁷⁷ Hiyo ni kazi kubwa. Lakini Kanisa barani Afrika linaweza kushughulikia mzigo huo mkubwa wa kazi! Kanisa hili lina waumini nusu bilioni, karibu milioni 180 kati yao wakiwa ni makanisa ya Kiinjili. Ikiwa wao pekee wangeunga mkono na kutuma mtume 1 tu kwa kila washiriki 1,000 wao, Afrika ingeweza kuongeza jeshi la ziada la wamisionari wapya 180,000. Wagawe watu wapatao 990 ambao hawajafikiwa na wamisionari zaidi ya 180 wangeweza kutumwa (kwa wastani) kwa kila moja yao. Bila shaka, hii ingemaanisha mafanikio makubwa katika utume wa ulimwengu katika bara hilo. Kwa hivyo, wacha tufanye kazi hiyo!

Maswali ya Kujifunza

1. Je, kurudi kwa Bwana kunakaribia, kutoka kwa mtazamo wa misiolojia? Eleza na ujumuishe mstari muhimu wa maandiko.
2. Ni asilimia ngapi ya idadi ya watu duniani bado tunabitaji kufikiria kuwa 'hawajafikiwa' au 'wasiofikiwa kidogo'?
3. Eleza jinsi kurudi kwa Bwana kunaweza kuharakishwa
4. Je, ni jambo gani kuu tunalohitaji ili kumaliza tume kuu? Toa marejeleo mavili kutoka kwa injili ya Mathayo
5. Kwa nini mitume wenye bado hawakumaliza utume mkuu? Toa sababu mbili
6. Maeneo ya utume ya kitamaduni yanahitaji kugeuzwa kuwa
7. Je, Waafrika, wakishiriki katika utume wa ulimwengu, wanapaswa kutumia mifano ya utumaji utume wa Magharibi? Kwa nini, au kwa nini sinya?
8. Fafanua maana ya 'ukaribu wa kitamaduni'
9. Eleza hisabati ya uwezo wa Kanisa la Kiafrika, kuhusiana na utume.

⁷⁷ Kulingana na takwimu za www.joshuaproject.net

5. Waebrania

Kitabu cha Waebrania kimejaa Utume. Umuhimu *wa kibistoria wa kimisiolojia* tunaouona katika kutia moyo kwa dhati kuachana na Dini ya Kiyahudi.⁷⁸ Barabara, iliyoinduliwa na Stefano, imeisha sasa. Mfiadini huyu wa kwanza alikufa baada ya kuukataa kabisa Uyahudi.⁷⁹ Baada tu ya kifo chake⁸⁰ Injili ilienea hadi Uyahudi na Samaria⁸¹ na baadaye hata miisho ya dunia.⁸² Tangu wakati huo pengo kati ya Uyahudi na Ukristo lilizidi kuwa kubwa zaidi, kama tunavyoona katika kitabu cha Paulo. Uvunjaji wa utume, ulioanzishwa na Stefano, unapata *uthibitisho wa kitbeolojia* katika Waebrania, iliyoandikwa karibu miaka 30-32 baada ya kifo chake.

Hapo awali Mungu alinena kwa njia ya waliotumwa,⁸³ lakini katika siku za mwisho kwa njia ya Mwanawe, anayelitwa pia 'mtume'.⁸⁴ Anakaa kiti cha enzi pamoja na Mungu,⁸⁵ na anaendelea kutuma mitume hadi mpango wake utimie.⁸⁶ Lakini Waebrania hawakuwa tayari kutumwa:

Waebrania huhutubia Wakristo wa kizazi cha 2.⁸⁷ Iliandikwa yapata miaka 30 baada ya huduma ya Yesu duniani. Hii inatusaidia kuelewa ni kwa nini Wakristo hawa 'wazee' walikuwa wamekomaa vya kutosha.⁸⁸ Waliifahamu vizuri dini ya Kiyahudi na mwandishi anaendelea kuwakumbusha kwamba Kristo anachukua nafasi ya kila kitu. Wengine walifikiria kumwacha Kristo na kuingia katika Dini ya Kiyahudi ('kuanguka'). Mawazo yao yalikuwa ya usawazishaji. Walikuwa mbali na kuwa walimu ambao walipaswa kuwa wakati huo. Wakati hawakuweza kufundisha, hawakuwa wakituma au kutumwa kama mitume pia. Mekanisa yenye mitazamo inayokinzana ya ulimwengu hayataweka kando fedha kwa dhabihu na kutuma mitume.

⁷⁸ Ebr. 13:13

⁷⁹ Mdo. 7:51-53

⁸⁰ 7:54-60

⁸¹ Mdo. 8 & 10

⁸² Kutoka Matendo 13 na kuendelea

⁸³ Ebr. 1:1 (manabii)

⁸⁴ 1:2; 3:1

⁸⁵ 1:3b; Ufu. 3:21

⁸⁶ Ebr. 1:13; Yoh. 20:21b

⁸⁷ Ebr. 2:3b

⁸⁸ 5:11-13

Ishara na miujiza iliyoambatana na huduma ya Yesu,⁸⁹ Paulo alieleza kuwa ya kitume⁹⁰ - yaani, mali ya kazi ya utume - na msingi wa karama za Roho.⁹¹

Ikiwa hata Mtume mkuu zaidi alihitaji ‘ukamilifu[simba] kupitia mateso’,⁹² basi mitume wa leo hawawezi kuwa na maisha rahisi pia. Mmoja ni mtume wa kweli, anayeteseka kibiblia kwa ajili ya upanuzi wa Ufalme wa Mungu, au mwingine ni bandia hataki mateso anaishi kwa starehe na furaha duniani.

Tunaona picha nzuri ya jinsi Yesu alivyovuka kutoka mbinguni hadi kwenye utamaduni wa kidunia,⁹³ akichukua ubinadamu pamoja na mateso yote yanayoambatana nao. Ilibidi afanywe kama ndugu zake, kama vile mitume wanapaswa kuwa kama watu wanaolengwa⁹⁴ - ili kuondoa ugeni wote kutoka kwenye injili wanayohubiri. Kristo alitoa uhai wake kwa ajili ya yule anayemwoko; mitume wanapaswa kufanya vivyo hivyo kwa ajili ya wale wanaotaka kuwafikia.

‘Kwa hiyo ... ndugu *washiriki wa wito wa mbinguni* yawekeneni mawazo yenu juu ya Yesu, *mtume ...*’.⁹⁵ Au: kwa sababu mna wito uleule, fuateni mfano wake, kuwa mtu aliyetumwa kama yeye, mwaminifu katika kutimiza wito wenu kwa mataifa jinsi alivyokuwa.⁹⁶

Mafanikio ya kitume au ya kiinjilisti sio tu kuwaleta watu kwenye *mwanzo* wa imani - kuwafanya waongofu - lakini kuwasaidia kuendelea hadi mwisho - kufanya wanafunzi.⁹⁷ Waongofu wanaweza kuanguka lakini wanafunzi watasimama. Sio Waisraeli wote *walioanza* safari walifika Nchi ya Ahadi bali wachache *walioendelea*, kama Yoshua na Kalebu *walioimaliza* safari. Ujumbe huu unarudiwa mara kwa mara.⁹⁸

⁸⁹ 2:4

⁹⁰ Tazama 2 Kor. 12:12

⁹¹ Tazama 1 Kor. 12:7-11

⁹² Ebr. 2:10; 5:8

⁹³ 2:14-18. Aya hii inafanana sana kiroho na ile ya Wafilipi 2:5-11

⁹⁴ Katika utume, hivi vinaitwa ‘huduma ya kujifanya mtu’, kama ‘kuzaliwa katika utamaduni ambao hujazoea’ – kama vile Yesu alivyokuwa.

⁹⁵ Ebr. 3:1 (maneno ya mlalo ni yangu).

⁹⁶ Luka 2:30-32; Yoh. 17:4

⁹⁷ Ebr. 3:14-19

⁹⁸ 4:2,6; 6:4-6

Wanafunzi wanahitaji kujifunza kwamba hakuna kitu ambacho kimefichwa kwa Mungu na kwamba wote wanapaswa kutoa hesabu kwa yale wanayofanya maishani.⁹⁹ Kwa hiyo tunapaswa kuishi maisha matakatifu.¹⁰⁰ Paulo aliwaleta ‘Wamataifa kwenye utii utokao kwa imani.¹⁰¹ Ufuasi bila utiifu. haina thamani.

Waebrania wana ujumbe mkuu kwa wote wanaofikiri kwamba wanahitaji kuleta dhahihu za wanyama au kuomba kwa mababu ili kuwaombea. Yesu alisimama upande wetu, akitupatanisha sisi mara moja tu na Mungu. Pamoja *Naye* hatuna cha kuogopa.¹⁰² *Bila Yeye* hatuwezi *kuingia* mbinguni;¹⁰³ *pamoja naye* hatuwezi *kuikosa* mbingu. Yesu ni njia ya Mungu; pamoja *naye* hatuhitaji kitu kingine chochote kwa wokovu. Kristo anatosha; chochote tunachoongeza kwake kitatuvuta mbali naye.

Kukomaa na kuzaa kunaunganishwa.¹⁰⁴ Wazao katika ulimwengu wa kimwili na wa kiroho waliahidiwa katika Ibrahimu.¹⁰⁵ Akawa baba wa *watu wake* mwenyewe na wa waamini wote kutoka katika *mataifa*. Alikuwa mzee Isaka alipozaliwa na pia kanisa lisilo la Magharibi limefikia umri wa kukomaana kuwa watu wazima. Sasa ndio wakati wao wa kuzaa wana wa kiroho kati ya mataifa. Je, tunaweza kufafanua ‘walimu’ kama ‘... kwa wakati huu ninyi, wasio wa Magharibi, mnapaswa kuwa *mitume*...’?¹⁰⁶

Sura ya sita inahubiri ujumbe uleule.¹⁰⁷ Kanisa lisilo la wazungu ‘limenyeshewa’ na kuzalisha mazao ya mahali *hapo*. Mungu hasahau hilo. Hata hivyo, lilishindwa kwa kiasi kikubwa kutokeza mazao kati ya *mataifa*. Kwa maana hiyo sehemu kubwa ilikuwa tasa, ambayo inaelezea kwa sehemu umaskini katika baadhi ya mabara ya kusini.¹⁰⁸ Sasa ni wakati wao wa kushiriki katika kuokoa makabila ya watu ambao hawakuwahi kusikia injili.

Hapo awali, Walawi wangeweza kuchukua zaka kutoka kwa watu. Kanuni ya Agano Jipya ni: mtu ye yote anayetumikia injili anaweza kuishi kwayo. Hili haliwaachii watu wanaofanya kazi kwa ajili ya injili kutoa zaka.

⁹⁹ 5:13; 9:27

¹⁰⁰ 12:14; Mat. 5:8

¹⁰¹ Rum. 1:5 (maneno ya mlalo ni yangu)

¹⁰² Ebr. 4:15,16; 6:20; 8:6; 10:19-22

¹⁰³ Yoh. 14:6

¹⁰⁴ Linganisha Ebr. 5:14 na 6:1 na 6:14

¹⁰⁵ 6:13; Mwa. 12:1-3

¹⁰⁶ Ebr. 5:12. Mafundisho ni wajibu kwa ajili ya utume kwa ulimwengu, Mat. 28:20a

¹⁰⁷ Ebr. 6:7-10

¹⁰⁸ Linganisha na Zab. 67:6,7

Wakati mwingine wanajiona kama wanapokea zawadi tu. Watumishi wa Kikristo wa wakati wote, kama Walawi, wanapaswa pia kutoa zaka.¹⁰⁹

Kanuni za Agano la Kale, dhabihu na sheria ziliwekwa na Mungu, lakini baada ya huduma ya Kristo duniani, sheria katika matumizi yake ya kiibada ilipitwa na wakati na ingetoweka.¹¹⁰ Hali hiyo hiyo inatumika kwa dini za Kikabila, ambazo hazijaamriwa na Mungu. Hakuna mila au dhabihu zake zinaweza kuongeza kitu katika kumtumikia Kristo. Kinyume chake: hawa huwaongoza watu mbali naye na hawawezi kuondoa hofu ya pepo wabaya au kusafisha dhamiri zenye hatia. Kwa hiyo, katika kuhubiri na kutenda, Ukristo usio wa Magharibi unapaswa kuachana na ulinganifu, ambao ni ibada ya sanamu, kwa sababu Kristo anatosha na hakuna kitu kingine kinachohitajika kwa ajili ya wokovu isipokuwa Yeye tu.¹¹¹

Kristo alikuja kufanya mapenzi ya Mungu.¹¹² Ndiyo maana Mungu alimtuma. Kama ilivyokuwa kwa Yesu, yeye pia alitengeneza kazi nzuri kwa ajili yetu. Kabla ya kuzaliwa kwetu, alitengeneza ‘dhamira’ ya maisha yetu. Tunahitaji kumwuliza ni nini mipango yake kwetu.¹¹³ Atatuambia, ikiwa tutatii kama Yesu alivyofanya.¹¹⁴

Waebrania ina vitu vya wasifu wa kitume. Kimisiolojia, kuna wahusika wakuu na wadogo. Tunawaita wakubwa kwa sababu Biblia inaeleza mengi kuwahusu wao na wadogo kwa sababu hayasemwi mengi kuwahusu. Watoto wadogo ni Abeli, Henoko, wazazi wa Musa, watu wa Israeli na Rahabu.¹¹⁵ Waalimu wakuu ni Nuhu, Ibrahimu, Isaka, Yakobo, Yusufu na Musa.¹¹⁶ Wote wana msingi wao wa imani sawa.¹¹⁷ Masomo na mifano mingi inaweza iwavute wengi kutoka kwenye maisha yao kwa ajili ya mitume wa leo.

Neno ‘kwa hiyo’ linaunganisha sura hii na inayofwata. Tunatiwa moyo kuishi kama watu waliotajwa hapo awali,¹¹⁸ ambao wote walikuwa na utume wao.

¹⁰⁹ Ebr. 7:6,9; linganisha na Hes. 18:26,28,29

¹¹⁰ Ebr. 8:13

¹¹¹ 9:8-10,15; 10:9; 12:22-24; 13:8,9

¹¹² 10:7 nukuu kutoka Zab. 40

¹¹³ Efe. 2:10; Zab. 139:16,17

¹¹⁴ Ebr. 10:9a,35,36

¹¹⁵ 11:4,5; 11:23; 11:29,30 na 11:31 hasa hasa

¹¹⁶ 11:7; 11:8-12; 11:20; 11:21; 11:22 na 11:24-28 hasa hasa

¹¹⁷ 11:1-3,6,13-16,33-40

¹¹⁸ 12:1-3

Ni lazima tukimbie mbio zilizowekwa kwa ajili yetu,¹¹⁹ tutimize utume wetu na kwa ustahimilivu tumtazame Yesu, kielelezo chetu, tayari kuteseka kwa ajili ya kukamilisha utume wetu kama alivyofanya.

Tunajifunza kutoka kwa Esau¹²⁰ kwamba, watu wanapokubali tamaa zao za kimwili, wanapoteza urithi wao¹²¹, yaani, wito wao wa kitume waliopewa na Mungu.

Kuacha mila na tamaduni za Dini za Kikabila ni ngumu. Inaweza kumaanisha: kutupwa nje kijamii na kimahusiano. Inaweza kuleta aibu na mateso kutoka kwa ukoo wa familia na watu. Walakini, mwandishi anadai kuwa hakuna njia nyingine. Mtu anahitaji kuachana na njia za zamani, ‘aende nje ya kambi’ na ‘kubeba aibu aliyoichukua’.¹²² Uhai duniani si mbinguni; Mji wetu wa mbinguni bado unakuja. Kama mitume tunawahimiza wanafunzi wetu kushika kanuni hii, kuinjilisha familia badala ya watu binafsi.

Masmali ya Kujifunza

1. *Ni nini kilikuwa matokeo ya kwanza na chanya kwa kifo cha Stefano?*
2. *Eleza matatizo matatu ambayo waumini wa Kiebrania walikuwa nayo, ambayo yalifanya iwe muhimu kuandika barua hii.*
3. *Ni alama gani za kikazi zinazotambulisha mitume wa kweli?*
4. *Eleza ni kifungu gani katika Waebrania kinafafanua vyema huduma ya Yesu kupata mwili*
5. *Eleza kwa nini kuwaokoa watu baitoshi, na nini kinatakiwa kunanywa baada ya kuokoka*
6. *Je, watu wanaopokea zaka wanapaswa pia kutoa zaka wenyewe? Eleza kwa nini, au kwa nini isive hivyo, kwa marejeleo ya Maandiko.*
7. *Ni nini kinachoweza kuwa matokeo ya kujitenga na Dini za jadi?*

¹¹⁹ Tazama kufanana na jinsi mtume Paulo alivyokimbia mbio zake , 1 Kor. 9:24-27

¹²⁰ Ebr. 12:16,17

¹²¹ Katika Zab. 2:8 mataifa yanatajwa kama warithi wa wale waliotimiza utume wao kwao.

¹²² Ebr. 13:13,14

6. Yuda

Barua ya Yuda, niya mwisho ya Nyaraka za jumla, inaonyesha kufanana sana na barua ya 2 ya Petro. Wote wawili wanazungumza na walimu wa uwongo. Petro anaonya kwamba wanakuja - anazungumza katika wakati ujao.¹²³ Yuda asema kwamba wao tayari wako miongoni mwa watu.¹²⁴ Hii inadokeza kwamba Yuda aliandika baadaye kuliko Petro, au kwamba wote wawili walitumia mbinu sawa dhidi ya walimu wa uongo ambayo inaweza kuwa iliyoandikwa na mtu mwingine. Ni vigumu kuwa na hakika kuhusu hili lakini hakuna sababu ya kutilia shaka uhalisi wa nyaraka zote mbili.

Yuda anapambana na aina ya mapema ya walimu wa uongo wazushi(wagnostiki). Green anatoa sifa hizi:¹²⁵ wazushi na waongo hawa *wagnostiki* walikana ubwana wa Kristo, walipunguza sheria na kutangaza uhuru; walikazia ujuzi wa pekee, walikuwa na kiburi na wenye kudharau viongozi wa kanisa ‘wasio na nuru’ na kujiona kuwa bora kuliko watu wenye ujuzi mdogo au ufunuo; walionyesha kupendeza kwa njia isiyofaa katika elimu ya malaika,¹²⁶ walianzisha migawanyiko, walitetea ufisadi na kupotosha neema ya Mungu kuwa ufisadi: walisema ‘mfumo wa kibinadamu’ wa kweli haungeweza kuathiriwa na kile ambacho mwili hufanya, kwa maneno mengine: jisikie huru kuendelea kutenda dhambi; hawakuona wajibu wa kutii mamlaka ya kiraia au ya kikanisa, wakafundisha kwamba wokovu wao ulikuwa tayari umekamilika na hawakuwa na matarajio ya siku za mwisho na ukombozi wa mwisho. Uzushi kama huo, kama ule wa Wanikolai,¹²⁷ ulipatikana katika makanisa ya Asia.

Kati ya mistari 25 ya Yuda, 15 inaendana sambamba na 2 Petro na mistari wa 1-3 na 19-25 pekee hutofautiana: Yuda 4-18 ina mambo mengi yanayofanana na 2 Petro 2:1-19. Petro anafafanua zaidi hoja zake na hatumii takwimu ya ziada ya kisheria, ilhali Yuda ni mufupi na anadaiwa kunukuu kutoka kwenye Apocrypha.¹²⁸

¹²³ 2 Pet. 2:1-3

¹²⁴ Yuda: 4

¹²⁵ Green, 1970:39

¹²⁶ Mafundisho ya Malaika

¹²⁷ Ufu. 2 & 3

¹²⁸ Green anasema kuwa Yuda: 9 ni nukuu kutoka ‘fikra za Mussa’ na mstr. 14 kutoka ‘kitabu cha Enocha’ (Green, 1970:48-50). Wengine wanakataa hayo (tazama mf. The%20Apocryphal%20Books%20The%20Assumption%20of%20Moses%20and%201%20Enoch_Files/The%20Apocryphal%20Books%20The%20Assumption%20of%20Moses%20and%201%20Enoch.htm)

Nafasi ya Yuda katika Agano Jipya, kabla tu ya Ufunuo, ni muhimu. Katika siku za mwisho kutakuwa na ongezeko la mafundisho ya uwongo¹²⁹ pamoja na udanganyifu kati na kuanguka kwa watakatifu.¹³⁰ Yuda anaonya juu ya matukio ambayo yanafikia upeo wao katika kitabu cha Ufunuo na tayari yana umuhimu mkubwa leo.

Alikuwa akitaka kuandika kuhusu jambo lingine¹³¹ lakini aliona afadhali kushughulikia mafundisho haya ya uongo. Wakati fulani mitume wanahitaji kubadilisha mbinu zao, mipango, mafundisho na mahubiri ili kuwa muhimu kwa watu wao kuhusiana na mahitaji yao wanayohisi. Walimu wanaopanda farasi wa utashi wa kitheolojia hawafundishi wanafunzi ipasavyo.

Wanafunzi lazima wajifunze kushindana kwa ajili ya imani yao.¹³² Kuna vita katika ulimwengu wa roho,¹³³ inayojidhihirisha pia mbele ya walimu wa uongo. Inahitaji vita vya kiroho ili kupinga ushawishi wao. Imani laini, ya kupaa-katika anga itazidiwa na askari wa adui wa kiroho na mawakala wao wa kibinadamu. Kuishindania imani inadai utambuzi wa roho, maombi, maombezi, ujuzi kamili wa neno la Mungu, kudumisha mtindo wa maisha matakatifu na kusema kwa ujasiri dhidi ya dhambi na uovu.

Yuda anasema 'jijengeni nafsi zenu katika...imani',¹³⁴ usisubiri mpaka utembelewe ndipo ujijenge. Anakazia kujitegemea kiroho: chungu maisha *yako ya* kiroho.

'Wanyakueni wengine ... na kuwaokoa',¹³⁵ inarejelea hamu ya kufikia na kuokoa waliopotea. Huu unapaswa kuwa mtazamo wa moyo wa washirika wote wa kanisa, iwe wanajihusisha na uinjilisti wa kimaeneo au utume wa kitamaduni. Kuwaokoa wengine isiwe kazi *ya wachache* bali ni tabia *ya wote*.

¹²⁹ 1 Tim. 4:1-3a

¹³⁰ Mat. 24:4,5,10,11; 2 Thes. 2:1-12

¹³¹ Yuda: 3a

¹³² :3b

¹³³ Efe. 6:10-20

¹³⁴ Yuda 20,21

¹³⁵ :23

Wokovu wa watu utafikia kilele katika uwepo wao pamoja na Bwana 'bila kosa'.¹³⁶ Watu ambao wamerudishwa katika uhusiano ufao na Mungu watamsifu kwa furaha¹³⁷ kwa sababu ndivyo walivyoyumbwa.¹³⁸ 'Wamerudi nyumbani' na waliokolewa ili kuitikia kusudi la Mungu kwao. Tunaona basi kwamba matokeo ya mwisho ya uinjilisti na utume ni utukufu wa Mungu, kama vile Yuda anahitimisha kwa usahihi.¹³⁹

Maswali ya Kujifunza

1. Je, unaona ushaurishi wa waongo na wazushi (wagnostiki) katika kanisa lako? Ikiwa ndiyo, eleza sifa zake
2. Taja sifa mbili muhimu za nyakati za mwisho
3. Je, ni kwa jinsi gani mitume wanaweza kusalia kuwa muhimu kwa kundi la watu wanaowahudumia?
4. Eleza kwa maneno yako mwenyewe maana ya 'kushindana kwa ajili ya imani'
5. Matokeo ya mwisho ya uinjilisti na utume ni yapi?

¹³⁶ :24; 1 Thes. 5:23,24

¹³⁷ Yuda :25

¹³⁸ Ufu. 4:11

¹³⁹ Yuda :25

7. *Yohana wa Kwanza*

Je, ni Mungu gani tunayemhubiri?¹⁴⁰ Je, ni Yeye Ambaye hamna giza hata kidogo na Ambaye ana nia yetu njema moyoni? Au je, tunachanganyika katika mawazo ya mtawala aliyekasirika, mwalimu mkosoaji, mtawala mwenye dharau ambaye anazingatia makosa yetu na kupanga kulipiza kisasi? Wengi hupambana na sanamu hizo chafu za Mungu. Ili kuelewa Mungu ni Nani tunahitaji kumtazama Yesu:¹⁴¹ mwenye fadhili, mwenye huruma, mvumilivu, aliye tayari na mwenye uwezo wa kuponya, kufariji, kutoa na kufundisha. Anachukia unafiki,¹⁴² kwa sababu unaifunika dhambi na kuchagua kujifanya isivyo.¹⁴³

Nguvu ya pekee ya wokovu wa injili inasisitizwa:¹⁴⁴ hakuna wokovu nje ya Kristo, Ambaye ndiye njia pekee ya kwenda kwa Baba¹⁴⁵ na uzima wa milele.¹⁴⁶

Mtume mzee alielewa kwamba hangeweza kuendelea kufundisha makanisa milele. Kwa hiyo aliwafundisha wanafunzi wake kutegemea upako wa Roho Mtakatifu, wakati hakuna walimu wa kibinadamu.¹⁴⁷ Mitume wanahitaji kufanya vivyo hivyo: kuwafundisha wanafunzi kusoma Biblia wenyewe na kuitumia kwa hali zao zote, chini ya uongozi wa Roho.

Ushauri wa kuendelea ndani yake¹⁴⁸ unatuhimiza, tukiwa na mtazamo wa kurudi kwa Kristo, kwamba maisha ya Kikristo si tu kuhusu kuanza vizuri, bali pia kuhusu kumaliza vizuri. Hii inatufanya tujiamini na tusione haya.

Kutoa maisha yetu kwa ajili ya ndugu zetu kama Yesu alivyofanya¹⁴⁹ haimaanishi tu kifo cha kimwili, bali pia: kuishi maisha yetu, kuwatumikia ndugu zetu kwa mtazamo wa upendo wa dhabihu, tukiwaona kuwa juu kuliko sisi wenyewe.

¹⁴⁰ 1 Yoh. 1:5

¹⁴¹ Yoh. 14:8-10

¹⁴² Unafiki ulikuwa mojawapo ya sifa mbaya sana za viongozi wa kiroho wa wakati Wake, tazama mf. Mat. 23:1-30

¹⁴³ 1 Yoh.1:6; 2:9

¹⁴⁴ 2:23

¹⁴⁵ Yoh. 14:6

¹⁴⁶ 1 Yoh. 2:25

¹⁴⁷ 2:20,27

¹⁴⁸ 2:28

¹⁴⁹ 3:16

Lakini tunaenda umbali gani? Je, tutadhabihu pia nyumba, kazi, kazi na mishahara ili kuwafikia wasioamini? Yesu alifanya hivyo: Alikuwa kama mmishonari¹⁵⁰ na akafa kwa ajili yetu tulipokuwa tungali wenye dhambi.¹⁵¹ Hivyo, imani inapaswa kutafsiri katika matendo.¹⁵²

Kuzijaribu roho¹⁵³ ni rahisi kwa watu wanyoofu. Swali sio: *Je* tunaweza kuzitambua, lakini *tutazíacha* mara tu tunajua kuwa ni za uwongo? Yesu alisema ya kwamba Roho Wake atatuongoza katika kweli yote.¹⁵⁴ Kwa hiyo, punde tutakapomwomba tutajua.

Yohana anaandika ‘Kila mtu apendaye amezaliwa na Mungu naye anamjua Mungu.’¹⁵⁵ Ingawa upendo hujidhihirisha kupitia matendo ya fadhili, hatuwezi kuwachukulia wasioamini wanaotenda kwa fadhili kuwa ‘waliozaliwa na Mungu’ kwa sababu tu ya kujali kwao kijamii. Hakuna ‘njia ya matendo mema’ ambayo huwaokoa watu kutoka katika dhambi; imani tu katika Kristo inaweza. Yakobo pia anasema kwamba imani ya kweli hujidhihirisha yenyewe kupitia matendo ya upendo, lakini ya pili haiwezi kuchukua nafasi ya ile ya kwanza. Maana halisi ya ‘upendo’ inaweza kutafsiriwa vyema zaidi kuwa ‘kila mtu anayempenda [Mungu zaidi ya mtu yeyote au kitu chochote] amezaliwa na Mungu’ (nyongeza yangu). Hangaiko la kijamii tunaloliita ‘upendo’ huenda lisiwe upendo hata kidogo bali matendo, yaliyotiwa unajisi na nia za ubinafsi. Yohana anastahili kwa kauli yake ya kuambatanisha upendo na asili ya kimungu.¹⁵⁶

Njia nyingine ya kupambanua upendo wa kweli ni kutokuogopa adhabu.¹⁵⁷ Yeyote aliye salama katika upendo wa Mwenyezi Mungu haogopi adhabu yake, kwa njia yoyote ile tunayoifasiri ya mateso yetu. Sisi sote tunahitaji nidhamu,¹⁵⁸ lakini *adhabu* yetu Mungu aliweka juu ya Yesu.¹⁵⁹ Tukimwamini yeye hatuna haja ya kuogopa ghadhabu ya Mungu.

¹⁵⁰ Filp. 2:5-11

¹⁵¹ Rum. 5:8

¹⁵² 1 Yoh. 3:17,18

¹⁵³ 4:1

¹⁵⁴ Yoh. 16:13

¹⁵⁵ 1 Yoh. 4:7

¹⁵⁶ 4:8-10

¹⁵⁷ 4:18

¹⁵⁸ Ebr. 12:5-11

¹⁵⁹ Isa. 53:4-8

Hiyo ndiyo habari njema ambayo mitume wanapaswa kuwasilisha: amani na Mungu¹⁶⁰ kwa njia ya Kristo, bila kuogopa kitu chochote tena.¹⁶¹

Kisha, Yohana anafichua dini za uwongo. Wengi wanasema wanamtumikia ‘mungu’, lakini ‘mungu’ anaweza kuwa na nyuso tofauti. Jambo kuu ni jinsi mtu anavyofikiri kuhusu Mwana wa Mungu, Yesu.¹⁶² Ingawa aliupenda ulimwengu kiasi cha kutoa uhai Wake kwa ajili yake, unamchukia. Kumchukia Yesu, kukataa kuwepo kwake au kumtenganisha Mwanadamu na uungu wake, maana yake ni kumchukia Mungu. Mitume fulani wanahofu kwamba kukabiliana na wafuasi wa dini zenye uadui kunaweza kuwagharimu maisha yao. Mitume wanahitaji roho ya mfia imani ili kufikia makundi ya watu ambao hawajafikiwa!

Sifa ya Ukristo wa kweli ni uhakikisho wa wokovu.¹⁶³ Hakuna mtu anayehusika na kidogo. Mungu hushikamana na *masharti* yake (‘mwamini Bwana Yesu’) na *abadi* zake (‘na utaokoka’).¹⁶⁴ Yeye huweka sehemu yake ya mpango huo, bila kujali mashaka yetu, yanayotokana na ujuzi duni wa Biblia. Mitume hawawezi *kudhani* kwamba wanafunzi wao wana uhakikisho huo; lazima tuwafundishe sehemu za Maandiko zinazozungumza juu yake.

Sababu moja ambayo wengine wanakosa uhakikisho wa wokovu ni kwamba wanafikiri kwamba wamefanya dhambi isiyoweza kusamehewa.¹⁶⁵ Yesu alitaja dhambi moja tu kama hiyo, ambayo ilitendwa na Mafarisayo wakati kwa makusudi walihusisha kazi za Yesu, zilizofanywa na Roho wa Mungu, kwa ibilisi. Inaitwa ‘kufuru dhidi ya Roho Mtakatifu’,¹⁶⁶ dhambi pekee ambayo haitakuwa na msamaha kwa sababu ni kukataliwa kwa kweli na kurudiwa mara kwa mara, na kutofanywa na *waumini* bali na *wasioamini* waliotangazwa. Wametenda dhambi kimakusudi dhidi ya dhamiri zao na ‘kupenda giza kuliko nuru’.¹⁶⁷ Hili haliwezi kusamehewa kwa sababu ni ugumu usiotubu.

¹⁶⁰ Rum. 5:1

¹⁶¹ 8:31-39

¹⁶² 1 Yoh. 5:1

¹⁶³ 5:10-13, 19a

¹⁶⁴ Pia 4:14-17; Yoh. 3:16, 17; Mdo. 2:38; 16:31; Ebr. 10:19-22 nk.

¹⁶⁵ 1 Yoh. 5:16b

¹⁶⁶ Mat. 9:34; 12:22-32

¹⁶⁷ Yoh. 3:18-20

Maswali ya Kujifunza

1. *Wanafunzi wa Kristo wanapaswa kumtegemea nani ikiwa wanataka kuelewa Maandiko ifaavyo?*
2. *Eleza jinsi tunavyoweza kuyatoa maisha yetu kwa ajili ya ndugu zetu, kama Yesu alivyofanya, bila kufikiria kufa*
3. *Ni rahisi kwa nani 'kuzijaribu robo' na kwa nini?*
4. *Eleza maana ya maneno ya Yohana 'kila appendaye amezaliwa na Mungu naye anamjua Mungu' na baimaanishi nini.*
5. *Eleza kwa nini hatupaswi kuogopa adhabu ya Mungu, kana kwamba unamweleza mtu asiyeamini dhana hiyo.*
6. *Kwa nini mitume wanabitaji kuwa na robo ya mfia-imani?*
7. *Je, unaweza kueleza kwa mvamini wa jina kwamba inawezekana kuwa na ubakika wa wokovu?*
8. *Eleza Yesu alimaanisha nini alipozungumza kuhusu 'dhambi isiyosamebwa'. Nani anatenda dhambi hiyo?*

8. Yohana wa Pili & wa Tatu

Yohana anawasihi wasomaji wake wakaribiane kwa upendo na kweli, jambo ambalo yeye mwenyewe ni kielelezo.¹⁶⁸ Upendo wa Kristo ni uthibitisho wa ubora wa mtume kwamba amemtuma.¹⁶⁹

Kanisa ambalo Yohana alizungumza linaweza kuwa lilikuwepo kwa miaka mingi, lakini uungu wa Kristo ulipaswa kusisitizwa tena¹⁷⁰ 170 na onyo dhidi ya wale wanaolikana.¹⁷¹ Kwa mada hii kuu Yohana alitaka kukomesha mafundisho ya uongo. Hata katika makanisa yenye wanafunzi wazuri uzushi unaweza kuingia. Maadamu mitume wana ushawishi katika makanisa waliyopanda, wanapaswa kuonya dhidi ya wapandaji wa magugu kama hao.¹⁷²

Yohana alifurahi kuhusu ‘wengine...kutembea katika kweli’,¹⁷³ ikimaanisha kwamba wengine katika kanisa hilo hawakuwa. Aliwaonya kondoo waliopotea kwa ujumla.¹⁷⁴ Hakuwa na huruma kwa walimu wa uongo, aliowaita wadanganyifu na wapinga Kristo.¹⁷⁵ Lugha yake yenye msimamo mkali inatukumbusha maneno ambayo Yesu alitumia dhidi ya Mafarisayo.¹⁷⁶

Yohana anarudia mwito wake wa utiifu:¹⁷⁷ hutakuwa mtiifu isipokuwa uwe na hakika juu ya ulazima wake. Hiyo hutokea tu ikiwa unachukua jukumu, tabia ya wanafunzi ambao ‘hawamjii’ tu Kristo kama Mwokozi, lakini wanajitiisha Kwake kwa kweli kama Bwana wao. Yeyote anayepungukiwa na haya huanguka wakati mateso yanapofika.¹⁷⁸

Yohana anashambulia fundisho la ‘kuokolewa mara moja tu’:¹⁷⁹ ‘yeyote asiyedumu katika mafundisho ya Kristo hana Mungu’. Inawezekana kupuuza mafundisho hayo kwa kutojali au kuchagua na kupoteza wokovu wako.

¹⁶⁸ 2 Yoh. :1

¹⁶⁹ Yohana 13:35 ‘Hivyo watu wote watatambua ya kuwa ninyi mmekuwa wanafunzi wangu, mkiwa na upendo ninyi kwa ninyi’

¹⁷⁰ 2 Yoh. :3

¹⁷¹ :7-11

¹⁷² Mat. 13:24-30,36-43

¹⁷³ 2 Yoh. : 4

¹⁷⁴ :8,9a,11

¹⁷⁵ :7

¹⁷⁶ Mat. 12:34; 15:7-9; 22:18,23

¹⁷⁷ 2 Yoh. :6, linganisha na 1 Yoh. 2:3-6; 3:22,24; 5:3

¹⁷⁸ Mat. 13:5-7,20-22

¹⁷⁹ 2 Yoh. :9 (maneno ya mlalo ni yangu)

Ugnostiki wa mapema ulifundisha uzinzi na uasherati kwamba hakuna thawabu kwa maisha matakatifu kwa sababu wokovu hauwezi kupotea. Lakini wokovu ni kwa yeyote anayesimama kidete hadi mwisho.¹⁸⁰ Kwa hiyo, hatupaswi kufanya uinjilisti na kisha kuwaacha waamini wapya wafanye mambo yao wenyewe, kwa sababu ‘wanaokolewa mara moja na kwa wakati wote’. Watu kama hao wanaweza kurudi nyuma wakati kufuasa kunakosekana, na -hivyo- hawaamini tena.

Yohana hasemi kwamba tunapaswa kuacha adabu ya kawaida kwa watu wanaodai kuwa Wakristo lakini wanaokosea katika mafundisho.¹⁸¹ Anaposema ‘tusiwaingize nyumbani mwako’ anamaanisha ‘usiwape nafasi washiriki wa kanisa lako’. Hii inawiana na aya nyingine.¹⁸² ‘Kumkaribisha’ mwalimu wa uongo maana yake ni: kukubaliana na mafundisho yake. Viongozi wasiochukua msimamo dhidi ya walimu wa uwongo wanakuwa washirika wao.¹⁸³

Mojawapo ya shangwe za kazi ya utume ni upendeleo wa kusafiri na kukutana na watu.¹⁸⁴ Kulingana na Yohana, kuwasiliana kwa mdomo kuna matokeo zaidi kwa uhusiano mzuri, kuliko kuandika tu.¹⁸⁵

Katika barua yake ya mwisho tunaona baadhi ya vipengele vya ushirika wa kitume.¹⁸⁶ Ndugu anaozungumza nao Yohana walitumwa kutoka katika kanisa lake la Efeso na kumtembelea Gayo na kanisa lake walipokuwa njiani, na hivyo kuweka mawasiliano kati ya makanisa yote mawili. Mitume hao waliripoti vyema kuhusu maisha ya kiroho ya Gayo na jinsi alivyowasaidia. Msaada huu unaonekana ulihusisha ukarimu na uwezeshaji katika usafiri, iwe wa kifedha, kiutendaji au vyote viwili.¹⁸⁷

Ingawa watumishi hao walikuwa wageni kwa Gayo, yeye hakuhihi kwamba walimchukulia kirahisi. Badala yake, aliona upendeleo wa kuwatunza. Maneno ya Yohana ‘ninyi ni waminifu katika yale mnayowafanyia ndugu’¹⁸⁸ yanaonyesha tabia ya kuaminika.

¹⁸⁰ Mat. 10:22; 24:13

¹⁸¹ 2 Yoh. :10

¹⁸² :1,13

¹⁸³ :11

¹⁸⁴ :12

¹⁸⁵ Tazama pia 3 Yoh. : 14

¹⁸⁶ :3-8

¹⁸⁷ :3,5,6a,7a,6,8a

¹⁸⁸ :5

Hatujui kama ukaribishaji-wageni ulikuwa karama ya Gayo, lakini hilo lilikuwa chaguo lake. Yohana anamhimiza kuendelea ndani yake.¹⁸⁹

Mitume hawa walitumwa kumhubiri Yesu kati ya watu wa mataifa, ambao hawakuwasaidia. Kwa hiyo walitegemea msaada kutoka kwa watu wa Mungu.¹⁹⁰ Yohana hasemi kwamba mitume wanapaswa kukataa zawadi kutoka kwa wasioamini. Kuna ‘kondoo’ miongoni mwao ambao watataka kusaidia mitume,¹⁹¹ bila masharti yoyote. Zawadi kama hizo zaweza kupokewa kwa shukrani na zapaswa kukataliwa tu wakati mtoaji anapojaribu kuwadanganya watumishi wa Mungu kwa kuzitumia. Bila shaka zawadi fulani zinaweza kuteuliwa kwa madhumuni maalum.

Akizungumzia maendeleo ya ushirikiano katika Mwili mpana wa Kristo, anatumia neno ‘sisi’. Tunapaswa kufanya kazi pamoja kwa ajili ya ukweli.¹⁹² Hii inajumuisha mitume, kanisa la Yohana kama mtumaji na kanisa la Gayo kama msimamizi wa mahali. Ikiwa wote watatu wanachangia kile wanachoweza, ushirikiano wa kweli wa kitume husitawi.

Kwa bahati mbaya makanisa mengine yana ‘Diotrefe’ katikati yao: mtu anayepinga kazi ya utume.¹⁹³ Upinzani wa Diotrefe ulikuwa na asili ya uadui sana. ‘Alipenda kuwa wa kwanza, hangekuwa na uhusiano wowote nasi, alinong’ona kwa nia mbaya na kukataa kuwakaribisha ndugu’. Uadui wake na uchokozi wake ulikuwa mkubwa sana kwa wale waliowakaribisha mitume, hata akawafukuza. Yohana aliamua kutembelea na kutoruhusu kidonda hiki kuoza, ili uharibifu zaidi kwa kanisa uweze kuepukwa.

¹⁸⁹ :6b

¹⁹⁰ :7,8

¹⁹¹ Mat. 25:32-40

¹⁹² 3 Yoh. :8

¹⁹³ :9,10

Maswali Ya Kujifunza

1. *Je, uthibitisho wa ubora wa mtume ni upi?*
2. *Ni kosa gani kuu la kimafundisho katika kanisa analobutubia Yohana?*
3. *Yohana anawaitaje walimu wa uvongo? Je, unaona hilo kuwa kali sana?*
4. *Toa maoni yako kuhusu 'nadharia-wokovu wa milele*
5. *Ugnostiki ulifundisha nini? Je, tunaona hivyo leo pia?*
6. *Ni nini matokeo ya uinjilisti bila kuwafanya waongofu kuwa wanafunzi?*
7. *Gayo alitoa msaada wa aina gani kwa mitume waliozuru?*
8. *Je, mitume wanarubuswa kupokea zawadi kutoka kwa wasioamini? Ikiwa ndivyo, chini ya masharti gani?*
9. *Yohana anataja washiriki gani watatu katika ushirika wa utume?*

9. Ufunuo

Ufunuo wa mipango ya Mungu kwa watumishi wake,¹⁹⁴ maalum jinsi ulivyo - hakika wakati malaika wanahusika - sio kawaida. Tunachokiona katika kitabu hiki ni kikubwa sana, kinahusu ulimwengu mzima, wakiwemo watu wote na kinahusiana na mwisho wa enzi ya misheni ya dunia. Mungu anapofunua mpango wake, anajumuisha mwisho wake. Tunaona kwamba Yeye anafichua mipango yake ya jinsi gani, lini, wapi na kwa nani vitendo fulani vya umisionari vinahitaji kufanyika. Hapo awali alifunua mipango ya kitume kwa Yesu, Paulo na Petro,¹⁹⁵ sasa kwa Yohana na baadaye bado kwa wengine wengi. Bila ufunuo kama huo tungeelekea kufanya mambo yetu wenyewe, tukishindwa kuathiri ulimwengu jinsi tungefanya, kama tungefanya kazi kulingana na ufunuo wa Mungu. Maombi yetu ili Mungu atufunulie mipango yake ya kimishenari lazima yawe yenye kuendelea na yenye bidii. Bila Yeye hatuwezi kufanya lolote.¹⁹⁶

Kipengele kingine ni: je, tulifanya kazi zamani kulingana na yale yaliyoteremshwa, au tuliipuuza? Ikiwa ndivyo, hatuwezi kutarajia kupokea ufunuo mpya. Ufunuo huongezeka wakati jibu la utii linapoongezeka. Inamaanisha: kuona na kusikia mwongozo wa Mungu, kuhisi mapigo ya moyo Wake na kujiunga Naye. Bila ufunuo mtu anakimbia. Ufunuo wa kweli ni imani, yenye nguvu ya kutosha kufa. Bila ufunuo hakuna mmishonari anayeishi kwa muda mrefu shambani. Inamtofautisha mwenye mali na mamluki.¹⁹⁷ Kila ufunuo huanza kwa kukutana na Mfunuaji na kuendeleza uhusiano Naye.¹⁹⁸ Bila ufunuo wa kiungu hakuna awezaye kuwa mfunuaji wa mapenzi ya Mungu kwa wengine.¹⁹⁹

Wamishenari (mitume) wanaotembelea makanisa lazima wawe tayari kukabiliana majaribu²⁰⁰ na viongozi wa kanisa hilo, kwa kuwa wanawajibika kwa ustawi wake.²⁰¹

¹⁹⁴ Ufu. 1:1

¹⁹⁵ Mfano Yoh. 5:19 (Yesu); Mdo. 9:16; 13:2; 16:6-10; 27:23-26 (Paulo); Mdo. 10:9-20 (Petro)

¹⁹⁶ Yoh. 15:5b

¹⁹⁷ 10:11-13

¹⁹⁸ Ufu. 1:4-18

¹⁹⁹ 1:19,20

²⁰⁰ 2:2b

²⁰¹ 2:6,14-16,20

Roho Mtakatifu anaonyeshwa kama 'macho saba, ambazo ni Roho saba za Mungu, zilizotumwa katika dunia yote'.²⁰² Kutajwa mara mbili kwa sababu kunaelezea safu kamili ya utume ya Roho Mtakatifu, inayoonyeshwa na maneno 'aliyetumwa. kutoka nje: zile Roho saba hazijali chochote. Huduma hii inatekelezwa na Kristo, Mwana-Kondoo aliye na 'pembe saba' - akionyesha 'mamlaka yote mbinguni na duniani'.²⁰³ Mchanganyiko huu mkamilifu husababisha uwakilishi wa familia zote za kikabila duniani mbele ya kiti cha enzi.²⁰⁴ Kwa njia ya Roho wake. Kristo analiongoza Kanisa kufikia lengo hilo.

Sura ya sita inaonyesha baadhi ya vipengele vya historia ya misheni. Injili ya Kristo ilitoka ili kuushinda ulimwengu baada ya Yeye kushinda mauti.²⁰⁵ Kisha, wale farasi watatu waliofuata pamoja na wapanda farasi wao wanaanza kubomoa ushindi wa wale wa kwanza.²⁰⁶ Mpanda farasi wa kwanza ni Mfalme wa amani.²⁰⁷ Baada Yake mmoja. juu ya farasi wa pili anakuja, akiondoa amani na kuanzisha vita.²⁰⁸ Vivyo hivyo, baada ya ujumbe wa sauti ya kwanza 'Mimi ndimi Mkate wa Uzima',²⁰⁹ wa tatu husababisha njaa duniani.²¹⁰ Vile vile, baada ya Yesu kushinda kifo Msalabani. , mpanda farasi wa nne husababisha kifo kwa idadi isiyo ya kawaida.²¹¹ Bado, mwishoni mwa kitabu hiki tunaona utume Wake ukitimizwa: Sasa ana wafuasi wengi.²¹²

Katika historia ya utume tunaona kwamba, wakati injili inaposonga mbele, mashambulizi ya kishetani yanajaribu kuharibu kazi ya Mungu pamoja na watu Wake.²¹³ Mitume walio kwenye mstari wa mbele lazima wahesabie mashambulizi kama hayo. Watashinda wakati 'hawapendi maisha yao ... [hadi] kifo'.²¹⁴ Utayari wa kulipa gharama kubwa ya injili inaweza kuwa silaha ya thamani zaidi ya utume. Utayari huo unapaswa kuwa tabia ya kawaida ya ndugu wote wa kweli.²¹⁵

²⁰² 5:6

²⁰³ Mat. 28:18

²⁰⁴ Ufu. 5:9; 7:9

²⁰⁵ 6:1,2

²⁰⁶ 6:3-8

²⁰⁷ Isa. 9:6; Yoh. 20:19,20

²⁰⁸ Ufu. 6:3,4

²⁰⁹ Yoh. 6:35

²¹⁰ Ufu. 6:5,6

²¹¹ 6:7,8

²¹² 19:11-16

²¹³ 6:9-11

²¹⁴ 12:11b

²¹⁵ 12:10

Maadamu utayari huo haujawa kawaida miongoni mwa waumini, Kanisa bado haliko tayari kukabiliana na changamoto za siku za mwisho.

Watumishi wengi wa Mungu hawatadhurika kwa sababu wametiwa muhuri,²¹⁶ lakini mwisho zaidi na zaidi watayatoa maisha yao kwa ajili ya Kristo na Injili.²¹⁷ Wakati mavuno kamili ya utume wa ulimwengu yamefika,²¹⁸ mpanzi na mvunaji watafurahi pamoja²¹⁹ lakini hakutakuwa na furaha mbele ya kiti cha enzi cha Mungu (5:9 na 7:9) bila vita (11:7 na 13:7). Kwani, 'hawa waliovaa mavazi meupe' wametoka katika dhiki kuu.²²⁰

Sehemu ya giza zaidi ya usiku bado inakuja. Baada ya mwanamke²²¹ kumzaa mtoto wa kiume,²²² analindwa mahali pa usalama kwa muda wa miaka 3½.²²³ Ingawa utume wake hai unaonekana kwisha ('jangwa') ana watoto wengine: watu bado wanazaliwa mara ya pili,²²⁴ baadhi yao. kwa sababu wanaliacha kanisa lililoasi.²²⁵ Vita vinawaka dhidi yao²²⁶ na wengine watauawa, lakini kiroho wako salama.²²⁷

Watakatifu wa siku za mwisho wanaendelea kuhubiri injili, bila mafanikio. Watu wamekuwa wagumu hata hawatubu tena.²²⁸ Usiku ambao hakuna mtu awezaye kufanya kazi²²⁹ umeujia ulimwengu. Hata hivyo, kufanikiwa au la, huduma ya Kanisa ulimwenguni pote inaendelea²³⁰ mpaka sauti yake inanyamazishwa – ijapokuwa si kwa muda mrefu.²³¹ Wote wanarudi pamoja na Bwana wao, wameinuliwa, wamenyakuliwa na kubadilishwa, ili

²¹⁶ 9:4; 7:3

²¹⁷ 11:7; 13:7; Dan. 7:21

²¹⁸ Ufu. 5:9; 7:9

²¹⁹ Yoh. 4:36

²²⁰ Ufu. 7:14

²²¹ Mwanamke ni sura ya kanisa

²²² 12:1,5 mtoto wa kiume ni mfano wao ambao (labda baada ya kifo cha imani) watatawala pamoja na Kristo.

²²³ 12:6,14-16

²²⁴ 12:17

²²⁵ 14:6,7,14-16; 18:4

²²⁶ 12:7

²²⁷ 14:13

²²⁸ 9:20,21

²²⁹ Yoh. 9:4

²³⁰ Ufu. 10:17; 11:3-6

²³¹ 11:7,11,12

kusimamisha Ufalme Wake duniani.²³² Tendo la kwanza la Mfalme aliyerudi na serikali yake mpya²³³ itakuwa hukumu juu ya adui zao.²³⁴

Kama vile kanisa la kitume linavyopendezwa na kila watu, kabila, lugha na taifa, vivyo hivyo ibilisi na mnyama wa baharini.²³⁵ Hili limekuwa wazi tayari Shetani alipojaribu kumjaribu Yesu.²³⁶ Kutakuwa na vita kati yao mpaka mwisho, wakati falme za ulimwengu huu zitakapokuwa ufalme wa Bwana wetu na Kristo wake.²³⁷

Tukio la mwisho la vita kabla ya Milenia ni safari ya ushindi ya Kristo pamoja na jeshi lake. Tunaona picha kadhaa za Kanisa la kweli katika Ufunuo na hizi zinahusiana na utume wake tofauti:

Dhamira ya mwanamke²³⁸ ni kuzaa watoto. Wa kwanza wa hawa ni mtoto wa kiume, aliyeitwa kutawala, ambao utakuwa utume wake wakati wa Milenia²³⁹ Kazi nyingine ni ya bibi-arusi: utume wake ni kuendeleza uhusiano wa upendo na Mola wake.²⁴⁰

Misheni ya jeshi ni kuungana na Amiri jeshi wake mkuu,²⁴¹ kuwashinda maadui zake.²⁴² Kufanana kati ya bibi arusi na jeshi ni mavazi yao.²⁴³

Pamoja na utume wa kutawala,²⁴⁴ Mpango wa Mungu kwa mwanadamu²⁴⁵ sasa ni ukweli.²⁴⁶ Kuondoa maadui wa mwisho²⁴⁷ enzi mpya huanza.²⁴⁸ Mwishoni

²³² 11:15-17; 12:5; 19:6-9

²³³ 20:4,6

²³⁴ 11:18,19; 14:17 – 19:2,17-21; 1 Kor. 6:2a

²³⁵ Ufu. 13:2,7b

²³⁶ Mat. 4:8,9

²³⁷ Ufu. 11:15; 14:17

²³⁸ Ufu. 12

²³⁹ Linganisha 12:5 na 19:15

²⁴⁰ 19:7

²⁴¹ 19:11-14

²⁴² 12:7-12

²⁴³ 19:8,14

²⁴⁴ 20:4,6

²⁴⁵ Mwa. 1:26,28

²⁴⁶ Ufu. 22:5

²⁴⁷ 19:17 – 20:3

²⁴⁸ 20:4-6

mwake kuna vita vingine vifupi;²⁴⁹ ndipo tunaona mwisho kabisa wa shetani. Hukumu ya kiti cheupe cha enzi²⁵⁰ na Mbingu Mpya na Nchi zinaonekana.²⁵¹ Utume wa Kanisa ni kuwa tayari na kutarajia²⁵² kuokoa yeyote anayeweza kuokolewa.

Maswali Ya Kujifunza

1. *Eleza hitaji la ufunuo, hasa kwa mitume*
2. *Ni silaha gani yenye thamani zaidi ya mitume?*
3. *'Mpanzi na mvunaji kushangilia pamoja' itakuwa thamani gani?*
4. *Eleza hali za 'usiku ambao hakuna mtu awezaye kufanya kazi'*
5. *Eleza kazi za Kanisa la wakati wa mwisho kama 'mwanamke', kama 'bibi-arusi' na kama 'jeshi'.*

²⁴⁹ 20:7-10

²⁵⁰ 20:11-15

²⁵¹ Ufu. 21 na 22

²⁵² 22:7-21

Sura ya II

Theolojia ya Mateso

Utangulizi

Katika sura hii tunaangalia mateso ambayo Kristo alitangaza, kama sehemu ya ufuasi wa wafuasi wake. Pia tutaona kwamba kiwango hiki cha mateso ni maandalizi ya mateso katika huduma ya kitume - kwa wale walioitwa ndani yake. Hatupaswi kuchukulia hii kama nadharia tu ya zama zilizopita: wamisionari wa siku hizi wanaweza kuitwa kukubali kiwango kile kile cha mateso kwa ajili ya kueneza injili.

Sehemu ya mateso hayo inaweza kuwa kifungo. Sasa, kabla hujafikiria 'Ninaishi katika nchi huru, hapa hawakufungi kwa ajili ya imani yako', ni vyema kutambua kwamba hata hali zisizoepukika na zisizostarehe maishani mwako zinaweza kuhisi kama jela kwako. Swali basi linakuwa, unashughulikia vipi hali *yako* za jela.

Kisha tutaona jinsi mitume wawili wakuu walivyotenda wakati wa kufungwa kwao kihalisi - na kujipatia somo kutoka kwao.

Hatimaye, tukitazama tena katika Wakorintho wa Pili, hatuungalii orodha ya mateso ya Paulo tu, bali tunagundua ni falsafa gani aliyoikuza katikati yake.

Utakuta kwamba maingizo matano katika sura hii yote yanaunda mafundisho yenye nguvu ya kibiblia dhidi ya ustawi ulioenea sana siku hizi-'injili'. Sura hii na ikusaidie sio tu kuelewa dhana ya kibiblia ya kuteseka vizuri zaidi, lakini pia ikutie moyo kuyakumbatia, badala ya kuyapinga, kama wengi wanavyoelekea kufanya.

1. *Gharama ya Uanafunzi*

Njia moja ya kuangalia jinsi Yesu alivyowafundisha wanafunzi wake inaweza kutengenezwa na maneno matatu 'kusikiliza', 'kukeshwa' na ... 'vita!' Tunapotazama sehemu za injili ya Mathayo, tunaona sehemu ya kusikiliza katika sura ya 5-7, sehemu ya kutazama katika sura ya 8 & 9 na mwanzo wa sehemu ya vita katika sura ya 10. Kwa mtazamo wa Yesu sura hizi hizi zingeweza. ifanywe kwa mukhtasari kama 'nafundisha' (5-7), 'naifanya, wewe unakesha' (8,9) na 'unafanya, natazama' (10) ikifuatiwa na kikao cha mazungumzo.²⁵³

Yalikuwa mafunzo, ambayo hayawezi kulinganishwa na nguvu yoyote katika historia. 'Sehemu ya shule ya Biblia' ilienda mbali zaidi kuliko mtu yeyote ambaye amewahi kusikia, kama inavyoonyeshwa na maneno ya Yesu 'Mmesikia yaliyosemwa kabla ... lakini mimi nawaambia ...'!²⁵⁴ Hali ya kiroho ilikuwa muhimu zaidi kuliko ile ya mtu yeyote shule ya ufuasi ya marabi milele.

Safari ya shambani iliyofuata ilikuwa ya kustaajabisha sana: Yesu aliponya, alitoa pepo na kufufua wafu, huku akifundisha kanuni za Ufalme njiani na kuishi katika kile kilichokaribia kuwa ajali ya meli. Sehemu ya mafunzo ilihusisha kushughulikia migogoro na wasomi wa kiroho na kuajiri mfuasi mwingine.²⁵⁵ Sehemu hii inamalizia na mwito wa dharura wa maombi kwa ajili ya wafanyakazi zaidi - na hali ya kawaida ambapo wanafunzi wakawa jibu la kwanza kwa maombi yao wenyewe.

Kufikia sasa kulikuwa na mateso kidogo au hakuna kabisa kwa wanafunzi, lakini hii ilikuwa karibu kubadilika. Yesu tayari alionyesha kwa ombi lake la maombi, kwamba Bwana wa mavuno atatuma watenda kazi katika mavuno yake (*italics mine*). Maandishi ya Kigiriki hayasikiki kuwa ya fadhili kama yale ya Kiingereza: neno lililotumika²⁵⁶ linaonyesha badala yake kwamba wafanyakazi wangefukuzwa shambani. Kwa hivyo, shida kuu ya misheni sio pesa, kama wengi wanavyofikiria, lakini mioyo ya wanadamu isiyo na nia. Kwa hiyo, wanafunzi wanahitaji kujifunza kuteseka, kabla ya kuwa na matumaini ya kuteseka kama mitume, au tuseme: kama wamisionari.

²⁵³ Luka 9:10

²⁵⁴ Mat. 5:21,22,27,28,33,34,38,39

²⁵⁵ Mathayo mwenyewe (9:9)

²⁵⁶ ΕΕΒΑΛΛΩ (*EXBALLLOO*)

Mateso ya ufuasi yanaweza kufupishwa vyema zaidi na maneno ya Yesu: “Mtu ye yote akitaka kunifuata, ni lazima ajikane mwenyewe na auchukue msalaba wake kila siku na anifuata.”²⁵⁷ Yeyote asiychukua msalaba wake kila siku anaweza kuwa wa umati ambao mara kwa mara humfuata Yesu kwa mbali, lakini hawezi kuhesabiwa miongoni mwa wanafunzi Wake, ambao anawafundisha kwa bidii. Msalaba lazima upandwe kwa kina katika kila eneo la maisha ya mfuasi.

Wanafunzi wanapaswa kujiuliza “*Ni nini* kinachukua mawazo yangu ya kila siku?” Je, ni pesa, hadhi, afya, umaarufu, urembo, maisha ya kijamii, sifa, elimu, jina, kazi, wakati, likizo, mafanikio, starehe, michezo au mambo mengine ya muda? Pia wanahitaji kujiuliza ‘*Ni nani* wa maana zaidi kwangu?’ Je, ni wazazi wangu, tarehe, familia, watoto, marafiki, mchungaji, mwenzi wangu wa ndoa, wafanyakazi wenzangu?

Mwanafunzi akitafuta mambo haya maishani atapoteza maisha hayo, lakini akiwa tayari kuyaacha yote yaende kwa ajili ya Kristo, atayapata. Njia pekee ya mfuasi wa kuzaa matunda ni kwa kuwa nafaka inayokufa – si kwa maana ya kimwili kwa kawaida (ingawa mara nyingine inaweza kuwa rahisi kufa kwa ajili ya Kristo kuliko kuishi kwa ajili yake...).

Kufa kimwili hakuombwi, kujinyima ni. Kufa kunamaanisha: kuwasilisha kila kitu kwa Kristo na kukubali matokeo bila kupinga. Mwongofu tu anamwona Yesu kama Mwokozi - na ni sawa - lakini mfuasi anamfanya Yesu kuwa Bwana wake. Mwanafunzi yuko tayari *kuacha* haki zake; mwongofu tu atafanya kila kitu *kuhifadhi*. Mwanafunzi amejifunza *kukubali maumivu* kwa sababu ya Yesu; mwongofu tu atafanya lolote kuikimbia. Dhana ya zamani inabaki kuwa kweli: ‘Ikiwa Kristo si Bwana *wa* yote, Yeye si Bwana *bata kidogo*’.

‘Vita’ nilivyozungumza hapo awali huanza katika moyo wa mfuasi. Huko anaamua juu ya kanuni zake. Miaka ya huduma ya Yesu ilitanguliwa na kukutana kwake na shetani jangwani. Kama Asingeshinda hapo hapo, Hangeingia katika huduma. Hii inatumika kwa wanafunzi Wake pia. Kupinga majaribu ya ulimwengu, mwili na shetani, ni changamoto za kawaida za mfuasi. Hii si rahisi kwa mfuasi yeyote makini. Wakati mwingine inaonekana kwamba watu wanahitaji ufunuo maalum ili kuelewa umuhimu

²⁵⁷ Luka 9:23; Mat 10:37,38; 16:24

wa mateso ya ufuasi.

Huenda *Yohana Mbatizaji* alisikia mahubiri ya kwanza ya Yesu,²⁵⁸ ambapo alisema kwamba alikuja 'kuwaweka huru wafungwa'. Sasa Yohana aliteseka gerezeni. Kwa nini Yesu hakumfungua? je! Alikuwa ni yeye kweli? Au mtu mwingine alikuja? Tunaelewa mashaka ya Yohana. Yesu alimhakikishia kwamba Yeye ndiye Yeye na kwamba Yohana angebarikiwa ikiwa hatakos²⁵⁹ kwa sababu ya kuteseka kwake kwa ajili ya Ufalme.

Au chukua Petro. Kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu, alielewa kwa ufunuo, lakini umuhimu wa mateso ya Kristo ulikuwa bado haujafunuliwa kwake.²⁶⁰ Bado aliishi na theolojia ya Agano la Kale ambayo kwa ujumla hapakuwa na uelewa wa kuteseka kwa watu wenye haki. Yusufu, kwa mfano, alikuwa mmojawapo wa tofauti chache kwa sheria hii. Baadaye, Paulo alipata ufunuo kama huo wakati Bwana alipomwambia Anania kwamba angemwonyesha Paulo kiasi gani alipaswa kuteseka kwa ajili ya jina Lake.²⁶¹

Labda tunapaswa kutumia muda fulani kutafakari kama sisi ni wanafunzi wa kweli ambao tunakubali kuteseka kama 'sehemu ya mpango'²⁶², hivyo kufanywa kuwa na uwezo wa wito wa juu zaidi wa mateso ya utume, au kwamba tunajificha katika umati wa waumini walio mbali. Waumini tu hawatabadilisha ulimwengu; wanafunzi wa kweli watafanya hivyo!

Maswali ya Kujifunza

1. Ni kwa njia gani 'mafundisho ya shule ya Biblia' ya Yesu yalikuwenda zaidi ya theolojia ya Agano la Kale?
2. Ni sehemu gani muhimu ya mazoezi ya wanafunzi iliyokuja baada ya 'sehemu ya shule ya Biblia'?
3. Awamu iliyofuata ilihusisha nini?
4. Tatiizo kuu la utume wa ulimwengu ni nini?
5. Ni mstari gani wa msingi kuhusu mateso ya wanafunzi?
6. Eleza tofauti kati ya waumini na wanafunzi
7. Yohana Mbatizaji na Petro walikuwa na mawazo gani potovu?

²⁵⁸ Luka 4

²⁵⁹ Mat. 11:6

²⁶⁰ 16:15-23

²⁶¹ Mdo. 9:16

²⁶² Yoh. 15:20; 16:33; 2 Tim. 3:12

2. Gharama ya Utume

Mateso *Utume* ni mazito kuliko mateso ya ufuasi, ya daraja la juu na yana msingi wa wito wa juu. Kristo ana wanafunzi wengi, lakini ni wachache tu kati yao walioitwa kwa huduma ya kitume, au kusema kwa urahisi: wachache wameitwa kuwa mitume.

Huenda tukalazimika kufafanua upya neno ‘mtume’, kwa sababu watu wengi sana hujiita kwa jina hilo ilhali sivyo. Ningependa kutaja baadhi ya viwango vya kibiblia:

Kinyume na imani ya watu wengi, *mitume* wana wito *maalum*²⁶³;

Mitume wanafanya kazi kwa *tamaduni tofauti*, tofauti na *wainjilisti wenyeji wenye utamaduni mmoja*;

Huduma ya *kitume* inajua ishara, maajabu na miujiza²⁶⁴;

Mitume wako katika safari sikuzote, hawana makazi ya kudumu;

Mtume huwapa kipaumbele wale ambao hawajafikiwa²⁶⁵;

Hubamasisha kanisa na kuwaanda *mitume* zaidi²⁶⁶;

Mitume wanguweza kuwa wakaaji kati ya kikundi cha watu, lakini *hawawezi kuwa* wakaaji kwa sababu huduma yao ni pana kuliko mtu mmoja; au kabila moja;

Wengine hufanya kazi ya kimwili ili kufanya huduma yao itendeke²⁶⁷.

Sifa nyingi zaidi zinaweza kutajwa, lakini zilizo hapo juu zinaweka wazi kwamba *mitume* wana huduma ya mstari wa mbele. Hapa chini tutaona kwamba wanapokea vipigo kwa ajili yake pia!

²⁶³ Siyo kila mwamini ni mtume, kama tu ilivyo siyo kila mwamini ni mchungaji, mwalimu, nabii, au mwinjilisti.

²⁶⁴ 2 Kor. 12:12

²⁶⁵ Rum. 15:20

²⁶⁶ Paulo alitoa taarifa ya huduma yake na kazi kwa makanisa aliyoyatembelea, pamoja na kuaandaa mitume wengine watenda kazi wenzake.

²⁶⁷ Mdo. 18:3; 1 Thes. 2:9

Hii haimaanishi kwamba ni wamisionari pekee wanaoteseka kwa ajili ya injili; wengine wengi pia, mara nyingi kwa sababu wanaishi chini ya tawala za kiimla.

Kwa hivyo, tunatofautisha viwango viwili vya mateso: ya kwanza ni kujikana na kubeba msalaba wa mwanafunzi (ambayo waongofu tu watajaribu kutoroka); pili ni mateso kwa hiari, ambayo mtume anakabiliana nayo mara moja ameamua kuwa mtiifu kwa wito wa kimishenari na kwa hiyo anajipenyeza katika himaya ya shetani. Wakati mwingine ni vigumu kutofautisha hayo mawili, hasa kwa vile mateso yanaweza kuwa na maana ya kujitayarisha kwa kazi ya baadaye.

Mfano wa kushawishi zaidi wa mateso ya kitume tunauona katika maisha ya Paulo. Mungu alimfunulia 'kiasi gani angeteseka kwa ajili ya jina la Kristo'²⁶⁸. Mbali na hadithi nyingi katika Matendo, tunasoma muhtasari wa Paulo katika barua yake ya 2 kwa Wakorintho²⁶⁹. Shinikizo lake kubwa lilihusiana kama hukumu ya kifo na anazitaja bayana, akitaja 'shida, taabu, dhiki, vipigo, vifungo, fujo, kazi ngumu, kukosa usingizi usiku, njaa, kiu, kupigwa mawe, ajali ya meli, kila aina ya hatari, baridi na uchi'. Paulo alikabiliana na mateso kwa sababu alijifunza kujikana mwenyewe: 'Naupiga mwili wangu na kuufanya mtumwa wangu'²⁷⁰. Hili ndilo lilikuwa sharti, ili kuona injili ikienea kati ya mataifa.

Hakuna aliyeteseka kuliko Yesu, na Paulo alikubali sehemu yake pia. Hakuna aliyezaa matunda zaidi ya Yesu na Paulo alikuwa mfuasi mzuri. Labda ni kanuni ya kiroho: mateso zaidi, matunda zaidi - na kwa sababu hiyo: mateso kidogo huleta matunda kidogo, na ambaye huepuka mateso hawezi kuzaa matunda.

Acha hili limsaidie mtume kushangilia na kumpa mwanafunzi kichocheo cha kustahimili.

Hakuna anayetaka kuteseka, lakini katika ulimwengu wenye dhambi hii haiwezi kuepukika na kurudisha ulimwengu kwa Mmiliki halali ataleta mateso zaidi. Gharama ya utume wa ulimwengu. Kabla ya kuwa mtume lazima mtu atathmini kama yuko tayari kulipa gharama. Kulalamika au kujaribu kuepuka mateso kunaweza kuonyesha kinyume.

²⁶⁸ Mdo. 9:16

²⁶⁹ Hasa katika sura ya 1,6 na 11

²⁷⁰ 1 Kor. 9:27

Yusufu alijifunza kwamba hakuna kiti cha enzi bila mateso. Hatua zake kuelekea kusudi la Mungu kwake zilitia ndani kukataliwa, kujaribu kuuawa, kuuzwa kama mtumwa, kushtakiwa kwa uwongo na kufungwa gerezani, kutaja baadhi tu. Lakini yote ‘yaliyompata’ maishani mwake yalimfanya aonekane zaidi kama Yesu, na kama yeye, magumu yake yalimletea nafasi kwenye kiti cha enzi. Angeweza kuokoa watu wengi kwa sababu aliweka macho yake mwisho wa mateso yake: kiti cha enzi.

Paulo alisema kwamba ‘mateso yetu ya sasa hayafai kulinganishwa na utukufu utakaofunuliwa ndani yetu’²⁷¹. Utukufu wetu ni kushiriki kiti cha enzi cha Mungu pamoja Naye. Kitabu cha Ufunuo kinatufundisha hatua tatu: ya *kwanza* ni juu ya kujishinda sisi wenyewe na juu ya mafanikio yetu katika kujinyima²⁷², ya *pili* inahusu mateso kwa ajili ya mataifa kama wajibu wetu wa kitume²⁷³ na ya *tatu* inazungumzia uhusiano wa wazi na mateso yaliyotangulia ²⁷⁴.

Je, tutakubali mateso na kuteseka kama thamani yetu (ya utume) ya kulipia wokovu wa mataifa yote? Au tunajaribu kuepuka usumbufu? Kauli mbiu ya C.T. Studd ilikuwa *Ikima Yesu Kristo ni Mungu na alikufa kwa ajili yangu, hakuna dhabihu inayoweza kuwa kubwa sana kwangu kumtolea Yeye*. Ndiyo, utume unagharimu, kama anavyotukumbusha kwa shairi lake dogo. *Baadhi hupenda kuishi karibu na kanisa na kengele za kanisa; Ninapenda kuendesha duka la uokoaji ndani ya mita moja kutoka kuzimu*. Hiyo ndiyo roho. Twende kwa hilo!

Maswali ya Kujifunza

1. *Toa sifa nyingi za mtume wa tamaduni tofauti kadri unavyoweza kufikiria.*
2. *Eleza vivango vivili vya mateso na safanua sifa kuu ya pili.*
3. *Je, unakubaliana na dhana kwamba kiasi cha mateso kinahusiana na kiasi cha matunda ambayo mtu buzaa? Kwa nini, au kwa nini siryo?*
4. *Ni mambo gani muhimu tunayojifunza kutokana na maisha na mtaalamu wa Yusufu?*
5. *Eleza hatua tatu za kufikia kiti cha enzi cha Mungu, kama tunavyoziona katika kitabu cha Ufunuo.*

²⁷¹ Rum. 8:18

²⁷² Ufu. 3:21

²⁷³ 7:9

²⁷⁴ 20:4,6b

3. *Kifungo*

Kifungo ni kipengele cha mateso ambacho Yesu alitaja: ‘... wataweka mikono juu yenu na kuwatesa. Watawapeleka kwenye masinagogi na *magereza*...’.²⁷⁵ Anasema hivi katika muktadha wa ‘ishara za mwisho wa nyakati’. Wakati huo mateso ya Wakristo yataongezeka hadi kufikia viwango vya ulimwenguni pote. Hata hivyo, kuna nchi nyingi ambako mateso, kutia ndani kufungwa kwa ajili ya Kristo, yamekuwa ya kawaida kwa muda mrefu.

Bila kupuuza uzito wake, ni lazima pia tufikirie kanuni za kiroho zinazotumika sana kwa wanafunzi wa Kristo katika ulimwengu unaoitwa huru, kama zinavyowahusu ndugu na dada zetu ambao wamefungwa kimwili. Kanuni hizi za kiroho zinahusika na *njia za kifungo zisizo za kimwili*. hali zisizostarehe ambazo mtu hawezi kuziepuka, lakini ambazo hata hivyo zinapatana na mpango wa Mungu kwa maisha ya mfuasi.²⁷⁶ *Petro anayaita mateso kulingana na mapenzi ya Mungu.*²⁷⁷

Tunayapenda maisha yetu sana hivi kwamba tunatafuta kuyaboresha, kuyaboresha na kuyakuza, na kuyafanya yawe na ushawishi, jina, sifa na huduma. Wakati huo huo tunaelekea kusahau kwamba Yesu alitumbia kwamba tutapoteza maisha yetu tunapoyaona.²⁷⁸ Tuna ujinga wa kutosha kuamini kwamba wakati nia zetu ni za 'kiroho' au 'kufuata maadili ya milele', maneno ya Yesu hayatumiki. - lakini kwa kufikiri hivyo tunajidanganya wenyewe. Mara nyingi tunashindwa kutambua matabaka ya kina ya ubinafsi ambayo maisha na huduma zetu zimejengwa juu yake. Hilo likitokea, Bwana anaweza kutuongoza katika hali ambazo hatupendi, ambazo ni za kutostarehe kabisa na za kutatanisha, hivi kwamba tunaelekea kufanya yote tuwezayo kuziepuka. Iwapo hata hivyo anatupiga kwa ufunuo wake wa neema, tunagundua kwamba tumeongozwa katika hali ambapo tunalazimika ‘kupoteza maisha yetu’ - kwa sababu anatamani sana tuyapate!

Ikiwa Yusufu ‘hangepoteza uhai wake’ alipokuwa gerezeni, ‘hangepata’ kwenye kiti cha ufalme cha Misri. Ikiwa Musa ‘hangepoteza uhai wake’ alipokuwa akichunga kondoo, huenda ‘asingangepata’ katika huduma ya

²⁷⁵ Luka 21:12 (*maneno ya mlalo ni yangu*)

²⁷⁶ Kwa hiyo ni dhahiri kwamba sizungumzii hapa kuhusu uraibu au mazoea mengine ya dhambi

²⁷⁷ 1 Pet. 4:19

²⁷⁸ Yoh. 12:25

kuwaongoza watu wa Mungu kutoka Misri na kupitia jangwa.

Daudi 'asingepoteza uhai wake' akikimbia Sauli, akiwa amejificha mapangoni, akisalitiwa na wapelelezi kwa miaka mingi, huenda 'asingeipata' akiwa mfalme wa Israeli. Mifano mingi zaidi inaweza kutajwa. Vile vile hakuna hata mmoja yetu atakayeufikia ufalme ambao Yesu alituahidi, tunapokosa kukubali 'magereza' ambayo yametengenezwa kwa ajili ya malezi yetu ya kiroho. Hali hizi zisizofurahisha ni 'magereza' ninayozungumzia.

Yesu anazungumza kuhusu mateso kuwa ya kawaida kwa wanafunzi wake.²⁷⁹ Hatimaye sote tunapaswa kujiuliza swali ambalo Yesu alieleza alipokamatwa 'Je, nisinywee kikombe alichonipa Baba?'²⁸⁰ Mara nyingi tunalalamika kwa sababu tunahisi 'tulikuwa katika kutendewa isivyo haki', kwamba 'maisha si ya haki' au kwamba 'halikuwa kosa langu' - na kadhalika. Yesu hata hivyo, anathibitisha kuwa alielewa njia yake na kukubaliana nayo. Hakupinga mateso yake, lakini alitoa maisha yake kwa hiari. Hakuna aliyeyachukua kwake kwa nguvu, bali aliyatoa yeye mwenyewe kwa hiali yake.²⁸¹

Inaweza ikawa ni kazi moja ngumu sana katika misha yetu kujifunza kuyatoa maisha kama Yesu kuacha *kulalamika* juu ya mateso yetu na badala yake *kuyakubali na kuayakumbatia*. Paulo alisema kitu kwa ajili ya hayo kwa Wakorintho ambao waliamua kushitaki katika mahakama za kiraia ili kulinda haki zao. Ni kwanini msidhulumiwe? au Kwa nini usidanganywe?'²⁸² Kwa kweli Paulo anasema kwa hakika kwamba, kwa kutafuta 'haki yako' tayari umekosa kujifunza juu ya kujinyima, unyenyekevu na kuteseka isivyo haki, kama Kristo, ambayo yangeweza kukupa faida ya kiroho ambayo Bwana alikusudia kwa ajili yako.

Yesu alipomrejesha Petro kwenye huduma yake, alisema: '... ulipokuwa kijana ulivaa na kwenda ulikotaka; lakini utakapokuwa mzee utanyoosha mikono yako, na mtu mwingine atakuwika nguo na kukuongoza usipotaka kwenda'. Hiyo ilikuwa ni dalili kuhusu kifo cha kishahidi cha Petro.²⁸³

Mara nyingi mateso yetu yaliyoundwa na Mungu hutokea kwa njia zinazotunyang'anya uhuru wa kubuni maisha au biashara zetu tependavyo.

²⁷⁹ 15:20; 16:33

²⁸⁰ 18:11

²⁸¹ 10:17,18

²⁸² 1 Kor. 6:(1-)7

²⁸³ Yoh. 21:18,19 (*maneno ya mlalo ni yangu*)

Tunachukuliwa bila hiari hadi ‘mahali’ pa - magereza - mahali ambapo hatutaki kuwa. Hii haina uhusiano wowote na uzee.

Yesu anarejelea ukomavu wa kiroho unaokuja na uzee.²⁸⁴ Mgawo wake unasikika rahisi zaidi kuliko ulivyo: “Nifuate!” Tunapofanya hivyo, pia kupitia “magereza” ya maisha, tunapoteza “maisha” yetu lakini tuyapate tena katika Ufalme ambao tumekusudiwa kutawala.²⁸⁵ Ni uchungu kidogo zaidi tukifanya hivyo kwa hiari na kwa furaha! ‘Kufungwa’ hivyo kunamaanisha kwamba tuko huru zaidi kuliko vile tulivyowahi kuwa.

Maswali ya Kujifunza

1. Fafanua kwa maneno yako mwenyewe maana ya ‘kufungwa’ kwa njia isiyo ya kimwili.
2. Eleza mitazamo tofauti ambayo watu wanaweza kuitikia hili.
3. Ni sababu gani zinazoweza kuwa nyuma ya kupinga aina hii ya mateso?
4. Toa baadhi ya mifano (siyo lazima ya kibiblia) ya watu ambao walipata maisha yao kwa kuyapoteza.
5. Mungu huongoza maisha yako katika njia nyembamba inwezekanavyo ya kina. Je, unakubaliana na kauli hiyo? Thibitisha jibu lako kwa mifano.

²⁸⁴ Neno la Kiyunani, lililotumika katika Yohana 21:18 *γῆρας*, (gerases) ni sawa na neno la Kihomeriki *εἴμας*, (egerasa) ambalo linaweza kutafsiriwa pia kuwa ‘kupevuka’ au ‘kuwa mtu mzima’

²⁸⁵ Luka 22:29

4. *Petro na Paulo Wafungwa*

Tuliangalia tu kifungo cha kiroho tunachokabiliana nacho wakati mwingine, kama njia ya Mungu ya malezi yetu kama wanafunzi. Hata hivyo, mara nyingi hatutambui mkono wa Mungu katika mateso hayo. Tumefadhaika, tumejaribu kutoroka au kuomba dhidi yake. Magereza yetu yasiyo ya kimwili hayana raha, yanatisha, yanaogopesha, na kwa kawaida hali zisizoepukika zinahusiana na afya zetu, mali, mahusiano na furaha kwa ujumla. Pia tunashangaa *kwa nini* tunapaswa kuteseka, kwa kuwa tunatembea katika njia za Mungu na kumtumikia kwa mioyo yetu yote. Lakini tunahitaji kupata nafuu kutoka kwa Agano la Kale 'theolojia ya baraka-unapo-tenda-vizuri na laana-ukitenda kinyume chake-'.²⁸⁶ Theolojia kama hiyo haizingatii *mateso kwa ajili ya haki au kwa ajili ya Kristo*.²⁸⁷ Nilieleza kuwa ni 'mateso ya utume'. Aina hii ya mateso ya Agano Jipya ni ya Ufalme, yaani, mateso yasiyostahiki, lakini ya malezi ambayo yanapingana na mantiki ya mwanadamu, lakini ambayo Mungu anayaruhusu kwa faida yetu.²⁸⁸ Sasa *Petro*:

Zaidi ya miaka kumi baada ya Yesu kuonyesha kwamba hatimaye Petro angekufa kwa ajili ya imani yake,²⁸⁹ Petro alifungwa gerezeni, muda mfupi baada ya Yakobo kukatwa kichwa.²⁹⁰ Labda alijiuliza ikiwa kifo chake mwenyewe kilikuwa karibu. Baada ya yote, Yakobo alikuwa ameuawa; angekuwa mhasiriwa mwingine wa upendeleo wa Herode kwa Wayahudi?

Petro aliitikiaje hali hiyo? Unaogopa? Je, una wasiwasi kuhusu familia na kanisa lake? Kutuma wito wa kuomba kwa ajili ya kuachiliwa kwake? Akicheza na minyororo yake na kujifanya kero kwa walinzi? Hakuna hata moja, na ingawa kanisa liliomba kwa bidii, Petro alilala. Mtazamo wake ulikuwa wa amani, utulivu, imani na kujisalimisha kwa lolote litakalotokea. Hakuwa na upinzani dhidi ya hali hii hatari hata kidogo. Alipokombolewa kwa njia isiyo ya kawaida alishangaa badala ya kufarijika. Alipaswa kuishi kwa miaka mingine 24, lakini alikuwa tayari kufa ndani ya saa 24! Na vipi kuhusu *Paulo*?

²⁸⁶ Tazama mf. Kumb. 28

²⁸⁷ Tazama mf. 1 Pet. 2:20,21; 3:14,17; 4:12-19; 5:10; Filp. 3:10; Kol. 1:24

²⁸⁸ Rum. 8:28

²⁸⁹ Yoh. 21:18

²⁹⁰ Mdo. 12:1-12, ktk B.K 44

Miaka 16 hivi baada ya Petro, Paulo afungwa²⁹¹ kwa mara ya kwanza huko Rumi.²⁹² Hakika, aliishi katika sehemu yake ya kukodi na alikuwa na uhuru mwingi, ingawa alilindwa na askari, na hapakuwa na tishio la kifo. Hata hivyo, Paul angeweza kutembea katika chumba chake kama namiri aliyefungwa. Lakini je! Je, alivunjika moyo kwa sababu hangeweza kusafiri, kufundisha, kuhubiri na kufanya wanafunzi? Sivyo hata kidogo, ingawa hilo lingekuwa itikio linaloeleweka.

Kinyume chake, alitumia hali yake kikamilifu: aliomba, akaomba makanisa 'yake' na kuandika barua ambazo bado zinabariki mamilioni ya watu kila siku, miaka 2,000 baadaye.²⁹³ Hakuwaomba kamwe watu wamwombee kuachiliwa kwake, au *kuwafariji*; lakini alijitahidi *kuwafariji*.²⁹⁴ Alikuwa amejifunza kufurahi katika Bwana katika hali zote na kutosheka, vyovyote vile hali ilivyokuwa.²⁹⁵

Nini ilikuwa siri ya mitume hawa? Tunaona katika wote wawili mtazamo wa kujitoa kwa kina kwa mapenzi ya Mungu katika maisha yao; ufahamu wa kina wa wito wao na kusadiki kwamba Mungu aliongoza maisha yao katika mambo yote; sijali kama wangeishi au kufa na kwa hiyo bila hofu hata kidogo ya kifo. Wote wawili walikuwa wamepatwa na kila aina ya mateso mara kwa mara na kwa uzoefu walijizoeza na upande mgumu wa utume. Mateso kidogo zaidi au kidogo hayakuwa na matokeo yoyote kwao tena. Zaidi ya hayo, Paulo anasema kwamba mateso yake pia yalikusudiwa kuwafariji wengine kwa faraja ambayo Mungu alikuwa amempa.²⁹⁶

Hitimisho la Paulo, mwishoni mwa maisha yake, alipokuwa amefungwa huko Rumi kwa mara ya pili, lilikuwa kwamba 'kila mtu anayetaka kuishi maisha ya utauwa katika Kristo Yesu atateswa'.²⁹⁷ Haya yalikuwa karibu maneno yake ya mwisho. Barua ya pili kwa Timotheo ilikuwa barua yake ya mwisho na wakati huu alijua kwamba hataachiliwa, lakini atatoa dhabihu yake ya mwisho.²⁹⁸

²⁹¹ Baada ya kuwa tayari amefungwa kwa muda mrefu huko Yerusalemu na Kaisaria, Matendo 21:33 – Matendo 28:16

²⁹² Matendo 28:30, kifungo chake cha kwanza cha Kirumi, kutoka karibu 60-62 AD, kisha akaachiliwa, Filp. 1:25,26a

²⁹³ Wakati wa kifungo chake cha kwanza cha Kirumi aliandika barua 4: Wakolosai, Filemoni, Waefeso na Wafilipi.

²⁹⁴ Filp. 1:3-24

²⁹⁵ 4:10,11

²⁹⁶ 2 Kor. 1:4

²⁹⁷ 2 Tim. 3:12

²⁹⁸ 4:6-8

Tunaweza kujifunza jinsi gani kuishi kama Petro na Paulo chini ya hali ngumu? Tayari tumeona kwamba hakuna kiti cha enzi bila msalaba na hakuna kuzaliwa bila maumivu. Kwa hiyo tunahitaji kujifunza jinsi ya kujiimarisha katika Bwana, kama Daudi alivyofanya.²⁹⁹ Hilo linadai zoezi la kujitia nidhamu. Hapa kuna mawazo nane:

Jifunze *kutazama mbali na hali yako*: amini na kukiri kwamba Mungu ni mkuu kuliko hizi. Kuabudu husaidia kutambua hili. Kisha, *kumbuka jinsi Mungu alikuja kukusaidia hapo awali* - ambayo anaweza kufanya tena. Tatu, *tumia abadi za Mungu* na upigane na kutoamini: Anaweza kukuokoa pia. Kinyume cha *kubangaika* - ambacho Yesu alitumbia tusifanye, ni kufurahi - kile ambacho Paulo alitumbia tufanye.³⁰⁰ Tunapoonyesha *shukrani* kwa baraka za Mungu, tutaona upungufu wetu kuwa mdogo kuliko hapo awali. Kwa *kujisalimisha*, tunamweka Mungu mahali pazuri, tukisema 'si mapenzi yangu bali Yako yatimizwe'. Tunaweza *kumwomba Robo Mtakatifu faraja*, kwa sababu anajua tunachohitaji. Baada ya muda, tunaona kwamba kuumwa kwa maumivu yetu kumetoweka. Hatimaye, *ona jinsi Mungu aliyowaokoa watu katika Biblia*. Alimrudisha Ayubu,³⁰¹ Anaweza kukurudisha wewe pia!

Maswali ya Kujifunza

1. Ni mambo gani manne ambayo kwa kawaida tunaweza 'kufungwa'?
2. Eleza tofauti kati ya Agano la Kale na Theolojia ya Agano Jipya ya mateso.
3. Bila shaka, kanisa liliomba wakati Yakobo alipokuwa amefungwa, lakini aliunawa. Eleza jinsi unavyoshughulika na maombi ambayo hayajajibiwa.
4. Eleza jinsi Paulo alitumia miaka yake minvili gerezani na jinsi bado tunafaidika nayo.
5. Eleza mtazamo wa Paulo uliomwezesha kukabiliwa na hali yoyote na uunge mkono jibu lako kwa kutumia maandiko.
6. Petro na Paulo walikuwa na maoni gani kuhusu maisha?
7. Eleza kwa ufupi jinsi unavyoweza kujiimarisha katika Bwana, maisha yanapokuwa magumu.

²⁹⁹ 1 Sam. 30:6

³⁰⁰ Mat. 6:25-34 & Filip. 4:4

³⁰¹ Ayubu 42:10-16

5. *Mateso ya Kitume ya Paulo*

Hapo awali nilifanya tofauti kati ya mateso ya ufuasi na mateso ya kitume.³⁰² Sasa tunazingatia haya ya mwisho, kulingana na jinsi Paulo alivyoyatamka katika barua yake ya pili kwa Wakorintho.

Baada ya mabishano mengi ambayo Paulo alihutubia katika 1 Wakorintho, marejeo yake kwa barua ya awali ‘kwa machozi mengi’ na ‘ziara yenye uchungu’,³⁰³ tunathamini maumivu mengi ya moyo aliyoyapata *juu ya kanisa hilo*. Pia kulikuwa na mitume wa uwongo waliompinga yeye na huduma yake.³⁰⁴ Kwa hiyo, mada ya *mateso ya kitume* ina nafasi muhimu katika 2 Wakorintho: Hapa anatoa ramani ya theolojia yake ya mateso.³⁰⁵ Tunaona mambo kadhaa yafuatayo:

Anasisitiza huruma na faraja ya Mungu, *si* ukali wa mateso.³⁰⁶ Paulo haachi nafasi ya malalamiko kuhusu mateso yake popote katika barua zake. Hapigani, hajiondoi, hataki kutoroka, au kumkemea shetani kwa hilo. Kitu pekee alichofanya ni kuomba na kuwatia moyo wengine kufanya vivyo hivyo.³⁰⁷ Hii ndiyo njia iliyokomaa ya kukabiliana na mateso: kuyakubali ili yaweze kukutengeneza na kukuunda wewe.

Kupokea faraja kutoka kwa Mungu kulitumika kwa ajili ya Paulo kwa kusudi la juu zaidi la kuweza kuwafaraji *wengine* vyema katika mateso *yao*.³⁰⁸

Mateso ya kitume³⁰⁹ waliyopitia (Paulo na Timotheo) huko Asia³¹⁰ yalifikia hatua ya kukaribia kufa; miujiza ya Mungu tu ya neema ingeweza bado kuwaokoa.³¹¹ Mahali pengine Paulo analinganisha mateso ya kitume na mateso ya Kristo.³¹²

³⁰² Neno ‘mateso ya kitume’ linaweza kusomeka vizuri kama ‘mateso ya kimishonari’.

³⁰³ 2 Kor. 2:3,4,1

³⁰⁴ 5:12b; 10:1,2,10-12; 11:4,5,13-15,20

³⁰⁵ 1:3-11

³⁰⁶ 1:3,4

³⁰⁷ 1:11

³⁰⁸ 1:4-7

³⁰⁹ 1:8 Mateso ya kitume (wakati mwingine zaidi ya uwezo wa kibinadamu wa kustahimili) hayapaswi kuchanganyikiwa na majaribu ya kawaida, ambayo kamwe si mazito kuliko mtu awezavyo kushughulika nayo (1 Kor. 10:13).

³¹⁰ Linganisha mf. pamoja na Matendo 13:50 – 14:22 na 19:23-31

³¹¹ 2 Kor. 1:8-10

³¹² Linganisha 1:5 mf. pamoja na 4:1 na Kol. 1:24

Wakorintho wenyewe walikabili mateso, ambayo Paulo aliyaona kuwa sehemu ya kawaida ya maisha ya Kikristo. Hakuwa na uhusiano wowote na injili isiyo na matatizo ya mafanikio-na-utajiri.

Katika mateso yake alidumisha mtazamo wa umilele.³¹³ Baadaye katika barua hii anafafanua juu ya yaliyomo katika mateso yake³¹⁴ na pia anazungumza juu yao katika barua zingine.³¹⁵

Sehemu ya mateso ya Paulo ilihusisha ulazima wa kujilinda, huduma yake, mamlaka yake ya kitume na mafundisho yake. Wakorintho wa Pili wanatoa mifano yenye nguvu ya jambo hili.³¹⁶ Wapinzani wake walikuwa Wayahudi waliojaribu kuwalazimisha Wakristo wasio Wayahudi kuingia katika sheria na tohara ya Kiyahudi.³¹⁷ Walikuwa ni watu fulani waliotoka kwa Yakobo,³¹⁸ ingawa hakuwatumia kamwe wala hawakufanya kazi pamoja naye na ruhusa yake. Yakobo aliikubali huduma ya Paulo na Barnaba kati ya watu wa Mataifa³¹⁹ na aliona hawa hawakutakiwa kuishika torati ya Musa, kulingana na amri ya Baraza la Yerusalemu.³²⁰ Baraza hili hata lilisema kwamba 'wengine walitoka kwetu bila idhini yetu na waliwasumbua, wakizisumbua akili zenu kwa maneno yao.³²¹ Mafarisayo kama hao walimpinga Paulo na walikuwa wamekwenda kwa hiari yao wenyewe.³²²

Paulo alipambana na hawa, ambao aliwaita kwa jina yakuwa ni 'mitume wakuu'³²³ kwa jinsi walivyokuwa: 'mitume wa uongo, wadanganyifu. watenda kazi, wakijigeuza wawe mfano wa mitume wa Kristo bali ni watumishi wa Shetani, ambaye naye hujigeuza awe mfano wa malaika wa nuru.'³²⁴

Bidii ambayo Paulo aliwapinga nayo inaweza kulinganishwa na jinsi mapema katika barua, alivyolilinda agano jipya kwa gharama ya lile la kale.³²⁵

³¹³ 2 Kor. 4:16-18

³¹⁴ 4:8,9; 6:4-10; 11:23-29; 12:10

³¹⁵ Rum. 8:35; 1 Kor. 4:9-13.

³¹⁶ 2 Kor. 4:12; 6:8; 10:1,10-12,18a; 11:4,5,12-15,19,20,22,23a,26b; 12:11b

³¹⁷ Gal. 2; Mdo. 15

³¹⁸ Gal. 2:12

³¹⁹ 2:9

³²⁰ Mdo. 15:13-19

³²¹ 15:24

³²² 15:5,1

³²³ 2 Kor. 11:5; 12:11

³²⁴ 11:13-15

³²⁵ 3:3-18

Kwa kanuni hiyo imani yote ya Kikristo inasimama au kuanguka. Kwa hakika mstari wa utetezi katika sura nne za mwisho unaendelea pamoja na hoja hizi, ikijumuisha kujisifu na ufunuo wa kiungu.³²⁶

Mateso ya Paulo ndiyo alama ya wito wake wa kitume,³²⁷ ingawa ni jambo lile lile ambalo, machoni pa wapinzani wake, lilimfanya kuwa mtume.³²⁸ Hasa alishutumiwa kwa sababu tatu: kuhubiri bila malipo, mateso yake na kukataa kujivunia uzoefu wake wa kiroho.

Tokeo lilikuwa kwamba *mtindo wake wa maisha* usio na ubinafsi uliitilia shaka uhalali wa ‘huduma’ ya mitume wa uwongo, ambao tabia yao ililenga kupata mali. Kwa Paulo, udhaifu - si nguvu - ilikuwa ishara ya hakika ya huduma ya kweli ya kitume.³²⁹ Tofauti muhimu kati ya matatizo katika barua zote mbili ni kwamba yale ya 1 Wakorintho yalikuwa ndani ya kanisa na yale ya Wakorintho wa Pili yalikusiana na mamlaka na uhalali wa Paulo akiwa mtume.³³⁰

Masmali ya Kujifunza

1. Fafanua kwa ufupi tofauti kati ya mateso ya ufuasi na mateso ya utume.
2. Eleza kwa ufupi tofauti kubwa za kimaudhui kati ya nyaraka zote mbili kwa Wakorintho.
3. Paulo alikuwa na mtaalamu gani kuelekea mateso yake?
4. Ni njia gani ya kukomaa ya kushughulika na kuteseka?
5. Paulo alitaja matokeo gani mazuri ya kuteseka kwake?
6. Eleza jinsi mateso ya mitume yanaweza kulinganishwa na mateso ya Kristo na utoe baadhi ya rejea za maandiko.
7. Unawezaje kudumisha mtaalamu wa umilele katika mateso yako?
8. Ni tofauti gani kuu ya kimafundisho kati ya Paulo na ‘mitume hao wakuu’?
9. Ni tofauti gani tatu kuu za kitabia kati ya Paulo na wao?

³²⁶ 12:2-4

³²⁷ Mdo. 9:16

³²⁸ Hafemann, katika Hawthorne, Martin na Reid, 1993:168

³²⁹ 2 Kor. 12:9

³³⁰ Hafemann, katika Hawthorne, Martin na Reid, 1993:174

Sura ya III

Makabiliano ya Nguvu njia ya 2 mbadala ya Mitume

Utangulizi

Katika Kitabu cha kwanza ya mfululizo huu, kuhusu Agano la Kale, niliandika kwenye ukurasa wa 64: ‘Makabiliano yenye nguvu ni mapambano kati ya Mungu na miungu ya mataifa. Mara nyingi adui ndiye mwanzilishi wa mzozo kama huo, lakini sio kila wakati. Matokeo yake hata hivyo, kamwe siyo ya kubashiri ni uhakika. Mungu hajawahi kupoteza hata mara moja. Sababu ya kukabiliana na nguvu hizi siku zote ni mbili: ili watu (‘dunia yote’) wajue kwamba Bwana ndiye Mungu na kwamba hakuna mwingine zaidi yake. Kwa maneno mengine: kukabiliana na mamlaka ni mojawapo ya zana ambazo Mungu aliweka kwa mitume Wake, katika Agano la Kale na vilevile katika Agano Jipya.

Katika sura ya III ya kitabu hicho tuliangalia makabiliano kadhaa ya nguvu katika maeneo matano tofauti. Katika sura hii ninatoa maeneo mawili tu kuhusu jambo hili katika Agano Jipya, katika vitabu vya Matendo na Ufunuo.

Katika aya ya kwanza ya eneo linalofuata ninaeleza kwa nini sijumuishi maelezo ya migongano ya nguvu katika injili.

1. *Matendo*

Tunaendeleza mfululizo kuhusu makabiliano ya nguvu katika vita vya mstari wa mbele vya kiroho sasa kwa mifano miwili ya jinsi yalivyotokea wakati wa Agano Jipya. Sijumuishi maelezo yao katika huduma ya Yesu, kwa sababu wako wengi sana; ikiwa tu tunafikiria nyakati zote ambapo Yeye alitoa pepo, alituliza dhoruba (iliyokusudiwa kumwangamiza), bila kusema juu ya kufufua wafu na kukabiliana na jeshi ambalo lilikuwa karibu kumkamata.³³¹ Ndiyo maana tutazingatia tu makabiliano hayo. katika vitabu vya Matendo na Ufunuo.

Theolojia ya Agano la Kale na Agano Jipya hutofautiana: hapo awali ilikuwa ‘utabarikiwa ukitenda mema, lakini utaadhibiwa ukitenda dhambi’.³³² Katika wakati wa mwisho hilo haliko tena. Badala yake, tunaona mambo mapya, yanayotia ndani mateso ya kila namna kwa ajili ya uadilifu na upanuzi wa Ufalme wa Mungu. Katika makabiliano ya nguvu ya Agano la Kale, kifo cha ‘shujaa’ kingefasiriwa kuwa kushindwa kwake; katika Agano Jipya hilo halipo tena. Makabiliano ya nguvu ya Agano la Kale ilikusudiwa kuonyesha nguvu za Mungu duniani tu; Makabiliano ya nguvu ya Agano Jipya ni hasa na halisi - lakini sio pekee - yanayolenga ushindi wa mbinguni, wakati mwingine usioonekana, lakini wa milele.

Makabiliano ya nguvu katika maneno tunayoona k.m. katika jibu la mitume kwa Sanhedrini: Je hatupaswi kumtii Mungu kuliko wewe?³³³ Ingawaje maneno haya yalisindikizwa na tendo la uponyaji. ‘Je! Tukio kama hilo hilo tunalionwa wakati Petro anakabiliana na Anania na Safira - wote wawili walikufa baada ya kuifanya mioyo yao kuwa migumu.’³³⁴

Makabiliano ya nguvu na kuachiliwa tunaiona mara mbili: mitume walitiwa gerezani usiku kucha na kukombolewa kwa kuingilia kati kwa malaika.³³⁵ Miaka kadhaa baadaye tukio kama hilo lilimtokea Petro.³³⁶

³³¹ Yoh. 18:6

³³² Fikiria mf. Kumb. 28 au maoni ambayo Ayubu alipokea kutoka kwa marafiki zake

³³³ Mdo. 3:1 - 4:22; Tazama pia 5:27-32.

³³⁴ 5:1-11

³³⁵ 5:19

³³⁶ 12:1-11

Namna mpya ya vita na mamlaka husababisha *kifo* cha kishahidi, wakati Stefano anapigwa mawe baada ya shambulio lake la maneno dhidi ya Sanhedrini.³³⁷ Hili linaweza kuonekana kama kushindwa kwa wengine, lakini tukizingatia jinsi kanisa lilivyokua kwa kueneza injili katika Uyahudi na. Samaria, tunapaswa kuhitimisha kwamba kwa kifo cha mtu mmoja, wengi walikuja kwenye imani na mipaka ya ufalme wa giza ilirudishwa nyuma. Ilikuwa ni mara ya kwanza ambapo damu ya mfiu imani ikawa mbegu ya kanisa.³³⁸ Hii haikuwa kanuni mpya: watu, waliongezeka licha ya mateso, tulikwishaona wakati Israeli wakiwa Misri.³³⁹

Namna vita ya kupambana na mamlaka ilisababisha uongofu wa mpinzani hatari, Sauli wa Tarso, mtesi wa kanisa aliyejulikana sana.³⁴⁰ Huu ulikuwa ni mpambano wa moja kwa moja kati ya Yesu na mtu, ambao ulisababisha *wokovu* wa mtu huyo.

Katika vipindi vingine tunaona pambano hilo la moja kwa moja kati ya Mungu na mtu fulani, mfalme Herode, ambaye alikubali ibada na kushindwa kumtukuza Mungu. Tokeo likawa *bukumu*, kinyume kabisa cha wokovu.³⁴¹ Mungu hapendi utukufu wake uende kwa mwingine.³⁴² Mtu wa kwanza, ambaye sasa anaitwa Paulo, alitenda kwa njia tofauti sana chini ya hali sawa; alikataa kabisa kuabudiwa kama mungu, wakati wa safari yake ya kwanza ya utume, miaka kadhaa baadaye.³⁴³

Aina nyingine mpya ya vita na mamlaka ilitokeza *kinyume cha uponyaji*, wakati Paulo na Barnaba walipoeneza injili kisiwa cha Kipro na kushuhudia kuhusu Kristo kwa liwali wa Kirumi Sergio Paulo. Katika mahakama ya mtu huyu mitume walikutana na mchawi Myahudi na nabii wa uwongo, aliyeitwa Bar-Yesu, ambaye alipinga huduma yao. Kwa hiyo, Paulo alitangaza hukumu ya upofu wa muda. Tokeo likawa kwamba liwali alikuja kumwamini Bwana Yesu.³⁴⁴

Baadaye, Paulo na wenzake walipokuwa wameenda Ulaya, walijihusisha na *mkanganyiko wa nguvu na robo mwovu*, roho ya uaguzi ambayo ilikuwa imemshika

³³⁷ 7:51-60

³³⁸ Kama vile Tertullian alisema

³³⁹ Kut. 1:12

³⁴⁰ Mdo. 9:1-19

³⁴¹ 12:21-23

³⁴² Isa. 42:8

³⁴³ Mdo. 14:8-18

³⁴⁴ 13:6-12

kijakazi katika jiji la Filipi.³⁴⁵ Ingawa maneno yake yalikuwa sahihi kihalisi, Paulo hakukubali. kama vile 'tangazo' la kipepo na kutenda kama Yesu alivyofanya katika tukio lingine.³⁴⁶ Kwa hiyo, Paulo alimtoa pepo mchafu na baada ya mateso makali aliona kama matokeo ya kuanza kwa kanisa huko Filippi.

Aina fulani ya (jaribio) la makabiliano ya nguvu kulitokea wakati wana wa kuhani Myahudi, Skewa, ambao yaonekana hawakuwa Wakristo, walipojaribu kuiga kutoa pepo kama walivyomwona Paulo akifanya. Lakini ufalme wa giza haugawanyiki wenyewe,³⁴⁷ kwani walipata uzoefu upesi wa kutosha.³⁴⁸ Ni dhahiri kwamba hakuna mtu aliye na mamlaka juu ya nguvu za giza, isipokuwa awe na uhusiano ulio hai na Yesu Kristo. Hata hivyo, Bwana alitumia hali hii ya kustaajabisha kusitawisha hisia ya kicho na tendo la kutakaswa kutokana na mazoea ya uchawi miongoni mwa waamini wapya huko Efeso.³⁴⁹

Mojawapo ya miujiza ya mwisho katika kitabu cha Matendo ni kwamba Paulo hafi baada ya kuumwa na nyoka.³⁵⁰ Hii inatukumbusha tukio la nguvu ambalo Yesu aliwaahidi wanafunzi wake alipowapa agizo kuu: 'watashika nyoka. kwa mikono yao na watakapokunywa sumu ya kuua haitawadhuru hata kidogo'.³⁵¹

Mapambano ya madaraka kama njia ya kitume hayajakomeshwa baada ya karne ya kwanza. Yanapaswa kukubaliwa na kutumiwa wakati wowote Bwana anapoongoza mitume katika hali zinazolingana. Pia tutaziona wakati wa matukio yajayo katika kitabu cha Ufunuo. Mitume wengi wa kisasa wanajua matumizi ya mikutano ya madaraka kama njia ya utume wao kwa uzoefu.

³⁴⁵ 16:16-18

³⁴⁶ Luka 4:34,35

³⁴⁷ 11:14-18

³⁴⁸ Mdo. 19:13-16

³⁴⁹ 19:17-20

³⁵⁰ 28:3-6

³⁵¹ Marko 16:18

Maswali ya Kujifunza

1. *Eleza tofauti kati ya makabiliano ya nguvu ya Agano la Kale na Agano Jipya.*
2. *Hitimisho la aina tisa tofauti za makabiliano ya nguvu ya Agano Jipya ambazo zilitajwa katika sehemu hii.*
3. *Eleza kitendawili cha ajabu, kwamba nguvu za Agano Jipya mara nyingi hufungamana kwa karibu na mateso ya watendaji wake.*
4. *Ni mtu gani wa Agano Jipya anaonyesha kwa huduma yake, kwamba kifo chake hakikuwa kushindwa bali ushindi kwa Ufalme? Vipi?*
5. *Eleza kwa nini wana wa Skeva hawakuwa na mamlaka ya kirobo juu ya pepo*
6. *Ikiwa umewabi kushiriki katika vita ya nguvu ya kirobo, sema ushubuda wako*

2. Ufunuo

Kutoka kwa kitabu cha Matendo ya Mitume tumejifunza hivi punde baadhi ya tofauti kati ya teolojia ya Agano la Kale na Agano Jipya na kuonekana kwa vipimo vipya vya migongano ya mamlaka, hasa kuhusiana na masuala ya mateso kwa ajili ya haki, kupanuka kwa Ufalme wa Mungu na kifo cha kishahidi.

Tunapoutazama Ufunuo kwa mtazamo wa siku za mwisho, tunaona kilele cha historia ya ulimwengu-, kanisa- na utume. Hakuna kitu kidogo tena au kisichojulikana; kila kitu kimekuwa kikubwa sana na kinaonekana kwa sababu matukio yamechukua uwiano wa kimataifa. Ujinga hauwezi kuigizwa tena; ulimwengu wa kibinafsi na wa pamoja umekuwa wasiwasi wa kila mtu.

Mada kumi na mbili za kitume tulizozichunguza katika Mwanzo (ona Sehemu ya I, uk 1-40) zitakuwa zimeendelea kikamilifu.³⁵² Ufunuo unaonyesha kilele cha maafa (kama inavyoonyeshwa katika matokeo ya mihuri saba, tarumbeta na bakuli); katika kukithiri kwa utakatifu na kutokuwa mtakatifu,³⁵³ katika hofu,³⁵⁴ utimilifu wa kitume³⁵⁵ na mateso ya watakatifu.³⁵⁶

Tuliona katika Matendo ya Mitume kwamba baada ya kukutana na nguvu za Stefano kumfanya kuwa mfia imani wa kwanza³⁵⁷ wa kanisa la kwanza, kuenea sana kwa injili kulifuata. Katika Ufunuo tunaona kwamba kukutana na mamlaka yote husababisha kifo cha watakatifu. Baada ya utungu huu wa mwisho wa uzazi Babeli inahukumiwa na Yesu anarudi, akisimamisha Ufalme Wake duniani.³⁵⁸ Kwa hiyo, ni mikutano gani ya mamlaka tunayoona katika Ufunuo? Kuna zile ndogo, za kibinafsi zaidi, ambapo adui alipoteza kwa sababu hakuweza kuwa na jina la Yesu kukataliwa hadharani kwa sababu ya nguvu ya mashahidi wa Kristo. Wa kwanza alikuwa Antipa;³⁵⁹ kisha walikuwepo mashahidi wengi waliotajwa na wasiotajwa katika zama zote,

³⁵² Tazama Sura ya V

³⁵³ Ufu. 22:11

³⁵⁴ 6:15-17

³⁵⁵ 5:9; 7:9

³⁵⁶ 6:9; 7:14; 11:7; 13:7,10 (linganisha na Dan. 11:33-35 na 12:7b); 14:12; 17:6; 18:20,24

³⁵⁷ Kwa kiyunani, 'shahidi' na 'mfia dini' ni maneno sawa (μάρτυς, μάρτυρες – *martus, martures*, Ufu. 2:13; Mdo. 1:8)

³⁵⁸ Ufu. 11:15-18; 19:15; Dan. 2:44,45; Luka 19:12,14,15,27

³⁵⁹ Ufu. 20:1-3

idadi yao bado haijakamilika;³⁶⁰ na hatimaye kutakuwa na “kifo bila kuzikwa” cha mashahidi wawili ambacho ulimwengu wote utatazama.³⁶¹ Hatutazingatia utambulisho wao. , kwa sababu ni zaidi ya upeo wa kitabu hiki. Unaweza kusoma zaidi juu yao katika sura inayofuata.

Vita vya nguvu ambavyo ulimwengu wote utashiriki ni vita vya Har-Magedoni:³⁶² mataifa yote yanayopigana na Mungu. Matokeo yatakuwa yale yale kama siku zote: mataifa yote yatajua kwamba Bwana peke yake ndiye Mungu, wakati sauti ya 'Imekwisha!' itasikika kutoka kwenye kiti cha enzi cha Mungu.³⁶³ Wakati huo huo Bwana Yesu atarudi³⁶⁴ na kumwondolea mbali Mpinga Kristo, kama Paulo alivyoandika.³⁶⁵ Inaonekana kwamba, kile kilichoanza katika historia ya Biblia kama nguvu za kiroho zikikutana, kitaonekana katika vita vya kutisha vya damu na nyama duniani.

Vita ya mwisho kwa nguvu za kiroho, kuwahi kutokea imeelezwa katika Ufu. 20:7-10. Mwishoni mwa utawala wa Kristo wa milenia duniani, ibilisi ataachiliwa kwa muda mfupi, baada ya kuwa gerezani tangu kurudi kwa Yesu.³⁶⁶ Inaonekana kuwa ni jaribu kuu kwa wale ambao wameingia katika Milenia ya amani wakiwa watu wa asili; ambao waliokoka vitisho vya dhiki kuu, au wale waliozaliwa kutoka kwa watu wa asili wakati wa Milenia. Wameishi chini ya utawala wa haki kabisa na amani wa Kristo na Kanisa Lake lililotukuzwa kwa muda mrefu sana, lakini hawakulazimika kupinga kwa bidii majaribu ya shetani. Lakini kwa kuwa mwanadamu ameumbwa kama wakala huru wa kuchagua, uaminifu wake unapaswa kujaribiwa - kama vile Adamu na Hawa walivyojaribiwa na uwepo wa mti huo wenye sifa mbaya katika bustani ya Edeni. Walianguka katika dhambi, na idadi ya watu itaanguka vile vile mwishoni mwa Milenia. Baada ya uasi huo na hukumu ya kiti kikubwa cheupe cha enzi itakayofuata, viumbe vyote vitakuwa vimesafishwa kabisa na dhambi zote, matokeo na hata kumbukumbu zake. Kisha Mbingu Mpya na Nchi Mpya zitakuja.³⁶⁷

³⁶⁰ 6:9,11; 7:14

³⁶¹ 11:3-10

³⁶² 16:12-16

³⁶³ 16:17

³⁶⁴ 19:11-21

³⁶⁵ 2 Thes. 2:8

³⁶⁶ Ufu. 20:1-3

³⁶⁷ Ufu. 21 & 22

Vita hivi vya mwisho dhidi ya mamlaka vitatofautiana na vingine vyote, kwa maana ya kwamba watu wa Mungu hawawezi tena kuwa wahasiriwa wake. Wamevikwa miili ya ufufuo isiyoweza kufa. Lakini mpaka wakati huo, mwishoni mwa dhiki kuu, itatubidi kuvumilia, bila 'kupenda maisha yetu hata kufa',³⁶⁸ kwa sababu Kristo alisema mapema kwamba tutateswa duniani.³⁶⁹ Hakuongeza neno 'Lakini. usijali, mambo yatakapokuwa magumu sana, kabla sijarudi, nitakunyakua kutoka kwenye taabu'. Afadhali tujiandae kwa nyakati ngumu kuliko kushitukizwa na kukutwa nazo!

Hilo hutuleta kwenye *kusudi* la kusoma, kujifunza na kuomba juu ya nguvu za kiroho kama njia ya thabiti ya kitume: kujiandaa vyema kusimama imara kama mashahidi wa Kristo (yaani 'wafia imani') wakati mambo yanapokuwa magumu sana, kwamba anaweza kuvunja nguvu za adui *kwa sababu 'tumeshindwa. 'tusiapende maisha yetu hata kufa'* (12:11) - kama vile Danieli, marafiki zake, Esta, Mordekai, Paulo, Petro, Yohana na wengine wengi.

Maswali ya Kujifunza

1. Ni upeo gani tofauti tunaouona katika kitabu cha Ufunuo?
2. Ni nini matokeo ya vita vyote vya mamlaka katika Ufunuo?
3. Ni watu gani wanaofanya mkutano mkuu wa nguvu katika Ufunuo?
4. Je, tunaitaje vita vya mwisho kabisa la mamlaka duniani kote?
5. Ni tukio gani la mwisho kabisa katika Ufunuo?
6. Sababu ya kimaadili iliyoko nyuma yake ni nini?
7. Ni afadhali tujiandae kwa nyakati ngumu kuliko kuwa
8. Kusudi la kujifunza vita vya mamlaka kama njia ya utume ni nini?

³⁶⁸ 12:11b

³⁶⁹ Luka 21:8-19; Yoh. 15:18-21; 16:1-4

Sura ya IV

Utume & Siku za Mwisho -2-

Utangulizi

Katika mfululizo huu, *Kitabu cha kwanza cha Ujumbe wa Kitume wa Biblia - Sehemu ya I - Agano la Kale* niliandika maingizo matano kuhusu utume na siku za mwisho; katika kitabu hiki cha mwisho cha vile vitatu namalizia mfululizo huo na mengine sita.

Tafsiri za vifungu vya Maandiko tunazozingatia hapa, ambazo ni tofauti na zangu, zipo. Hebu hili lisikusumbue, mradi tu unajifunza maandiko mwenyewe kikamilifu - na sio tu kufuata kile 'ulichosikia daima'. Kwa sababu kile ambacho umesikia au kusoma kila mara katika vitabu vya kufafanua Biblia au - mbaya zaidi! - riwaya, huenda zisiwe za kibiblia kama ulivyodhania siku zote.

Msinielewe vibaya: hakuna aliye na ukweli wote na mimi pia sina. Paulo anasema kwamba sisi 'tunajua kwa sehemu' tu.³⁷⁰ Usifikirie tu kwa maneno ya 'hili ni kweli au la'; pia zingatia kile ambacho tafsiri fulani za kitheolojia hufanya kwa imani yako ya ndani. Katika muktadha wa utafiti huu: je, theolojia yako ya ndani inakuhimiza ukamilishe utume mkuu wa utume kwa ulimwengu? Au unaota tu 'unyakuo mkubwa' ambao utakuondoa katika taabu, bila kujali kama kazi ambayo Yesu alilipa Kanisa lake imekamilika au la?

Ninaomba kwamba Roho wa Mungu, ambaye hutuongoza katika ukweli wote, ataangazia akili na mioyo yenu, hasa sasa tunapojihusisha tena na siku za mwisho inayo ongozwa na misiolojia.

³⁷⁰ 1 Kor. 13:12

1. *Luka*

Tunazingatia masalio ya mfululizo wa Utume na Siku za Mwisho pamoja na uchunguzi kutoka kwa vitabu sita vya Agano Jipya, katika maingizo sita, ya kwanza ambayo yanahusu injili ya Luka.

Nia ya ‘kuwa tayari’ ya nyakati za mwisho³⁷¹ imeenea katika injili na hairuhusu kukosekana kwa maono ya wakati ujao wa Mfalme ajaye na Ufalme wake. Yeyote anayeishi bila maono haya na asimtazamie Yeye, anangoja hukumu.³⁷² Hatuwezi kumudu kuishi hapa na sasa kwa kutoa uangalifu wetu mwingi kwa mambo ya muda.

Inaonekana wazi kutokana na kifungu hiki kwamba si ‘watu wote tu’ – hata si ‘Wakristo wote tu’ wanaokusudiwa, bali hasa ‘watumwa’ ambao wamewekwa kusimamia majukumu fulani. Watumwa hawa ni wale waliotumwa kwa utume, n.k. mitume (ilikuwa ni Petro aliyetuliza swali!) au kama ilivyo leo: Watu, walioteuliwa na Mungu kuwa viongozi, kama mitume, pamoja na majukumu yao ya usimamizi, kutunza na kulisha watu wa Bwana wao.³⁷³

Yesu alipozungumza juu ya kuja kwake mara ya pili³⁷⁴ Alirejelea siku za Nuhu na za Lutu. Waumini hawa hawakuwa wajinga wala hawakushangaa hukumu ilipokuja. Walikuwa wametahadharishwa kwa wakati ili kuokolewa. Tunaweza kudhani kwamba katika nyakati za mwisho³⁷⁵ waumini wengi pia, kwa ujuzi sahihi wa neno na kwa ufunuo, watakuwa na ufahamu wa pamoja kwamba wakati umekaribia. Kama vile katika siku za kabla ya gharika na zile za Lutu, ‘mitume (kama waliotumwa na Mungu) walikuwa na jukumu muhimu la kufanya katika siku za hukumu iliyokaribia, yaani, Nuhu kwa kuhubiri na kujenga safina, Abrahamu kwa kuwaomba mabaki waliobaki. wenye haki katika Sodoma.³⁷⁶

Katika mfano wake kuhusu kabaila Yesu alilinganisha kwenda kwake mbinguni kufanywa Mfalme³⁷⁷ na ‘kwenda nchi ya mbali’. Kurudi kwake duniani anakuita ‘kurudi nyumbani’.³⁷⁸ Alikuwa amesema hapo awali, ya kwamba pale hazina

³⁷¹ Luka 12:35-48

³⁷² 12:46,47

³⁷³ 12:41-44

³⁷⁴ 17:20-37

³⁷⁵ 17:24,26,30,31,34

³⁷⁶ Mwa. 6 na 18, hasa hasa

³⁷⁷ Luka 19:12

³⁷⁸ 19:15

yako ilipo, moyo wako ndipo utakuwa pia.³⁷⁹ Moyo wake uko pamoja nasi, Bibi-arusi wake duniani, ambaye *atarudi - asiondoke tena*. La, anakuja na kuleta pamoja naye malipo yetu,³⁸⁰ mara moja pia akiwahukumu adui zake.³⁸¹ Kulikuwa na kupaa *maru moja*, kutakuwa na kurjea *maru moja*; *sio maru mbili kwa kila moja*, kama wengine wanavyodhani na wanavyofundisha. Mateso yatakuja juu ya wale *wote waishio juu ya uso wa dunia nzima*.³⁸² Njia pekee ya kuepusha Yesu anayotoa ni ile ya kukesha na kuomba³⁸³ na si kwa ghafla kuondolewa humo.

Anawaambia wanafunzi Wake - si kwa makutano³⁸⁴ - kwamba wasilemewe na ulafi, ulevi na masumbufu ya maisha, ili siku hiyo iwafikie bila kutazamia, kama mtego.³⁸⁵ Haingekuwa lazima kusema hivi *kwa wanafunzi* kama walikuwa wamekwisha kunyakuliwa *kabla* ya mambo kama hayo kutokea. Yesu anazungumza kwa kupokezana juu ya dhiki kuu³⁸⁶ na juu ya uharibifu wa Yerusalemu.³⁸⁷ Tukio hilo la mwisho lilitukia mwaka wa 70 B.K. Matukio mengine yote hakuyataja bure, kwa sababu *sisi ambao bado tungali hai tutakunwapo pale kama mashahidi wa kilele biki chema sana cha historia!*

Maswali ya Kujifunza

1. *Kwa nini batupaswi tu kuishi hapa na kwa sasa tu, tukitoa muda wetu mwingi kwa mambo ya muda?*
2. *Watumwa ambao Yesu alizungumza juu yao katika Luka 12:41-44 ni akina nani?*
3. *Je, waamini wa kweli watakatwa bila kujua wakati wa kurudi kwa Bwana? Thibitisha jibu lako kwa kuwatazama Nuhu na Lutu.*
4. *Eleza kutoka kwa mfano wa mina ambapo Yesu anaelekea, atakaporudi.*
5. *Yesu atoa 'kutoroka' gani, mara tu 'mateso yawajilie wote waishio juu ya uso wa dunia'?*
6. *Ni chaguo gani lililo la busara zaidi: jitayarishe kwa mateso bure, au usine tayari ikima yanakuja?*

³⁷⁹ 12:34

³⁸⁰ 1 Kor. 3:14; 2 Yoh. :8; Ufu. 2:23; 11:18; 22:12; Luka 19:16-19

³⁸¹ 19:27

³⁸² Mat. 24:29; Marko 13:9-28; Luka 21:26,35

³⁸³ 21:36

³⁸⁴ 21:5

³⁸⁵ 21:34

³⁸⁶ 21:8-19,25-36

³⁸⁷ 21:20-24

2. Matendo

Ingawa hakuna lafudhi nzito juu ya siku za mwisho katika Matendo, siyo kwamba inakosekana pia. Lilichukua mawazo ya wanafunzi, kutokana na ukweli kwamba walimwuliza Yesu kuhusu kurejeshwa kwa ufalme kwa Israeli,³⁸⁸ kabla tu hajapaa. Wakati huo, kabla ya kumwagwa kwa Roho Mtakatifu, inaonekana walikuwa bado hawajaelewa vizuri tofauti kati ya Ufalme wa kiroho wa Mungu, kama ungeonekana katika kanisa lake duniani na Ufalme wa Kimasihi - ambao waliujua tangu zamani. Unabii wa Agano - ambao utanzishwa duniani baada ya ujio wa pili wa Kristo. Kutokana na vifungu vya baadaye katika Matendo ya Mitume tunajifunza kwamba mitume walikuwa wamepokea ufundo zaidi kuhusu tofauti za mwonekano kati ya hizo mbili, na kuhusu muda ambao mojawapo ingeonekana.

Kuna vifungu viwili ambavyo ningependa kutaja. Ya *kwanza* inaonekana mwishoni mwa mojawapo ya mahubiri ya Petro.³⁸⁹ Katika kila moja ya mistari hii tunaona maneno ya siku za mwisho: 'nyakati za kuburudishwa; ili amtume Kristo' (akirejele kuja Kwake mara ya pili); 'Anakaa mbinguni mpaka wakati utakapofika wa Mungu kurudisha kila kitu; yeyote asiyemsikiliza atakatiliwa mbali kabisa; manabii wote tangu Samweli na kuendelea wametabiri siku hizi; watu wote duniani watabarikiwa'.

Wajibu wetu wa kimishenari unakuja na mistari wa 23: mahubiri ya usawa lazima yawe na maelezo ya onyo, sio tu msisitizo juu ya uzuri wa ahadi zilizobaki. Katika ulimwengu wa Magharibi imekuwa haipendezi sana kujumuisha maonyo hayo; watu afadhali kusikia kuhusu mbinguni, kuliko kuhusu matokeo ya kutoamini na maisha katika dhambi.

Dr. Lemmer Du Plessis³⁹⁰ anafafanua kifungu hiki, *Χρονὸν ἀποκαταστάσεως πάντων* (*Kiyunani: Chronoon apokatastaseos pantoon*, wakati wa urejesho wa vitu vyote),³⁹¹ kama 'inayohusiana na hali ya Edeni itakayokuwa duniani baada ya kurudi kwa Kristo'.³⁹²

³⁸⁸ Mdo. 1:6

³⁸⁹ 3:19-25

³⁹⁰ Katika kitabu chake 'The Return of Christ', Pretoria, Afrika ya Kusini, Aktuapers, 2004:263

³⁹¹ Mdo. 3:21

³⁹² Isa. 51:3; Eze. 36:35; Rum. 8:18-25

Fungu *la pili* lina maneno ya Yakobo:³⁹³ 'Kristo atarudi, ataijenga upya hema ya Daudi iliyoanguka, atajenga upya magofu na kuleta urejesho, ili watu waliosalia wamtafute Bwana; mambo haya ambayo yamejulikana tangu zamani.

Du Plessis anatoa maoni yake juu ya kifungu hiki, kwamba 'Urejesho wa hema iliyoanguka ya Daudi ni sehemu ya urejesho wa mambo yote ambayo Petro alitabiri.'³⁹⁴ Anaeleza kwamba 'Hema la Daudi lililoanguka ni ... si Kanisa, bali taifa la Israeli.'³⁹⁵ Hitimisho hili linaonekana kuwa la haki, kwa kuwa mtu hawezi kulilinganisha Kanisa (dhidi yake ambayo milango ya kuzimu haitalishinda) na hema iliyoanguka ya Daudi.

Maswali ya Kujifunza

1. *Kwa nini, kwa maoni yako, bado kulikuwa na mkanganyiko katika akili za mitume, kubusu 'Ufalme wa Israeli'?*
2. *Ni sifa gani sita za nyakati za mwisho ambazo Petro anazitaja katika mabubiri yake katika Matendo 3?*
3. *Yakobo anataja vipengele gani katika Matendo 15?*
4. *Ni mstari gani unaelezea wajibu wetu wa utume vizuri?*
5. *Kwa nini 'hema ya Daudi iliyoanguka' si Kanisa?*

³⁹³ Mdo. 15:16-18 – pale anapo mnukuu Amosi 9:11,12

³⁹⁴ Katika 2004:266

³⁹⁵ Ibid. :268

3. *Wakorintho wa Kwanza*

Kuna baadhi ya vipengele vya siku za mwisho katika barua hii vinavyostahili kuzingatiwa. Paulo anaunganisha kurudi kwa Bwana na maisha matakatifu yasiyobadilika.³⁹⁶ Anatazamia maisha ya utakaso unaoendelea ndani ya waamini, na matokeo yake ni kuonekana bila lawama. Ni usemi, sawa na ule aliotumia alipowaandikia Wathesalonike.³⁹⁷ Petro anaunganisha kuishi maisha matakatifu na kurudi vilevile.³⁹⁸ Hakuwezi kuwa na utume wa ulimwengu pasipo utakatifu; mtume mtakatifu ni chombo chenye nguvu mkononi mwa Mungu.

Wakati wa kurudi kwa Bwana kutakuwa na tathmini ya kazi zetu. Kama ubora wake unaweza kustahimili moto wa hukumu au la, utaonekana siku hiyo.³⁹⁹ Swali litakuwa kama kazi zetu ni za thamani ya milele au la; iwe tuliwekeza wakati wetu, pesa na talanta katika kuendeleza Ufalme wa Mungu, au katika biashara yetu ya kidunia.

Paulo anaunganisha kupokea thawabu pia kwa kujiepusha na hukumu.⁴⁰⁰ Yesu aliwahimiza wanafunzi wake tayari kabla ya hapo wasihukumu.⁴⁰¹ Wakati wa hukumu bado haujafika. Hapo ndipo, wakati yote yatakapodhihirika,⁴⁰² wakati takwimu zote zitakapopatikana, ndipo maarifa yatakapokamilika vya kutosha kwa waaminio si tu kuhukumu ulimwengu, bali hata malaika watakuwa chini ya hukumu ya kibinadamu.⁴⁰³

Kwa sababu wakati ni mfupi, Paulo asema, hatupaswi kufungwa na mahusiano au kuthamini sana mali.⁴⁰⁴ Anaonyesha uharaka mwingi kwa sababu 'ulimwengu huu katika hali yake ya sasa unapitilia mbali'.⁴⁰⁵ Mtazamo wake wote juu ya maisha ni moja ya 'kuharakisha na kutoangalia kama vile vile angewaandikia Wafilipi baadaye'.⁴⁰⁶ Sifa nyingine muhimu ya siku za mwisho

³⁹⁶ 1 Kor. 1:7,8

³⁹⁷ 1 Thes. 5:23

³⁹⁸ 2 Pet. 3:11b,12a

³⁹⁹ 1 Kor. 3:12-15

⁴⁰⁰ 4:5

⁴⁰¹ Mat. 7:1,2

⁴⁰² 10:26

⁴⁰³ 1 Kor. 6:2,3

⁴⁰⁴ 7:29-31

⁴⁰⁵ Kitu kingine anachofanana na Petro, unaona 2 Pet. 3:7,10b,11a

⁴⁰⁶ Filp. 3:12-14

ni andiko lake kamili la ufufuo, jiwe kuu la msingi la tumaini la Kikristo na fundisho,⁴⁰⁷ linalotukia kabla tu ya kurudi kwa Kristo, na mara tu kabla ya unyakuo, wakati watakatifu walio hai watakapokutana Naye hewani, wote wakirudi duniani. ambapo watatawala pamoja Naye wakati wa Milenia ya amani.⁴⁰⁸

Katika sura hiyo hiyo ya ufufuo Paulo anafafanua baadhi ya matukio ya baada ya milenia, wakati Kristo atakuwa ameharibu nguvu zote za uadui - ikiwa ni pamoja na kifo. Kisha ataukabidhi Ufalme wa Mbinguni-juu ya dunia kwa Mungu Baba na kujinyenyekeza tena Kwake.⁴⁰⁹ Kufikia wakati huo Yesu atakuwa ametumia 'mamlaka yote mbinguni na duniani'⁴¹⁰ kwa maelfu ya miaka - na kisha sisi. bado wanatarajia Mbingu Mpya na Nchi Mpya.⁴¹¹ Jinsi Paulo alivyotamani sana kurudi kwa Bwana ni dhahiri kutokana na kilio cha shauku 'Njoo, Ee Bwana!' mwishoni mwa waraka huu.⁴¹²

Kuongeza mambo ya siku za mwisho kwa mahubiri ya injili ni njia iliyothibitishwa ya kibiblia ya kufundisha maono ya Kanisa kwa ajili ya Ufalme ujao, Bwana anayerudi na hivyo hitaji la kufikia roho zilizopotea. Kwa hivyo ina thamani kubwa ya misiolojia.

Maswali ya Kujifunza

1. *Kwa nini huduma ya umishonari haiwezi kufanikiwa bila utakatifu?*
2. *Eleza kile kinachotokea wakati waamini waliozaliwa mara ya pili wanaposimama mbele ya kiti cha hukumu cha Kristo*
3. *Kwa nini Yesu na pia Paulo walituhimiza 'tusihukumu'?*
4. *Mtazamo wetu unapaswa kuwaje kubusiana na mahusiano na mali, kulingana na Paulo?*
5. *Kwa nini ufufuo unapaswa kuwa na sehemu muhimu katika kazi yetu ya kububiri ya umishonari?*
6. *Ni awamu gani ya mpango wa Mungu ambayo bado tunaitarajia baada ya Milenia ya amani?*
7. *Kwa nini tunapaswa kuongeza vipengele vya siku za mwisho kwenye mahubiri yetu ya injili?*

⁴⁰⁷ 1 Kor. 15:23,51-55

⁴⁰⁸ 1 Thes. 4:13-17; Ufu. 11:15-19; 16:18; 20:4-6

⁴⁰⁹ 1 Kor. 15:24-28

⁴¹⁰ Mat. 28:18

⁴¹¹ Ufu. 21:1

⁴¹² 1 Kor. 16:22b

4. *Wathesalonike*

Siku za mwisho huwaweka watu kugawanywa katika makundi mbalimbali. Kuna mgawanyiko kati ya Waprotestanti na Wainjilisti kuhusu kama kutakuwa na Milenia ya amani chini ya utawala wa Kristo kabla ya kutokea kwa Mbingu Mpya na Dunia Mpya. Miongoni mwa Wainjilisti kuna tofauti kama unyakuo wa Kanisa utafanyika kabla, katikati au mwisho wa dhiki kuu. Pia kuna mkanganyiko kuhusu jinsi kurudi kwa Kristo kunahusiana na vipengele vingine vya siku za mwisho.

Tofauti hizo hazipaswi kusababisha migogoro; kuheshimiana kunapaswa kudumishwa. Mapigano ya kitheolojia yanaweza kupunguza umakini kutoka kwa mtazamo wetu, yaani kuhamasisha Kanisa kupeleka injili kwa makundi ambayo hayajafikiwa kwa muda mfupi iwezekanavyo.

Kuna uwezekano kwamba kutakuwa na umoja zaidi katika kuelewa maelezo ya hali ya mwisho kadiri wakati unavyopita. Mkanganyiko kuhusu nyakati za mwisho sio mpya. Wathesalonike na baadaye Wakorintho⁴¹³ ambao walikuwa wamefundishwa kwa mdomo na Paulo, hawakuwa na uwazi juu ya kurudi kwa Bwana, ufufuo, au juu ya matukio ambayo yatawatangulia. Kwa hivyo, kwa nini tusingekuwa na ugumu kuelewa masuala haya kwa usahihi?

Paulo alisikia kutoka kwa Timotheo kwamba si mafundisho yote ya awali, hasa kuhusu ujio wa pili wa Kristo, yalikuwa yameeleweka vyema. Barua zake husahihisha baadhi ya makosa haya; mmoja wao alikuwa na uhusiano na waamini waliokufa⁴¹⁴ kabla Yesu hajarudi na wengine walifikiri kwamba siku ya Bwana ilikuwa imekwisha fika.⁴¹⁵ Paulo anaeleza yale yatakayotukia wakati Yesu atakaporudi⁴¹⁶ na ni matukio gani yatatokea kabla ya siku hiyo.⁴¹⁷

Inaonekana si maswali yote yalikuwa yamejibiwa: katika barua yake ya 2 anaeleza kwa kina kuhusu vipengele vingine vya siku za mwisho. Barua zote mbili zina sifa kuu ya siku za mwisho, ingawa tofauti ni 'moja ya mkazo, si ya

⁴¹³ Tazama ni maswali mangapi ambayo Paulo anajibu katika 1 Kor. 15

⁴¹⁴ Paulo anatumia neno 'kulala usingizi' (1 T. 4:13-15) kwa ajili ya wale wanaokufa katika Kristo, kwa sababu hawajafa kwa kweli: katika Kristo wako hai. 'Wafu' kwa Paulo maana yake ni 'aliyekufa nje ya Kristo, amepotea milele'

⁴¹⁵ 2 T. 2:2

⁴¹⁶ 1 T. 4:13-17

⁴¹⁷ 2 T. 2:3-12

kanuni'.⁴¹⁸ Wakati wa kukaa kwake kwa mara ya kwanza mjini, lazima Paulo alisisitiza siku za mwisho katika mahubiri yake kwa sababu alirejelea vipengele fulani vinavyojulikana.⁴¹⁹ Siku za mwisho ni kipengele muhimu cha theolojia ya utume.⁴²⁰

Kuna idadi ya vifungu katika nyaraka zote mbili ambazo hasa ni za siku za mwisho katika asili.⁴²¹ Waraka *wa kwanza* unahusu mambo yanayotokea wakati Yesu atakaporudi; mara *ya pili* na matukio *yaliyotangulia* kuja kwake. Hapo chini tunaona hali hii:

Sheria inawazuia waasi, mpaka mfumo wa sheria na utaratibu unaporomoka hadi sasa chini ya ushawishi wa nguvu ya siri ya uasi-sheria,⁴²² kwamba hauwezi tena kusimama dhidi yake.⁴²³ Yesu alisema: 'katika siku za mwisho *maasi* yataongezeka'.⁴²⁴ Wakati umefika, Mpinga Kristo anajidhihirisha.⁴²⁵ Mungu pia hutumia malaika kuzuia nguvu za pepo.⁴²⁶ Roho Mtakatifu pia anashughulika kwa nguvu nyingi kumzuia Mpinga Kristo, mpaka kwa wakati uliowekwa Yeye pia aondoke.

Wakati Mpinga Kristo, ambaye pia anaitwa 'mtu wa uasi-sheria' au 'mwana wa uharibifu'⁴²⁷ atakapotokea, kuja kwake kutakuwa na miujiza ya uongo iliyoongozwa na Shetani.⁴²⁸ Atawadanganya wale wasiomjua Mungu wala kuitii injili.⁴²⁹ Anakuwa kichocheo cha adhabu, kuharakisha mchakato ambao kipimo cha uovu wa makafiri kinajaa.⁴³⁰ Hili linaishia kwenye uasi mkubwa;

⁴¹⁸ Morris, 1976:22

⁴¹⁹ 2 T. 2:5,6

⁴²⁰ Kumbuka kwamba Paulo, *mmisbonari*, alifundisha eskatologia kwa kanisa katika hatua ya awali kabisa.

⁴²¹ 1 T. 3:13b; 4:13-17; 5:1-4,23; na 2 T. 1:6-10; 2:1-12.

⁴²² 2 T. 2:6,7

⁴²³ Morris, 1976:129

⁴²⁴ 'Uasi wa sheria' ni tafsiri bora ya Kiyunani *ἀνομία* (*anomia*) kuliko 'uovu' (*N.I.V.*) ulivyo, Mt. 24:12

⁴²⁵ 2 T. 2:7,8a

⁴²⁶ Van den Berg, 1975:42,43, akimaanisha Dan. 10:13,20,21 na Efe. 6:11,12; kwa ajili ya wakati ujao, tazama Ufu. 7:1

⁴²⁷ Morris, 1976:127, anasema kuwa hayo maneno yote matatu anaonyesha mtu mmoja.

⁴²⁸ Linganisha 1 T. 2:9 (ya kughushi) na 2 Kor. 12:12a (halisi)

⁴²⁹ 2 T. 1:8,9

⁴³⁰ Linganisha k.m. pamoja na hukumu juu ya Waamori (Mwa. 15:16) na mistari sawa na hiyo inayoelezea kanuni hii, k.m. Dan. 11:36; Mt. 23:32 na 1 T. 2:16

Mpinga Kristo hupinga chochote kinachoabudiwa, pamoja na Mungu.⁴³¹ Kurudi kwa Yesu na kunyakuliwa kwetu *kumatanguliwa*,⁴³² *bakufuatiwi*, na udhihirisho wa Mpinga-Kristo na upinzani wake dhidi ya Mungu, mpaka Yesu atakaposhughulika naye wakati wa kuja kwake.⁴³³ Paulo anazungumza mara kwa mara juu ya *kuja*, si kuhusu *kuja mara mbili*.⁴³⁴ Anapokuja, wale wanaokataa ukweli⁴³⁵ watahukumiwa, na waumini watathibitishwa.⁴³⁶

Swali, ikiwa watakatifu watapitia dhiki kuu linaweza kujibiwa kwa ndiyo na hapana. *Ndiyo*, kwa sababu bado watakuwapo duniani⁴³⁷ na *hapana*, kwa sababu wengi - lakini si wote⁴³⁸ - watalindwa wakati hukumu itakapowapata wasioamini.⁴³⁹ Mwanamke, mfano wa Kanisa, anapewa ulinzi na hifadhi wakati wa ghadhabu ya joka.⁴⁴⁰

Bwana atashuka kutoka mbinguni: amri kuu, sauti ya malaika mkuu na sauti ya tarumbeta itasikika.⁴⁴¹ Kutokea huko kutakuwa kwa ghafula, kama mwako wa umeme.⁴⁴²

Paulo aliona si lazima kusema ni *lini* jambo hili litatukia, kwa sababu halijafunuliwa.⁴⁴³ Siku hiyo itakuja bila kutazamiwa kama mwizi usiku kwa *wasioamini*. Haitashangaza *waaminio*.⁴⁴⁴ Wakati huo wanakuwa tayari, kwa kuzingatia alama za nyakati na kuzitambua kutoka katika Neno.

⁴³¹ 2 T. 2:3,4

⁴³² Simpson Jr., katika Hawthorne, Martin & Reid, 1993:938

⁴³³ 2 T. 2:1,3,4,7b,8b

⁴³⁴ Mmoja anadaiwa kwa siri, ambapo waumini pekee ndio watachukuliwa, na mwingine hadharani, kuhukumu Mpinga Kristo, miaka 7 baadaye.

⁴³⁵ 2 T. 2:10b-12; 1:6,8,9

⁴³⁶ 1:7a,10

⁴³⁷ Israeli ilikuwa bado Misri ilipopigwa na Mapigo. Mungu alisema 'nitashughulika na... Gosheni wanakoishi watu wangu' (Kut. 8:22). 'Kutenda kwa namna tofauti' kulifanyika mara 5 (pia Kut. 9:4,26; 10:21-23 na 11:7). Vile vile, Nuhu na familia yake waliishi kupitia Gharika, lakini walilindwa na Safina. Danieli alilindwa katika tundu la simba, hakutolewa ndani yake; marafiki zake walitupwa ndani ya tanuru na kulindwa, hawakutolewa humo

⁴³⁸ Dan. 11:33,34; Mat. 24:9; Ufu. 6:9; 7:14; 11:7; 12:11; 13:7,10; 14:12

⁴³⁹ Ufu. 3:10 'Nitawalinda na saa ya kujaribiwa' imetafsiriwa kuwa 'kutolewa kabla', lakini kitenzi cha Kiyunani *τηρεω* (*tereoo*) ina maana tu 'kulinda', 'kuweka macho (ya karibu)', 'kuchunga kwamba [si]', 'kuwa macho', 'kuhifadhi katika hali fulani'

⁴⁴⁰ Ufu. 12:13-17

⁴⁴¹ 1 T. 4:16a; 1 Kor. 15:52a; Mat. 24:30,31a; Zek. 9:14b; Ufu. 11:15a

⁴⁴² Mat. 24:27; Zek. 9:14a

⁴⁴³ 1 T. 1:5; Mdo. 1:7; Mat. 24:36

⁴⁴⁴ 1 T. 5:2-4

Baada ya kuonekana kwake angani, wafu katika Kristo hufufuka kwanza⁴⁴⁵ na Wakristo walio hai watabadilishwa, mara tu baada ya ufufuo huo (wa kwanza).⁴⁴⁶ Kisha wafu waliofufuliwa na walio hai waliobadilishwa watanyakuliwa ili kukutana na Kristo angani⁴⁴⁷ – ambayo ni mahali pa kukutania tu – kutoka ambapo *wote watarudi duniani*.⁴⁴⁸ Mstari 'Kwa hiyo tutakuwa pamoja na Bwana milele'⁴⁴⁹ mara nyingi imefasiriwa kana kwamba Kristo atachukua Kanisa Lake lote, watakatifu waliofufuliwa na waliobadilishwa, pamoja Naye. mbinguni.

Lakini Kristo *anarudi duniani*; sio nusu tu ya kurudi mbinguni tena. Katika kesi hiyo hatukuweza kuzungumza juu ya *kurudi*! Katika nyakati za Agano Jipya ilikuwa ni tabia kwamba wakati Kaisari (*Kupios*, *Kiyunani* 'Kurios', 'Bwana') alipotembelea jiji fulani, kuwasili kwake kulitangazwa na watangazaji wa tarumbeta; kwa hiyo malaika mkuu na tarumbeta kuita. Idadi ya watu ingetoka kumlaki, na kusherehekea kuingia kwake katika mji ule.⁴⁵⁰ Kaisari *bakuchukua* idadi ya watu wa mji aliotembelea kwenye jumba lake la kifalme. Vivyo hivyo, Kristo atasimamisha Ufalme Wake wa milenia duniani na kuutawala pamoja na watakatifu Wake.⁴⁵¹ Kisha watakuwa pamoja Naye milele: duniani, si mbinguni.

Kwa hivyo, siku za mwisho yote hii ina uhusiano gani na utume wa ulimwengu? Siku za mwisho yako inaunda misiolojia yako. Tunajua kwamba agizo kuu litakamilika tu wakati mwisho utakapokuja,⁴⁵² kwa hiyo twanza kufanya kazi mpaka Bwana atakaporudi.⁴⁵³ Hata hivyo, ikiwa unatazamia unyakuo unaoweza kutokea 'wakati wowote sasa' unaweza kulegeza juhudi zako, kwa sababu. haijalishi kama wewe utamaliza kzi au la. Katika tukio la kwanza huduma ya utume itaongezeka, kwa tukio la pili inaweza kudumaa.

⁴⁴⁵ 1 T. 4:16b,15b; 1 Kor. 15:52b; huu ndio ufufuo wa kwanza, Ufu. 20:5,6

⁴⁴⁶ 1 Kor. 15:52b; 1 T. 4:17a

⁴⁴⁷ Ingawa neno hili ni la ziada ya Biblia, mkusanyiko huu kwa kawaida hujulikana kama unyakuo, 1 T. 4:17a.

⁴⁴⁸ 3:13b,14b

⁴⁴⁹ 4:17b

⁴⁵⁰ Morris, 1976:88,89; Van den Berg, 1975:84,85

⁴⁵¹ Ufu. 11:15b; 19:1 – 20:6

⁴⁵² Mat. 24:14

⁴⁵³ Ebr. 10:23-25

Maswali ya Kujifunza

1. Je, tunapaswa kuwa na mtazamo gani kuelekea Wakristo wanaofasiri matukio ya siku za mwisho tofauti na sisi?
2. Je, ni mkazo gani mkuu katika barua ya kwanza ya Wathesalonike? Na ni mkazo gani katika barua ya pili?
3. Je, ni busara zaidi kutofundisha siku za mwisho kwa kanisa changa na lisilokomaa? Paulo alifanya nini?
4. Ni sababu gani tatu zinazofanya nasi-sheria uzuiliwe?
5. Weka matukio yafuatayo kwa mpangilio unaofaa
 - Kurudi kwa Kristo
 - Ufunuo wa Mpinga Kristo
 - Milenia
 - Dhiki kuu
 - Unyakuo
 - Ufufuo wa kwanza
6. Je, Kanisa litapitia dhiki kuu? Thibitisha jibu lako kutoka kitabuni
7. Je, hatima ya kimmwili na kusudi la Kristo na Kanisa la nyakati zote na mahali popote, itakuwa ni nini, kufufuliwa na kunyakuliwa? Thibitisha jibu lako.
8. Eleza jinsi siku za mwisho yako husanifu misiolojia yako.

5. Ufunuo

Kuna tafsiri nyingi sana za kitabu hiki kuorodhesha. Sababu moja inaweza kuwa kwamba hatujasonga mbele vya kutosha katika siku za mwisho ili kuona waziwazi tunakoelekea. Huenda bado hatujapita ‘mwanzo wa utungu’.⁴⁵⁴ Kadiri wakati unavyosonga mbele, ufahamu wetu wa Ufunuo, tafsiri yake ifaayo ya matukio na mpangilio wao wa kufuatana pengine utakua. Labda hata tutaona makubaliano yanayoongezeka kuhusu maana yake ya kweli.

Wakati huo huo tunapaswa kuhoji matokeo ya mtazamo wetu juu ya Ufunuo. Je, ufahamu wetu unatufanya tulale kwa sababu tunatarajia unyakuo unaokaribia? Au je, inatusukuma kutenda, kwa sababu tunaweza kuharakisha ujio wa Bwana ⁴⁵⁵ kwa maisha matakatifu na kwa kuhubiri injili hadi miisho ya dunia?⁴⁵⁶ Mafundisho yetu ya siku za mwisho yanaweza kuthibitishwa au kukataliwa kwa kuhusika kwetu katika utume kwa ulimwengu. Ikiwa tunaamini kwamba Kristo hatarudi mpaka kuwe na waamini kutoka ‘kila kabila, lugha, jamaa na taifa’,⁴⁵⁷ tutafanya yote tuwezayo kufanya hilo litendeke katika maisha yetu!

Kushuhudia kurudi kwa Kristo kunaweza kuwa kichocheo kikubwa cha kututia moyo katika ushiriki wa utume kwa ulimwengu. Ni nini kingeweza kubariki ulimwengu zaidi ya kurudi Kwake?

Kama Kanisa lingenyakuliwa katika 4:1 kungekuwa na manufaa kidogo kwake kujua kile kinachotokea duniani wakati wa kutokuwepo kwake; Ufunuo ungekoma kuwa Kitabu-Kanisa na kuwa kitabu cha makafiri ‘waliosalia-nyuma’ - bila mtu wa kuufafanua. Ufunuo ni unabii, unaoonyeshwa kwa picha zinazohitaji kufasiriwa na unapaswa kulinganishwa na maandiko mengine ya kinabii ili kupata maelezo yanayolingana.

Inakuwa ngumu zaidi tunapooona picha *mpya* katika Ufunuo: ambazo hatujakutana nazo hapo awali.

⁴⁵⁴ Mt. 24:8; Marko 13:8. Uchungu wa uzazi huongezeka (uhalifu, magonjwa, vita) na majanga ya asili (matetemeko ya ardhi, mafuriko, njaa, ukame n.k.) huikumba dunia. Tunaweza kuwa kati ya Ufu. 6:11 na 12, kati ya muhuri wa 5 na wa 6. Tunaweza kufasiri 6:12-14 kama matukio ya asili au kama picha za hali halisi ya kiroho, lakini hofu ya jumla ya idadi ya watu duniani (mst. 15-17) bado haijaonekana; wala hatukupata matukio ya 7 ya muhuri bado.

⁴⁵⁵ 2 Pet. 3:12

⁴⁵⁶ Mat. 24:14

⁴⁵⁷ Ufu. 5:9; 7:9

Ni lazima tuwe waangalifu tuisome ndani ya maandishi kile ambacho hakipo. Ni lazima ieleweke kwamba Theolojia ya Utume sio mahali pa ufafanuzi wa kitabu cha Ufunuo; bado maelezo na tafsiri fulani haiwezi kuepukika. Hapa kuna baadhi ya mifano:

Jinsi Yesu anavyoelezewa inatukumbusha yale ambayo Danieli aliandika;⁴⁵⁸ Yesu anaeleza maana ya kinara cha taa na nyota mwenyewe;⁴⁵⁹ Upanga mkali ukatao kuwili utokao katika kinywa Chake ni Neno Lake.⁴⁶⁰

Hakuna shaka juu ya *uwezo, matumizi na kutokea mapema* kwa picha zinazoelezea hali halisi ya kiroho kama mifano kwa tafsiri sahihi. Hatari katika kukielezea kitabu hiki *ni kudhania* mambo ambayo hayana uthibitisho wa maandishi. Fikiria kwa mfano *kubusu matokeo* ya unyakuo. Wengine wanaamini kwamba magari na ndege zitaanguka na kuua mamilioni ya watu. Hakuna maandishi yanayoelekeza katika mwelekeo huo. Hatuwezi kuvuka mstari kati ya takwimu za kibiblia na dhana ya mwanadamu, 'kwenda zaidi ya yale yaliyoandikwa'.⁴⁶¹

Kitabu hiki kilikuwa muhimu sana kwa makanisa ya Asia. Waliteswa sana.⁴⁶² Masuala mengi, yanayowahusu, yanashughulikiwa⁴⁶³ lakini umuhimu wake unaenea zaidi. Ufunuo ungeweza kuonekana kama hakikisho la kinabii la historia ya Kanisa na, wakati huo, nyingi bado zinakuja. Inazungumzia *Kanisa linaloteseke la vizazi vyote* - ikiwa ni pamoja na lile la siku za mwisho. Kanisa la kweli la Kristo litateseka daima: katika siku za mwisho mateso hayo yatafanywa hasa na kanisa lililoasi, kahaba wa Babeli.

Ukweli huo unaonyeshwa vyema na 'Kitabu cha Foxe's Martyrs',⁴⁶⁴ lakini kuna mamia zaidi, yaliyoandikwa katika nusu ya 2 ya karne ya 20⁴⁶⁵ na yale ya hivi karibuni zaidi.⁴⁶⁶

⁴⁵⁸ Linganisha Ufu. 1:12-20 na Dan. 7:13

⁴⁵⁹ Ufu. 1:20

⁴⁶⁰ Efe. 6:17b; Ebr. 4:12

⁴⁶¹ 2 Kor. 4:6

⁴⁶² Ufu. 1:9; 2:3,9-11,13

⁴⁶³ Sura ya 2 na 3

⁴⁶⁴ Chadwick, 2001

⁴⁶⁵ K.m. vyeo na Richard Wurmbrand, ndugu Haralan na Ladin Popov, Ndugu Andrew, Jan Pit, nk.

⁴⁶⁶ Mf. Yun, *The Heavenly Man* (2002) na *Back to Jerusalem* (2003) na Paul Hattaway na pengine muhimu zaidi: *Blood and Sorrow*, 2012

Mojawapo ya malengo yanayokataliwa mara nyingi ya kitabu cha Ufunuo, ni. *kulitayarisha Kanisa kuokoka katikati ya mateso* ili 'kusimama imara hadi mwisho'⁴⁶⁷ na 'kutopenda maisha yao hata kufa'.⁴⁶⁸

Kutoka kwa mtazamo wa utume kwa ulimwengu ni wazi kwamba 'mwisho' hautakuja mpaka injili imehubiriwa mpaka miisho ya dunia.⁴⁶⁹ Maeneo haya yatafikiwa tu kupitia mateso makubwa ya kutuma makanisa na dhabihu kubwa za mitume. Idadi fulani ya wafia imani *inabitajika* hata kabla ya mwisho kuja.⁴⁷⁰ Makanisa mengi huota ndoto za mchana kuhusu unyakuo bila kujihusisha katika kuwafikia wale ambao hawajafikiwa. Lakini maneno ya Kristo hayana tafsiri nyingi: hakuna kuhubiri hadi miisho ya dunia kunamaanisha kutokuwa na mwisho (yaani kukamilishwa kwa agizo kuu na *wanafunzi wa Kristo* - ni nani mwingine?), bila hilon ambalo hapawezi kuwa na unyakuo, kwa sababu yote ni makubwa. Tume ya Wakristo itakuwa imekwenda wakati huo.

Kwa mtazamo wa kichungaji, yeyote anayeamua juu ya msimamo wake kuhusu unyakuo wa 'pre-trib, mid-trib or post-trib', lazima ajibu swali: 'Je, ni bora *kuwa* tayari kwa mateso na kutolazimika kuyakabili, au *kutokuma* tayari na bado unapaswa kukabiliana nayo?' Ni afadhali kuwa tayari na kuthibitishwa kuwa si sahihi, kuliko *kutokuma* tayari na kuanguka kwa sababu ya imani zisizo sahihi.

Yesu aliwaambia wanafunzi wake hivi: '*Mtatiwa mikononi mwao, kuteswa na kunama nanyi mtachukwa na mataifa yote* kwa ajili yangu. Wakati huo *wengi watajitenga* na imani ... upendo wa walio *wengi* utapoa'.⁴⁷¹ Swali la kiutekelezaji la 'kabla, katikati au baada ya kabila' halifai kama lile la uchungaji. Je, tuko tayari kukabiliana na mabaya zaidi? Si suala la jema au baya, bali ni nani atasimama kidete hadi mwisho au ataanguka!

⁴⁶⁷ Mat. 10:22; 24:13

⁴⁶⁸ Ufu. 6:9-11; 12:11

⁴⁶⁹ Mat. 24:14

⁴⁷⁰ Ufu. 6:11b

⁴⁷¹ Mat. 24:9,10,12 (maneno ya mlalo ni yangu)

Maswali ya Kujifunza

1. *Ni nini kinachoweza kuthibitika kuwa ni kiashiria bora zaidi cha ufasiri wa kveli wa matukio na mfuatano katika kitabu cha Ufunuo?*
2. *Eleza jinsi mtaalamu wako juu ya siku za mwisho ambavyo huathiri mtaalamu wako juu ya misheji ya ulimwengu*
3. *Eleza jinsi dhana fulani ya siku za mwisho yanaweza 'kwenda zaidi ya yale yaliyoandikwa' kwa uharisi.*
4. *Ni kusudi gani la kitabu cha Ufunuo linalokataliwa mara nyingi?*
5. *Ikiwa idadi fulani ya wafia-imani 'inabitajika' kabla ya mwisho kuja, amua ikiwa wewe mwenyewe ungekuwa tayari kulipa gharama hiyo.*
6. *Kwa mtaalamu wa kichungaji, je, umejiandaa kirobo wakati mateso yanapotokea kuma yasiyoweza kuepukika?*

6. Je, Kanisa liko wapi katika Ufunuo?

Watumishi wa Mungu Wayahudi na watu wa mataifa wametiwa muhuri⁴⁷² ili waweze kutofautishwa na watu wengine na wasidhurike wakati muhuri wa 7 utakapozinduliwa zile baragumu saba.⁴⁷³ 'Nyasi, mmea au mti⁴⁷⁴ hazipaswi kupata kupata madhara' hii huzungumza juu ya waamini katika hatua mbalimbali za kiroho. ukomavu ambao walipokea muhuri wa Mungu, tofauti na wale ambao hawana ishara yake juu ya vipaji vya nyuso zao.⁴⁷⁵ Tunaona hapa jinsi picha na ukweli unavyobadilishana.

Wasiomcha Mungu hawakutubu.⁴⁷⁶ Hii ina maana kwamba watu wa Mungu bado *wako karibu* kuwaita watubu. Watu hawataamini isipokuwa wahubiriwe injili.⁴⁷⁷

Yohana alipaswa kuwahesabu wanaoabudu katika hekalu na kulipima.⁴⁷⁸ *Mvamini* ni hekalu la Roho Mtakatifu kama lilivyo Kanisa:⁴⁷⁹ Anaishi ndani na kati yao. *Kupima* hutathmini ukomavu wa kiroho na *kubesabu* hukagua utimilifu wa nambari. Watumishi wa Mungu⁴⁸⁰ bado *wako* wakati viongozi wao wakuu, mashahidi wawili, wanatimiza huduma yao ya miaka 3½.

Jinsi tunavyofasiri Ufunuo, inahusiana na jinsi tunavyoelewa kronolojia yake. Ingawa maoni yanatofautiana, ningependa kushiriki nawe mambo yafuatayo:

Kitabu *bakiwezi* kusomwa kama masimulizi ya mpangilio wa matukio. 'Dunia' na 'sura za mbingu' hufuatana upesi sana, hivi kwamba kupata matokeo ya mpangilio wa matukio au hata kufasiri kutokana nazo huonekana kuwa jambo lisilopatana na akili. Yohana 'alisafiri' mfululizo.

⁴⁷² Ufu. 7

⁴⁷³ Ufu. 7, 8 & 11

⁴⁷⁴ 9:4a

⁴⁷⁵ 9:4b

⁴⁷⁶ 9:20,21

⁴⁷⁷ Rum. 10:13-15

⁴⁷⁸ Ufu. 11:1

⁴⁷⁹ 1 Kor. 3:16,17; 6:19

⁴⁸⁰ Ufu. 7:3

Sura ya 1 inaendana na *wakati*, kwa kuwa ufunuo ulifanyika kwa wakati na mahali maalum⁴⁸¹ na bila muda, kwa kuwa Bwana aliyetukuzwa ni yule yule leo kama alivyokuwa wakati ule.⁴⁸²

Sura ya 2 na 3, iliyoandikwa kwa ajili ya makanisa saba katika Asia, inaendana na *wakati*. Bado zinabeba jumbe zinazofaa kwa Kanisa la leo na zinaweza pia kuwakilisha enzi za historia ya kanisa. Baada ya ‘sura tatu za dunia’ ‘sura za mbingu’ mbili zinafuata, lakini yale yanayofafanuliwa katika sura ya 6-11, yawe yanaonekana mbinguni au duniani, yana matokeo duniani: Mpango wa Mungu, ulioandikwa katika kitabu cha kukunjwa na kufunguliwa mbinguni, hujieleza duniani katika mihuri, tarumbeta na mabakuli.

Sura ya 4 na 5 yanafuatana na *wakati*: Yohana aliona yale yaliyotukia mbinguni wakati huo,⁴⁸³ lakini pia baadhi ya matukio ya *mwisho wa wakati*.⁴⁸⁴ Haya yanaonyesha utimilifu wa mpango wa wokovu wa Mungu: sasa tunaona watu kutoka makabila yote na lugha; watu na mataifa mbele ya kiti cha enzi cha Mungu. Hatimaye, Yohana anaona uhalisi fulani *wa milele*.⁴⁸⁵

Tunaona historia ya kanisa kuanzia mwanzo hadi mwisho ⁴⁸⁶ na kisha ya amani.⁴⁸⁷ Sura hizi hazifanyi mlolongo wa matukio usiokatizwa; tunaiona historia mara mbili, kwa mitazamo tofauti. Maelezo ya *kwanza* yanazungumzia historia nzima ya kanisa;⁴⁸⁸ ya pili hasa kuhusu siku za mwisho:⁴⁸⁹

⁴⁸¹ B.K 95, kwenye kisiwa cha Patmo

⁴⁸² Ebr. 13:8

⁴⁸³ Ufu. 4:1; 5:1-5

⁴⁸⁴ 5:9,10; 7:9

⁴⁸⁵ Ufu 4:2-11; 5:6,11-14

⁴⁸⁶ Sura ya 6-19

⁴⁸⁷ 20:4

⁴⁸⁸ 6:1 – 12:3

⁴⁸⁹ 12:4 – 19:21

Maelezo ya Kwanza	Maelezo ya Pili	Kufanana
6:1-11	12:1-3	Historia kamili ya kanisa
6:12-11:19	12:4-19:21	Siku za mwisho za historia ya kanisa
6:1,2 Farasi mmoja mweupe	19:11-16	Yesu Kristo
	Farasi wengi weupe	
7:1-9	14:1-5	"Umati" wa 144,000
11:15-17	19:4-9	Ufalme wa Mungu unaendelea Duniani
11:18-19	14:17-18:24; 19:2,3, 17-20:3	Hukumu ya mataifa na Babeli; Shetani anafungiwa
Historia ya Kanisa Sambamba katika Ufunuo		

Yohana anaeleza tarumbeta ya 7 kuwa ni ‘kubwa’, ‘mwisho’ na ‘wito wa tarumbeta’,⁴⁹⁰ yote yanahusiana na ufufuo,⁴⁹¹ mara baada ya kifo cha wafia imani wa mwisho,⁴⁹² kabla tu ya kurudi kwa Kristo.⁴⁹³

Mengi yanatokea katika mistari michache, karibu kwa wakati mmoja: wafia imani wa mwisho wanauawa na miili yao kulala katika mitaa ya Yerusalemu kwa siku 3½⁴⁹⁴ kama vile Yesu alivyouawa na kulazwa kaburini kwa siku tatu; wanafufuliwa kutoka kwa wafu kama Yesu alivyokuwa⁴⁹⁵ na wanaamriwa ‘kupanda juu hapa’, kama Yesu alivyopaa mbinguni.⁴⁹⁶ Huu ndio unyakuo: unajumuisha mashahidi wawili na wote ambao bado wako hai na ndani ya Kristo. Baada ya ufufuo walio hai katika Kristo watabadilishwa⁴⁹⁷ na tetemeko la ardhi litafuata, kama vile Yesu alipofufuka.⁴⁹⁸ Baada ya kukutana na Yesu angani,⁴⁹⁹ wanarudi duniani ambapo Ufalme wa milenia utasimamishwa⁵⁰⁰ ambapo karamu ya arusi ya Mwana-Kondoo itatokea,⁵⁰¹

⁴⁹⁰ Linganisha Ufu. 11:15 na Mat. 24:31 (sauti), 1 Kor. 15:52 (mwisho) na 1 Thes. 4:16 (mwito wa tarumbeta)

⁴⁹¹ Hiyo ni kuwa ufufuo *wa* 1. Ni wale tu waliokufa katika Kristo ndio wanaofufuliwa (1 Thes. 4:14; Ufu. 20:6a). Katika ufufuo *wa* 2 (mwisho wa Milenia), wengine wote watahukumiwa kwenye kiti kikubwa cheupe cha enzi (20:5,11-15)

⁴⁹² 11:7,11,12

⁴⁹³ 1 Thes. 4:15; tazama pia Zek. 9:14

⁴⁹⁴ Ufu. 11:7-9

⁴⁹⁵ 11:11; Mat. 28:6

⁴⁹⁶ Mdo. 1:9

⁴⁹⁷ 1 Kor. 15:51-53

⁴⁹⁸ Ufu. 11:13; Mat. 28:2

⁴⁹⁹ 1 Thes. 4:17

⁵⁰⁰ Ufu. 20:4-6

⁵⁰¹ 19:1-7. Biblia iko kimya kuhusu mahali au wakati wa Karamu hii. Dhana yeyote haina msingi wa kithetolojia

pengine baada ya kumaliza hukumu.⁵⁰²

Kwa kudokeza hakuna ‘kuja kwa siri’ kwa Bwana kwa waumini tu na baadaye ‘kuja hadharani’ kwa wengine, ambao walikuwa wameachwa nyuma. Biblia inazungumza juu ya ujio wa pili, sio ule uliogawanyika mara mbili; vinginevyo kungekuwa na ujio wa sekunde mbili. Kristo anarudi kukaa, si ‘kutunyakua’ kisha kurudi mbinguni na kuwaacha wengine wapishe. Kwa nini aje, kama hakukusudia kukaa? Je, ‘mtu wa uzao wa mtukufu hakuenda ... ili kutawazwa kuwa mfalme *kisha arudi*’?⁵⁰³

Hatuwezi kuhitimisha kitu kingine chochote isipokuwa kwamba Kanisa liko karibu wakati wa kitabu kizima cha Ufunuo. ‘Mwisho’ unasemwa mara mbili,⁵⁰⁴ ikiwa ni pamoja na kuuawa kwa watakatifu, ufufuo, kunyakuliwa, kurudi, ushindi juu ya Mpinga Kristo, hukumu, karamu ya arusi na kukamilishwa kwa Ufalme. Baada ya yote, itakuwa na manufaa gani kutoa ufunuo huu kwa Kanisa, ikiwa Kanisa halina uhusiano wowote na utekelezaji wake?

Maswali ya Kujifunza

1. Je, ni hoja gani kuu mbili za mwandishi, ambazo Kanisa lipo katika kipindi chote ambacho kitabu cha Ufunuo kinaeleza?
2. Eleza mambo mengi yanayotokea kulingana na maelezo ya Ufu. 11:7-19 kwa mpangilio sahihi.
3. Eleza kwa nini na jinsi gani bado tunatarajia kurudi mara moja kwa Kristo.

⁵⁰² 11:18,19

⁵⁰³ Luka 19:12 (maneno ya mlalo ni yangu)

⁵⁰⁴ Katika Ufu. 11 na 19

Sura ya V

Kilele

Tumefika mwisho, kwenye kilele kikuu: katika sura hii tunaona mada zote kumi na mbili za kitume, ambazo tuliona mwanzo wake katika kitabu cha Mwanzo, zikitimia kikamilifu. Kiinitete cha Mwanzo kimefikia ukomavu kamili. Kwa sisi hii bado ni siku zijazo.

Hebu niulize swali tena: ni dini gani inaweza kulinganisha na imani ya kibiblia? Ni kitabu gani, zaidi ya Biblia, hutuambia nini hasa wakati huo ujao? Ni kitabu gani kingine, chenye unabii, kinaweza kudai usahihi wa 100% kwa karibu 80% ya unabii wake wote ambao tayari umetimia? Nani ana ujasiri wa kutosha wa kutilia shaka kwamba 20% iliyobaki ambayo bado haijatimia, pia itatimizwa kwa usahihi usio na dosari?

Kuanzia hapa tulipo hali itakuwa mbaya zaidi katika ulimwengu wote, lakini hiyo haimaanishi mwisho wake. Mwisho utakuwa utukufu usio na kifani, uzuri, afya, haki, faraja, uadilifu, mengi ya kila kitu, bora kwa wote wanaoweka tumaini lao katika Yesu Kristo na hivyo kupatanishwa na Mungu.

Hebu tuendeleo kwenda ulimwenguni kote kama Kristo alivyotuamuru, mradi tu kuna siku ya kufanya kazi, kuokoa wengi iwezekanavyo kwa ujumbe huu mzuri. Ili kuwafanya washiriki katika paradiso mpya, chini ya utawala wa Yesu Kristo.

Mada Kumi na Mbili za Kitume katika Ufunuo Zimetimizwa

Mada zote kumi na mbili tulizozibainisha katika Mwanzo zinapata kilele chake katika Ufunuo: zimeendelezwa kikamilifu na yote yaliyohitaji kusemwa na kufanywa, sasa yametukia, ambayo yanaonyesha maneno ya mwisho ya Yohana katika kitabu cha Ufunuo.

Misio Dei (Mada ya 1) imefikia kikomo. Ubinadamu umeokolewa na kwa mara nyingine tena ushirika kati ya Mungu na mwanadamu umekuwa usiozuliwa. Mungu anaweza tena kujidhihirisha kwa watu, kama alivyofanya wakati Adamu na Hawa walipotembea katika bustani ya Edeni kabla hawajaanguka dhambini.⁵⁰⁵ Sura ya kimungu na ya kibinadamu, pamoja na matembezi na mazungumzo yameunganishwa tena na kuunganishwa, yakifanyika katika kiti cha enzi cha Mungu, kama alivyokusudia awali.⁵⁰⁶ Ushirikiano kamili wa kimungu na wa kibinadamu sasa unatimizwa.⁵⁰⁷

Kazi ya Kanisa ya utume kwa ulimwengu (Mada ya 2), *Misheni Ekelesia* pia imekamilika. Kanisa lilishirikiana na Mungu katika utume wake kwa ulimwengu. Mungu anapomaliza, hakuna kazi tena kwa Kanisa kufanya kuhusiana na wokovu wa watu. Kazi mpya ya washiriki wa Kanisa sasa itakuwa kutawala pamoja na Kristo milele na milele. Biblia inakaa kimya kuhusu sheria hiyo itakavyokuwa, lakini inaweza kutarajiwa kuwa ya kisisimua zaidi ya kuwazia.⁵⁰⁸

Tatizo la dhambi ya mwanadamu (Mada ya 3) haipo tena.⁵⁰⁹ Uwepo wa dhambi unaweza kuwa suala lililosahaulika, au angalau suala ambalo halina ushawishi kwa waamini wa uzima wa milele wanafurahia. Ikiwa bado kuna kumbukumbu ya dhambi, itakuwa ni ile ambayo haina hisia tena, kama hatia au maumivu. Kama vile dhambi imefafanuliwa kuwa ni ‘kukosa alama’, ‘alama’ sasa haiwezi kukosa tena, kwani watoto wote wa Mungu wamekuwa kama Kristo, tangu kurudi Kwake.⁵¹⁰

⁵⁰⁵ Mwa. 1 & 2 zinaakisiwa na Ufu. 21 & 22: ‘sura 4 pekee zisizo na dhambi’ katika Biblia.

⁵⁰⁶ Mwa. 1:26,28

⁵⁰⁷ Mistari inayoonyesha mada ya 1: Ufu. 1:1b; 5:6c; 11:3a & 22:6a,16a

⁵⁰⁸ Mistari inayoonyesha mada ya 2: Ufu. 1:11,19; 10:8b,9b,11; 11:1b,3b; 22:6b,16b.

⁵⁰⁹ Mistari inayoonyesha mada ya 3: Ufu. 2:4,5a,9b,20,21b; 3:1c,15a,16a,17; 6:4; 9:20,21; 11:2b;13:3b,4,8a,12b; 14:8b,9,11b; 16:2b,6a,9,11,21b; 17:2,4b-6a,13,14a; 18:3,5,7b,9a,24; 19:2b,19,20b; 20:9a; 21:8a; 22:11a,18a,19a

⁵¹⁰ 1 Yoh. 3:2

Asili ya dhambi, shetani (Mada ya 4) imeondolewa. Baada ya kurudi kwa Kristo, mwanzoni mwa Milenia ya amani, amekuwa amefungwa kwa kipindi hicho, na kuachiliwa kwa muda mfupi tu mwishoni mwa kipindi hicho. Kufikia wakati Yerusalemu Mpya inaposhuka kutoka mbinguni, hakuna shetani au roho mwovu atakayepatikana popote pengine ila katika ziwa la moto, hatarudi tena.⁵¹¹

Suluhu la Mungu kwa tatizo la dhambi (mada ya 5) kimekamilika. Wote waliotaka kuokolewa wameokolewa, kwa kupatana na suluhisho lake. Mungu daima ametoa njia moja tu ya wokovu na kilele cha njia hiyo moja hupatikana katika damu ambayo Kristo alimwaga pale Kalvari. Damu hii ilimwagika ili ‘kuzichukua dhambi za ulimwengu’.⁵¹² Na hakika: dhambi haipatikani tena popote.⁵¹³

Suluhu zilizotengenezwa na mwanadamu kwa tatizo la dhambi (Mada ya 6) zimethibitisha kutofanya kazi na hatuoni karibu mistari yoyote katika Ufunuo inayoonyesha mada hii.⁵¹⁴

Mwana wa ahadi (Mada ya 7) ametimiza yote ambayo Baba aliahidi.⁵¹⁵ Hatupaswi kushangaa kwamba Ukristo katika Ufunuo una nguvu sana.⁵¹⁶ Tazama pia jedwali hapa chini:⁵¹⁷

⁵¹¹ Mistari inayoonyesha mada ya 4: Ufu. 2:9b,10a,13,24b; 3:9a; 8:11; 9:1b,2a,3-5,7-11,15-19; 11:7b; 12:3,4,7b-9,10b,12b,13,14b-17a; 13:1-3a,4-7,11-17,18b; 16:13,14; 17:3b,7b-14,16; 18:2b; 19:19a,20a; 20:2,3,4c,7,8a,10a. Katika kitabu cha Ufunuo Shetani anafunuliwa zaidi kuliko wakati mwingine wowote

⁵¹² Yoh. 1:29

⁵¹³ Mistari inayoonyesha mada ya 5: Ufu. 1:2,3,5,6; 2:5b,7,10b,11,16a,17,21a,22b,25,26a,29; 3:2,3a,4-6,10-13,18-22; 5:9b; 7:10,14b; 12:10a,11; 13:8b,9,10b; 14:1b,3b-7,12,13; 15:2b; 18:4; 19:1b; 20:4d,6; 22:11b,14,17b

⁵¹⁴ Kuna machache tu kwa mada ya 6: yaani 2:6,15

⁵¹⁵ Mapema Mwanzo 3:15 na mamia ya nyakati tangu hapo

⁵¹⁶ Mistari inayoonyesha mada ya 7: Ufu. 1:1,2,5-7,9,13-18; 2:1b,8b,12b,18b; 3:1b,7b,14b; 5:5-7,9,12,13; 6:1-3a,5a,7a,9a; 7:9b,10,17a; 11:15; 13:8b; 14:1,4,13a,14; 15:3a; 17:14; 19:11-16,19b; 20:4b; 21:14b,22b,23b,27b; 22:3b,7,12,13,16,20,21

⁵¹⁷ Aebi, 1978:198,199, toleo fupi, sio lazima kuakisi maoni ya mwandishi huyu.

Nafsi ya Yesu Kristo	Katika Kitabu cha Ufunuo
Katika ubinadamu Wake	1:13; 5:5; 22:16
Katika uungu Wake	1:8,17; 2:8,18; 3:7,14; 4:8; 11:15; 12:10; 19:11
Katika huduma yake ya ukombozi	1:5; 5
Katika kufufuka kwake	1:5,18; 2:8
Katika kurudi Kwake	1:4,7,8; 4:8; 19:6; 22:7,16
Katika hukumu yake	1:16,18; 2:18,23; 19:2,12; 20:12; 22:7,12,14
Katika uhusiano wake na Kanisa	1:16; 2:1; 3:14; 17:14; 22:16
Katika uhusiano wake na Dunia	1:5; 17:14; 19:16

Kusudi la Mungu la ulimwengu wote (Mada ya 8) imekamilika. Injili imetolewa kwa jamaa zote za dunia, kama vile Mungu alivyoahidi kwa Abramamu hapo awali.⁵¹⁸ Hili si jambo kuu katika kitabu cha Ufunuo.⁵¹⁹

Nini familia hizi za dunia zinajumuisha, tunaona kwa uwazi sana katika dhana ya mataifa (Mada ya 9). Hakuna hata mmoja anayekosa wawakilishi mbele ya kiti cha enzi cha Mwana-Kondoo. Mkabila yote ya watu 16,700, kulingana na hesabu ya Mradi wa Joshua, yapo. Dhana ya ‘makabila ya watu wasiofikiwa - au waliofikiwa kwa uchache zaidi’ haipo tena. Hata walio mbali zaidi miongoni mwao wamefikiwa.⁵²⁰

Mji wa Babeli, pamoja na muundo mkuu wa kidini na kisiasa wa ulimwenguni pote ambamo ulikua ndani yake hatua kwa hatua (Mada ya 10) umeharibiwa kabisa. Hakuna mateso, dhuluma, uasherati, uchawi, choyo au laana.⁵²¹

Watu wote wamehukumiwa kulingana na matendo yao. na uchaguzi wa wale waliokataa wokovu hatimaye umeheshimiwa (Mada ya 11). Haingeweza kuwa kwa njia nyingine: mwanadamu alipoumbwa akiwa na uhuru wa kuchagua, Mungu alichagua kuheshimu matokeo ya maamuzi ya mwanadamu, hata ikiwa hilo lilimaanisha kwamba alimwasi Mungu.

⁵¹⁸ Mwa. 12:3

⁵¹⁹ Kuna machache tu kwa mada ya 8: yaani Ufu. 4:11; 5:9b-14; 7:12,17

⁵²⁰ Mistari inayoonyesha mada ya 9: Ufu. 1:7b; 2:26b,27; 5:9b,10; 7:4-10; 10:11; 11:2b,9,10a; 11:18a; 12:5a; 13:7b; 14:1-5,6b,8,15b,16,18b; 15:4b; 16:14b,16,19a; 17:2,12,15-17,18b; 18:3,9a,10a,11a,14a,15a,17b,23b; 19:15,18,19a; 20:3b,8b; 21:24,26; 22:2b

⁵²¹ Mistari inayoonyesha mada ya 10: Ufu. 2:6,14,15,20; 9:20b,21; 13:13-17; 14:8; 16:19b; 17:1b-7,16,18a; 18:2-24

Kwa mara ya mwisho, kitabu cha Ufunuo kinasisitiza sana kanuni hii ya kwamba kupoteza wokovu kunamaanisha hukumu.⁵²²

Mada ya mwisho (12), kuanzia kama jozi sahili za ndugu wa kimwili katika Mwanzo, hatimaye imekua na kuwa Mwili wa Kristo uliotukuzwa, unaojumuisha yote kwa watu waaminio, wanaoishi milele, wakiwa wametoka katika mataifa yote, makabila, jamaa na lugha, ambao watakuwa watawala wenzi wa Mungu milele na milele.⁵²³ Yeyote anayechukua muda kusoma maandishi ya marejeleo yaliyo hapa chini atagundua kwamba baadhi ya mistari na mada zinaungana.⁵²⁴ Mfano mmoja tu: katika 14:1,4 mandhari 5, 6, 9 na 12 ni. kupatikana kwa wakati mmoja.

Kwa hili tumefikia mwisho wa uchunguzi wetu wa mada kumi na mbili za kitume, ambazo tayari tumeona asili yake katika kitabu cha Mwanzo.

Inawezekana kupata marejeo yote ya matukio mengine ya mada hizi kumi na mbili katika vitabu vya Biblia vilivyosalia.

⁵²² Mistari inayoonyesha mada ya 11: Ufu. 2:5c,16b,22a,23a; 3:3b,16b; 6:5b,6b,8,10b, 12-14,16b,17; 8:5-9:19; 11:5,6,10b,13,14,18a,c,19b; 14:8,10,11a,18-20; 15:1,2a,6a, 7 - 17:1,16b; 18:6-10,14-17a,18,19,20b-24; 19:2a,3b,15,17-21; 20:2-4a,9c,10,15; 21:8b; 22:18b,19b

⁵²³ 22:5b

⁵²⁴ Mistari inayoonyesha mada ya 12: Ufu. 1:4,9a,11,20; 2:1 - 3:21; 5:9b; 6:11b; 7:4-10,14-17; 11:3-7a,8-12,18b; 12:5,10b,11,17b; 13:10a; 14:1,3-5; 19:1a,3a,6-9,10b; 20:9b; 21:9b,10b-27; 22:9,15,17a,21

Viambatanisho

Utangulizi

Mada mbili tofauti zinachukuliwa kuwa kiambatanisho kwa sababu rahisi kwamba hakuna hata moja kati ya hizo zinazolingana na aina zozote za sura zilizotangulia.

Ya kwanza, kuhusu wanawake katika huduma (misheni) ni insha ambayo ni ya ulimwengu ambapo Biblia na utamaduni hukutana. Hii inakuwa dhahiri, kila wakati ninapojadili na wanafunzi utume, k.m. katika Afrika, ambapo maoni kuhusu uhusiano wa mwanamume/mwanamke na mume/mke hutofautiana sana na yale ambayo kwa kawaida tunayaona katika nchi za Magharibi. Jambo la maana, sio jinsi tunavyofikiri katika nchi za Magharibi au kufikiri katika Afrika, lakini kile ambacho Biblia yetu ya kitamaduni inatufundisha sisi sote. Sasa kwa vile Wakristo wa Ulimwengu Unaoendelea zaidi na zaidi, wanaume na wanawake, wanashiriki katika misheni ya ulimwengu, masuala haya lazima yapitiwe tena.

Ya pili ni aya ya asili zaidi ya misiolojia, ambayo ninalinganisha usuli wa Waafrika wengi na wasifu wa wastani wa makabila ya watu yaliyosalia ambavyo hayajafikiwa ulimwenguni. Hitimisho halitakuja kama mshangao kwa waangalizi wengi wa mielekeo ya utume katika Ulimwengu Unaoendelea.

1. Wanawake katika (Utume) Huduma

Mada ya wanawake katika huduma (misheni) imezua mjadala mkubwa. Kabla ya Vita vya Kidunia vya pili ilichukuliwa - hata katika nchi za Magharibi - kwamba wanawake hawapaswi kuhubiri neno kanisani na hawakuonekana katika majukumu ya uongozi. Kwa mtazamo wa kwanza ilionekana kuwa na uhalali wa kibiblia kwa hili. Tangu takriban 1960 majadiliano haya yamekuwa makali, hasa katika nchi za Magharibi, na tathmini ya kibiblia ya mawazo ya kimapokeo dhidi ya hoja mpya zaidi za kupinga inaonekana kuwa muhimu.

Ninapendekeza kukaribia mada hii na 'funguo tatu za ufahamu'. Ya kwanza ni *utamaduni*, unaoweza kujadiliwa, kwa sababu unatofautiana, kulingana na enzi na eneo. Ya pili ni *utaratibu wa umbaji wa Kimungu*, usioweza kujadiliwa, usiotegemea mazingira ya nje. *Hatimaye, roho ya maandiko ya Biblia* inapaswa kugunduliwa, nia ya kina ya msingi, badala ya kusoma maandishi bila kuzingatia hivyo. Wakati funguo hizi zinashughulikiwa vizuri, inatumainiwa kwamba kutakuwa na kidogo kushoto kupigana.

Ufunguo wa kitamaduni unaweza kuitwa '*Kubadilika katika Masuala ya juu yanayobadilika*'. Kwanza lazima tutathmini maneno ya Paulo na Petro⁵²⁵ yalimaanisha nini kwa *wasomaji wao wa awali* katika Milki ya Kirumi ya karne ya 1. Kisha tunapaswa kuchunguza ni kwa njia gani utamaduni huo unatofautiana na wetu na ujumbe wake ni kwa ajili ya wakati na utamaduni wetu. Kwa njia hii hatutupi maneno yao, bali jaribu kuwaelewa katika *muktadha wa zama na eneo letu*. Hili ni la lazima, tusije tukazama katika mamboyasiyofaa ya kifasiri ambayo yanaficha ujumbe wa leo.

Tunaposoma 1 Kor. 11 tungejibu maswali ya Paulo tofauti na jinsi anavyojibu. K.m. katika wakati wetu haiwezi kuchukuliwa kuwa haifai kwa mwanamke kuwa na nywele fupi (hasa katika Afrika!) au kwenda kanisa bila kofia. Na ingawa nywele ndefu kwa mwanamume zingechukuliwa kuwa zisizofaa katika duru fulani, wengi wangekubali kwamba kuziita 'zisizo na heshima' ni jambo lisiloeleweka kidogo.

Katika utamaduni wa Kiyahudi nywele ndefu kwa wanaume zilikubaliwa na zinakubaliwa kwa kawaida. Hii inaonyesha kwamba Paulo katika barua zake alizingatia utamaduni wa *Kirumi na Wagiriki* wa karne ya 1,

⁵²⁵ 1 Kor. 11:3-7,11-15; 14:26,33,34,35,39,40; Efe. 5:21-24,32,33; 1 Tim. 2:8-12; 1 Pet. 3:1a,3-7

badala ya utamaduni wa *Kiyahudi* wa karne ya 1. Kwa hiyo, mitindo ya nywele ni ya jamii ya *masuala ya nje ya kitamaduni*.

Halafu inakuja suala la kwamba wanawake wanapaswa kukaa kimya kanisani. Paulo hawezi kuwa alimaanisha hivyo kwa maana kamili, kwa sababu anawaruhusu wanaume na wanawake kuomba, kutoa unabii na kunena kwa lugha. Kwa kuwa wanawake kwa kawaida hawakuwa na elimu ya kutosha, kulikuwa na mambo mengi zaidi ambayo hawakuelewa. Hilo lilikuwa sawa, mradi tu hawakukatisha ibada kwa kuuliza maswali kwa sauti. Paulo anashauri afadhali kuuliza maswali nyumbani. Fedheha anayoitaja hupatikana zaidi katika kukatishwa kwa matukio kuliko kuzungumza kwenyewe. Huenda Paulo pia aliwajali wanawake kwamba hawangejiaibisha wenyewe kwa kuuliza maswali ‘bubu’. Mikutano inapaswa kuwa ya utaratibu na kila mtu, pia wanawake, waliruhusiwa kushiriki kwa sauti.

Pia kifungu katika Timotheo⁵²⁶ kina vipengele vya kitamaduni: kuinua mikono, kuvaa nguo, kuvaa vito na mafundisho. Inaonekana kwamba Paulo hakuwa na tatizo na wanawake waliokuwa wakifundisha, mradi tu walihitimu katika maana ya kibiblia ya neno hilo, sawa na jinsi wazee na mashemasi wanapaswa kustahili katika maana ya tabia na tabia ya Kikristo.

Kile ambacho kwa ujumla huonekana kama mavazi ya hesbima na ya hesbima katika tamaduni ya mtu, huwa havivunjiki hesbima au visivyofaa kwa sasa mtu anapoingia kanisani.

Kifungu katika Timotheo ambapo Paulo anasema kwamba hataruhusu wanawake kufundisha lazima izingatiwe katika muktadha wa wakati, mahali na hali. Yeyote asiyejua kuhusu vipengele hivi anaweza kufikia hitimisho lisilo sahihi kwa urahisi. Huko Efeso ambako Timotheo alikuwa akichunga, tayari kulikuwa na ushawishi wa wagnostic: watu waliodai ujuzi wa hali ya juu, wa siri, mara nyingi wakienda sambamba na maisha ya kujitakia au maisha ya uasherati.⁵²⁷ Wanawake waliofundisha fundisho hili la uwongo, la syncretistic pia walitumia hirizi za ngono kuwavuta wanaume mawazo yao. Bila shaka kusema kwamba haya hayakuwa mafundisho ya uwongo tu, madhara yake yalikuwa tabia na mitazamo isiyo ya kiadili.

⁵²⁶ 1 Tim. 2:8-12

⁵²⁷ Paulo anapinga mafundisho haya kwa uwazi katika barua yake kwa Wakolosai.

Kwa hiyo, Paulo aliposema kwamba hataki ‘wanawake wafundishe’, alirejelea aina hii ya wanawake, katika wakati na eneo hilo; si kwa wanawake kwa ujumla. Baada ya yote, hii ndiyo tukio pekee ambapo anasema hivyo, ambayo inafanya kuwa msingi mwembamba wa msingi wa mafundisho juu ya hili, ambalo linafunga zaidi ya nusu ya Ukristo. Ibilisi angependa!

Ufunguo wa pili⁵²⁸ unahusu utaratibu wa Uumbaji wa Kimungu na Kutobadilika kwa Maadili: Mungu ndiye kichwa cha Kristo, Kristo ndiye kichwa cha Kanisa (mwanamume ndiye anayewajibika kwanza); mwanamume ni kichwa cha mwanamke. Kwa sababu ya muktadha huu hakuna tishio kwa thamani au nafasi ya mwanamke. Amri hii inatoa ulinzi na usalama wake. Majaribio ya kike ya kuvunja utaratibu huu ni ya kipuuzi kama vile mtu anayejaribu kunyakua cheo cha Kristo kama mkuu wa Kanisa. Inabidi kuwe na mtu anayebeba jukumu la mwisho na mwenye mamlaka ya kuchukua maamuzi wakati hakuna mwafaka unaoweza kufikiwa. Mtu huyo hata hivyo, anawajibika kwa Aliye juu yake kwa mpangilio Wake wa uumbaji.

Suala ni kutowandhi Wakristo wenye maoni tofauti, hasa wale ambao ukosefu wao wa ufahamu katika mambo haya ungeainishwa na Paulo kuwa ‘dhaifu’.

Kifungu cha Petro⁵²⁹ kinaonyesha kawaida ya uzuri wa ndani, ufunguo wetu wa tatu. Inahusu jinsi tunavyoenenda, wanaume na wanawake, na kuhusu kuonyesha tunda la upendo wa Kristo katika maisha yetu. Katika mtazamo kama huo hakuna nafasi ya kutawala mtu juu ya mwingine. Je, tunatamani roho ya upole na upole ndani ya wake zetu? Kristo anatarajia vivyo hivyo kutoka kwetu, wanaume.

Badala ya kuwakosoa wanawake kwa sababu ya majukumu fulani, tunapaswa kuwatendea kwa upendo, heshima na shukrani. Tukifanya hivyo, tofauti tulizokuwa tunapigania zitapungua. Zaidi ya hayo, ni mwanamke gani Mkristo ambaye hatapenda kujitiisha chini ya uongozi wa mwanamume ambaye kweli anatenda katika Roho wa Kristo?

Sasa rudi kwenye uutume. Mitume wanaposafiri ‘wana haki ya kuchukua mke aliyeamini pamoja nao’.⁵³⁰ Je, kuna uwezekano kwamba wanawake hao waliacha familia zao na kutumia pesa za usafiri, ili tu kuwaweka waume zao?

⁵²⁸ Efe. 5:21-24,32,33

⁵²⁹ 1 Pet. 3:1a,3-7

⁵³⁰ 1 Kor. 9:5

Au ingekuwa wamekuja kuhudumu? Wangehudumuje kwa ‘kukaa kimya kanisani’?

Paulo anapowaita watu wa ukoo wake Androniko na Yunia (si Yunias, Jinsia ya kiume ya jina hilo) ‘wenye kutokeza miongoni mwa mitume’ na ‘amekuwa gerezani’ pamoja nao⁵³¹, basi kuna uwezekano gani kwamba mtume huyo wa kike alikuwa gerezani kwa ajili ya ‘kubaki gerezani. kimya’? Na vipi kuhusu wafanyakazi wenzake wengine wa kike Afia, Euodia, Sintike, Mariamu, Persisi, Fibi, Trifena na Trifosa? Bila kumsahau Prisila, mke wa Akila. Kwa pamoja walimfundisha Apolo na Paulo anawaheshimu kama ‘wafanya kazi pamoja katika Kristo Yesu, waliohatarisha shingo zao kwa ajili ya maisha yangu’.⁵³²

Hebu tufikirie mara mbili kabla hatujawaambia wanawake wakae kimya. Wanahudumu zaidi kwenye nyanja za mitume kuliko wanaume wanavyofanya. Na je tunapinga hilo?

Masmali ya Kujifunza

1. Eleza funguo tatu zinazotumiwa kufasiri masuala ya kitamaduni katika Biblia
2. Eleza suala la ‘nywele’ za kiume katika utamaduni wa Kiyunani dhidi ya Wayahudi katika karne ya 1.
3. Eleza jinsi neno ‘wanawake wanapaswa kunyamaza kanisani’ kinaweza kueleweka kwa usahihi zaidi kuliko inavyodhaniwa kimapokeo.
4. Eleza kwa nini Paulo alimwandikia Timotheo kwamba ‘wanawake wasifundishe’, kwa kutumia ujuzi wako wa kanisa la karne ya 1 buko Efeso.
5. Eleza kanuni ya ‘uzuri wa ndani’ kwa wanaume na pia wanawake
6. Je, unaweza kuvapinga wanawake wanaotamani kububiri kanisani kwako? Je, una boja gani za kibiblia kuunga mkono maoni yako?

⁵³¹ Rum. 16:7

⁵³² 16:3,4

2. Karama za Ukombozi za Kanisa katika Ulimwengu Unaoendelea

Ni imani yangu kwamba Kanisa katika Ulimwengu Unaoendelea ni kubwa kwa idadi na lina karama nyingi za ukombozi. Tunapotumia takwimu za Patrick Johnstone za 2001⁵³³ tunaona kwamba Kanisa katika Amerika ya Kusini na Karibiani, Asia na Afrika kwa pamoja ni takriban milioni 1,174 (Wakristo wote) na milioni 304 kati yao ni Wainjilisti. Ikiwa tu kila Wainjilisti 1,000 wangetuma na kusaidia mmisionari mmoja tu, Kanisa katika sehemu hiyo ya ulimwengu pekee lingeweza kutuma zaidi ya wamisionari 300,000. Kwa sasa idadi halisi ni karibu 92,000 (bila kujumuisha Visiwa vya Pasifiki) na jumla ya idadi ya wamishonari katika ulimwengu wote ni zaidi ya 200,000 tu. Nambari hii ya mwisho inajumuisha ulimwengu wote wa Magharibi ⁵³⁴

Ingekuwa rahisi kwa nyenzo nzuri kama vile Johnstone's karibu, kuchezea takwimu za wamishonari kwa muda mrefu, lakini basi tunaweza kukosa uhakika kwa urahisi. Kanisa lisilo la Magharibi lina karama muhimu za ukombozi na kwa wingi. Kwa kushangaza, baadhi ya hayo hutokana na mateso ya wanadamu tunayopata kutokana na ripoti za vyombo vya habari, ikiwa si kutokana na uzoefu wa moja kwa moja. Inashangaza, kuna uwiano kati ya karama hizi za ukombozi na wastani wa 'wasifu-watu ambao hawajafikiwa' - ikiwa kitu kama hicho kipo kabisa - tunachopata tunapotazama makundi mengi ya watu ambapo injili bado haipatikani.

Suala muhimu ni kwamba, tunatambua kwamba vikundi vya watu ambao hawajafikiwa viko katika hali hiyo kwa sababu tano nzuri:

Kwanza, kuna kipengele cha kimwili (umbali, ukosefu wa barabara na njia zisizopatikana za usafiri).

Pili, tunaona masuala ya utamaduni (kutengwa na tamaduni nyingine, na jamii zilizofungwa kiasi).

Katika nafasi ya tatu tunakabiliwa na matabaka tofauti ya kijamii (hadhi ya juu/chini: nafasi za kiuchumi na elimu)

⁵³³ Johnstone, 2001:19,29,39

⁵³⁴ Sawa sawa, ukurasa wa 21,34,41,747

Kisha, vipengele vya kizazi vina jukumu (k.m. je, vijana na watoto wasio Wakristo watampata Kristo wakati Wakristo wengi wanapatikana katika vikundi vya wazee?)

Hatimaye, kuna sababu za kidini: kikundi cha watu wasio Wakristo kinaweza kubaki hivyo kwa sababu kikundi cha Wakristo walio wachache kinaogopa kufikia mapendeleo, au kwa sababu kikundi cha Wakristo walio wengi huchelewa kufikia mapendeleo.

Hata kama kitu kama 'wasifu wa wastani ambao haujafikiwa' haipo, bado kuna mambo kadhaa ya kawaida ambayo angalau yanavutia kutazama. Saba kati ya hizo huvutia umakini wetu:

Ya *kwanza* ni asili ya kikabila, ya kijijini (kinyume na asili ya kitaifa, ya mijini) ambayo wengi wanashiriki.

Inayofuata kuna mapokeo ya mdomo (kama tofauti na kusoma na kuandika). *Tatu*, ukosefu wa ajira na umaskini unaosababishwa unaonekana kuwa kanuni, badala ya ubaguzi.

Kipengele cha nne kuna kutokea mara kwa mara kwa majanga ya asili, kama vile ukame, njaa, matetemeko ya ardhi, mafuriko na maporomoko ya udongo.

Kisha kuna tatizo la ugonjwa wa kimwili na kutokuwepo kwa huduma ya kutosha ya matibabu.

Sita, kuna maumivu mengi yanayohusiana na vita, kama vile kukimbia, hofu, kupoteza mali, kiwewe cha kihisia, ulemavu wa kimwili, ubakaji na kifo cha wapendwa.

Hatimaye, wanashiriki mfumo wa imani za kidini za kitamaduni, ambapo utumwa wa kishetani na woga wa pepo wabaya hutawala jamii nzima.

Tunapoangalia historia ya waumini wengi katika Kanisa lisilo la Magharibi, tunaona kwamba wengi wao wanatoka katika asili zinazofanana na kulinganishwa. Wakati Wakristo hawa wamemgundua Kristo kama chanzo chao cha wokovu na kitulizo chao na faraja *katikati ya mateso* kama hayo, wanastahili vizuri zaidi kuwafikia wale waliobakia ambao hawajafikiwa na watu wasiofikiwa zaidi kuliko ndugu zao wa Magharibi.

Hizo za mwisho zinatoka kwa mwelekeo unaopingana kwa kiasi kikubwa, ukizungumza kitamaduni, ambao mara nyingi hujumuisha ukosefu wa ukakamavu, unaohitajika kufikia wale ambao ni - kwa macho ya Magharibi - vigumu kufikia.

Hata hivyo, kaka na dada zetu wasiokuwa Wamagharibi wana hoja nyingi kwa nini tusijihusishe na misheni za ulimwengu, ambazo baadhi yake zinatokana na mtazamo wa hali duni na nyingine katika ulinganisho wa uwongo na Wakristo wa Magharibi. Wanasema 'hatukufunzwa ... kwa hiyo hatuna ajira ... na hatuna mapato ... na ni maskini ... na hatuna chakula ... na hatuwezi kumudu matibabu ... wala shule kwa watoto wetu'. Na ingawa kuna ukweli katika hoja hizi, haziwezi kamwe kutumika kama sababu kwa nini misheni za ulimwengu ziachwe mikononi mwa ndugu zao wa Magharibi. Kwa bahati nzuri kikosi kazi cha wamisionari wasio wa Magharibi kinakua haraka - si kwa haraka vya kutosha.

Ni wakati wa kutikisa tabia hii ya kudumu ya utumwa, dhuluma, utawala mbaya na vita, misukosuko ya kisiasa, mapinduzi, ufisadi na mdororo wa kiuchumi. Kuna jibu bora, chanya na la kukomaa zaidi. Wakristo wasio wa Magharibi wanaweza kujiuliza: Je, tunaweza kugeuza udhaifu kuwa nguvu? Kuteseka katika karama za ukombozi? Ulegevu na kujihurumia ndani ya imani? Je, tunaweza kuamini neno la Mungu licha ya hali zilizopo? Je, tunaweza kuchagua kuwa watoaji badala ya wapokeaji? Imesemwa kwamba 'mwombaji hatoi kamwe, lakini mtoaji haombi kamwe'. Je, huo haungekuwa dhana mpya nzuri ya kuishi kwayo?

Hitimisho ni: *Hakuna anayefaa zaidi kufikia makundi ya watu waliosalia ambayo hayajafikiwa, kuliko Wakristo wasio wa Magharibi.* Kuna tofauti kubwa kati yao, lakini wana mengi yanayofanana pia. Kuna mahitaji makubwa katika mabara ya ulimwengu wa kusini, lakini pia kuna uwezo mkubwa wa nguvu kazi, shauku na imani. Misheni za ulimwengu SIYO 'kazi ya mzungu', 'hobby ya wachache' au 'kazi ya matajiri'. Agizo kuu lilitolewa kwa wanafunzi *wote*, bila kujali rangi au rangi.

Kristo aliagiza Kanisa *zima* kupeleka injili yote kwa ulimwengu wote kwa *kila mtu*. Je, wewe mwenyewe hujaitwa kuwa mmishonari? Basi unaweza kufanya nini kwa misheni ya ulimwengu? Unaweza kuomba, unaweza kutoa na unaweza kwenda. *Kwa nini usiombe mara moja kwa siku, utoe mara moja kwa mwezi na uende mara moja kwa mwaka?*

Maswali ya Kujifunza

1. *Je, ni nini uwezo wa kupeleka umishonari wa Kanisa katika ulimwengu wa kusini ikiwa Wainjilisti 1,000 watamsaidia mmisionari 1?*
2. *Umejifunza ulinganifu gani, kati ya sifa za kawaida za Wakristo wa Ulimwengu Unaoendelea na vikundi vya watu ambao hawajafikiwa?*
3. *Ni hitimisho gani linalopaswa kutolewa kutokana na hili?*
4. *Toa sababu tano kwa nini makundi ya watu ambao hawajafikiwa hayafikiwi*
5. *Ni vipengele gani saba vilitolewa kama maelezo ya 'wastani wa kawaida wa kikundi cha watu ambao hawajafikiwa'?*
6. *Eleza jinsi Wakristo wa Ulimwengu Unaoendelea wanaweza kubadilisha mateso yao kuwa zawadi za ukombozi.*
7. *Ni mawazo gani mabaya ambayo mara nyingi husiia Wakristo wa Ulimwengu Usisitawi?*
8. *Ni kauli mbinu gani tatu za kuvutia ulizojifunza katika aya tatu zilizopita? Unakubali, au hukubaliani? Thibitisha jibu lako.*
9. *Kanisa la Magharibi linapaswa kuwa na jukumu gani kuhusiana na makundi ya watu ambayo hayajafikiwa na kufikiwa kwa uchache zaidi?*

Vitabu vingine vya Steef van 't Slot

World Evangelisation – That All May Hear (Uinjilisti Ulimwenguni - Wote Wapate Kusikia), Hebron Press, Benoni, Afrika ya Kusini, 1999/2005, kimechapishwa mara nyingine na Recruiting for Missions (Kuajiri kwa Utume), 2018.

Kitabu hiki kinapatikana tena kwa kifaransa, kireno, kihispania, kirundi na kiswahili.

Vitabu hivi vyote vinne *World Evangelisation – That All May Hear* (Uinjilisti Ulimwenguni - Wote Wapate Kusikia) & *The Bible's Missionary Message* (Ujumbe wa Wamishonari wa Biblia), *Sehemu ya I - Agano la Kale na IIA - Agano Jipya*, na *Sehemu IIA & IIB - Agano Jipya* vinaweza kuagizwa kwenye ukurasa wa mtandao kama vilivyochapishwa katika mojawapo ya tovuti zifuatazo: www.quantasa.co.za/wer4m

Biblical Foundation for World Missions (Msingi wa Bibliya katika Umisheni Ulimwenguni), Hebron Press, Benoni, Afrika ya Kusini, 2005. Kitabu hiki kinapatikana kama hati ya MS WORD. Kitabu hiki kilikuwa msingi wa vitabu vitatu vya *The Bible's Missionary Message* (Ujumbe wa Wamishonari wa Biblia), 2014/15.

Biblical Mission Stories (Stori za Umisheni wa Biblia), Theology of Missions Course for Oral Learners (Kozi ya Theolojia ya Umisheni kwa Wanafunzi wa Simulizi), 2007. Kozi hii haikuchapishwa kama kitabu bali ilitafsiriwa katika lugha ya watu wengi wa Asia ya Mashariki ambapo inatumika kuwafunza wamishonari wa tamaduni mbalimbali. Nakala hii inapatikana pia kama hati ya MS WORD na kwa sasa inachapishwa kama mfululizo wa makala kwenye tovuti yetu, kwa Kiingereza pekee.

Vitabu Vilivyotumiwa

Maandiko aliandikwa kutoka BIBLIA TAKATIFU, BIBLIA MPYA YA KIMATAIFA. Haki © 1973, 1978, 1984 na Shirika la Kimataifa la Biblia. Ilitumiwa kupitia ruhusa.

Aebi, E., *Korte Inleiding tot de Bijbelboeken*, Internationale Bijbelbond, Culemborg, NL, 1978

Berg, M.R. van den, *De 2e Brief aan de Thessalonicenzen*, Buijten & Schipperheijn, Amsterdam, NL, 1975

Bible, New Living Translation, *Chronological Life Application Study Bible*, 2nd edition, ISBN 978-1-4143-3927-6, Tyndale House Publishers

Chadwick, Harold J., *The New Foxe's Book of Martyrs*, Bridge – Logos, Gainesville Florida, USA, 2001

Du Plessis, L., *The Return of Christ*, Aktua Pers, Pretoria, SA, 2004

Green, M., *2 Peter and Jude – An Introduction and Commentary*, Intervarsity Press, Leicester, UK, 1970

Johnstone, P.J., *Operation World*, 2001

Morris, L., *1 & 2 Thessalonians*, Tyndale Commentaries, Intervarsity Press, Leicester, UK, 1976

Hawthorne, Martin & Reid (eds.), *Dictionary of St. Paul & His Letters*, Intervarsity Press, Downers Grove, Ill., USA, 1993

Taylor, Reimer & Van der Meer (eds.), *Blood and Sorrow*, WEA-MC, William Carey Library, Pasadena, CA, USA, 2012

Van 't Slot, S.L.H., *The Bible's Missionary Message – Part I – The Old Testament*, Seismos Press, Schalkhaar, NL, 2014

Van 't Slot, S.L.H., *The Bible's Missionary Message – Part II A – The New Testament*, Seismos Press, Schalkhaar, NL, 2015a

Viola, F., *The Untold Story of the New Testament Church*, Destiny Image Publishers, Shippensburg, PA, USA, 2004

Kuajiri kwa Utume

Huduma ya 'Recruiting for Missions' ilianzishwa mwaka wa 2010 nchini Uholanzi, kama chombo cha kisheria kwa huduma iliyoanza mwaka wa 1998 na ilianzishwa na Mitume Waholanzi Steef & Tineke van 't Slot, hadi 2006 wakifanya kazi ndani na kutoka Afrika Kusini.

Huduma inatafuta kuhamasisha makanisa, hasa katika Ulimwengu wa Kusini, kushiriki katika utekelezaji wa agizo kuu la Kristo. Inawasaidia kuweka na kuwafunza mitume wa tamaduni mbalimbali kwa makabila ya watu katika nchi zao na katika mabara yao ambayo hayajafikiwa au kufikiwa kwa uchache zaidi na injili.

Hii inafanywa kupitia uundaji wa nyenzo za kitheolojia na za misiolojia, ambazo zinaweza kufundishwa kwa njia ya moduli za kila wiki (saa 20-30), zinazofaa kwa makanisa, shule za Biblia, seminari za kitheolojia, mafungo, vituo vya mafunzo ya kitume, n.k.

Moduli zinazopatikana kwa kiswahili: Utangulizi wa Misheni (*Unjilisti Ulimwenguni - Wote Wapate Kusikia*) na *Ujumbe wa Wamishonari wa Biblia* (vitabu vitatu, kimoja kwenye Agano la Kale na viwili kwenye Agano Jipya).